ویاړلي څېرې

Ketabton.com

نورالله زهیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

وياړلي څېرې

نورالله زهير

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

د چاپ حق خوندي دی.

کتاب نوم:: ویاړلي څېرې
لیکنه او راټولونه:: نورالله زهیر
کمپوز او ډیزاین:: پسرلی ادبي بهیر
پښتی:: صفي الله بهار
کال:: ۱۳۹۹ل/۲۰۲۰م
پر نیټ خپرندوی:: پسرلی ادبي بهیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکلړ

- سید جمال الدین افغان..۱
- ابن خلدون..۹
- سقراط..۱۵
- رابندر ناتهـ ټاګور...۲۱
- محمد ګل خان مومند..۲۵
- ګل پاچا الفت..۳۲
- قیام الدین خادم...۳۹
- عبدالرؤف بېنوا..۴۴
- عبدالکلام ازاد...۴۷
- جبران خلیل جبران..۵۰
- ویلیام شکسپیر...۵۵
- وکټور هوګو..۶۴
- فرانسوا ماري ولټر..۷۱
- اسدالله غضنفر...۷۷
- ژان پل سارتر...۸۶
- مهماتما ګاندي..۹۶
- ارسطو...۱۰۲
- اجمل ښکلی...۱۰۷
- عبدالغفور لېوال...۱۱۵
- لیف تولستوی...۱۲۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالـۍ

د پـښتـو
ژبـي او ادب
مینـه والو تـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څو خبري

د پوهنتون د څلور کلني تحصيلي دورې په ازاده او خوره وره مطالعه کي چي ما له بېلابېلو کتابونو، مجلو، ورځپاڼو او ويبپاڼو، د بېلابېلو فيلسوفانو، ادبي سياسي او ملي څېرو ځيني ويناوي يادانښت کړي وې؛ دلته مي د هر يوه ويناوي رابيلي او يو ځای کړې. زياتونه او سمونه مي پکي وکړه. ځيني نوري څېرې مي هم ورسره يو ځای کړې. د هري څېرې لنډه پېژندنه مي ورسره راواخيسته او کتابي بڼه مي ورکړه.

په دې کتاب کي يوازي نړيوالي او سيمه ايزي مشهوري څېرې نه، بلکي د خپل هيواد پښتني، ملي، سياسي او ادبي څېرو پېژندنه او د هغوی مختلفي ويناوي، چي د دوی له اثارو ما اخيستي وې ورسره يو ځای کړې.

دلته د راغلو څېرو ويناوي د ژوند، ميني، ژبي، ادب، سياست، علم، ټولني او نورو اړخونو په اړه دي. هره وينا پر خپل ځای ارزښت لري. ارزښت ئې دا دی چي ډېر څه ويل په لږو کلماتو کي بيان شوي دي. له يوې وينا مونږ پوهېدای شو، چي تر شا ئې څومره خبري شته او څومره لوی مفهوم په څومره لږو کلمو کي ځای شوی دی. هره وينا په خپل اړخ کي يو لارښود دی.

له کومو اثارو چي مي مستقيم اخذ کړی دی په ماخذونو کي مي ښودلي دي.

خدای دي وکړي، چي د مينه والو لپاره يو څه شي او دا وړه هڅه يو ځای ونيسي.

نور تاسو او کتاب.

ښه مو غواړم.

درنښت

نورالله زهير

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیــد جمـال الدین افغـان

سید جمال الدین د سید صفدر زوی دی. په افغانستان کې د یوې لویې کورنۍ څخه دی. د نســب سلسلـه یې سید علي تـرمـذي تــه رسیږي.

پـه ۱۲۵۴هـ.ق کال چې د ۱۸۳۹ مـیلادي کال سره برابر دی د کونړ پـه اسعد ابـاد کې زیږېدلی دی.(۳، ۲۱ مخ)

علامه سیدجمال الدین افغان په افغانستان او سیمه کې د یوې منظمې او منسجمې اسلامي او مترقي مبارزې بنسټ ایښودونکی او مخکښ دی.

د علامه د مبارزې موخه دا وه چې اسلامي قلمرو او حتی ټول ختیځ له کورنۍ زورواکۍ او بهرني ښکېلاک څخه ازاد کړي او اسلامي هیوادونه د نوي تمدن له ټولو وسایلو نه په استفادې سره د مترقي او پرمختللي ژوند پر لور گامونـه واخلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

علامه سید جمال الدین افغان، افغان و، د افغانستان و، د افغانستان په کونړ کې زیږېدلی و، دلته یې د ماشومتوب دوره تېره کړې وه بیا یې د زده کړو لپاره هندوستان، ایران او ځینو نورو هیوادونو ته سفرونه کړي او د امیرمحمد اعظم خان د واکمنۍ پر وخت یې د لومړي وزیر په توګه کار کاوه او پاچا ته یې سالمي او صالحي مشورې ورکولې... په ټولو اسلامي هیوادونو او ختیځ کې یې د ازادۍ ځانګو وځنګوله او غورځنګونه او نهضتونه یې راولاړ کړل کتابونه یې ولیکل، خپرونې یې راوایستې او خپله اسلامي او د ازادۍ غوښتني دنده یې تر سره کړه. ۳،۳ـ۴ مخونه

سید جمال الدین افغان په ۱۸۹۷م کال د مارچ پر ۹ مه نېټه په استنبول کې له دې نړۍ نه سترګې پټې کړې او هلته خاورو ته وسپارل شو. په ۱۹۴۴م کال په وروستیو کې د افغان دولت په غوښتنه یې جسد افغانستان ته راوړل شو او د کابل پوهنتون په انګړ کې خاورو ته وسپارل شو.

- ازداي اخیستل کېږي، ورکول کېږي نه.
- زه د ظالم او مظلوم سره یو شان دښمني لرم، ظالم د هغه د ظلم او مظلوم د دې لپاره چې ظلم یې قبول کړی دی.
- زه دې ته احتیاج نه لرم چې ځان کوم بل ملت ته منسوب کړم زه افغان یم افغان (افغانستان) لومړنۍ هغه ځمکه ده چې زما وجود یې خاوره لمس کړې ده.
- د هغه حق فایده نشته چې قوت او طاقت ورسره مرسته ونه کړي.
- بې له اسلام نه بل هیڅ غرض نه لرم، نن اسلام ته خدمت په دې منحصر ګڼم چې ټولو مسلمانانو ته په دغه علم کې هدایت وغواړم.
- هغه ملت چې مرګ ته په خندا او موسکا ښه راغلی ونه وایي ژوندی به پاتې نشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- عاجزي د فضيلت دښمن دی او شتمني د رذالت سره مرستـه کوي.
- اديب پـه شرق کې د ژونـدانـه پـر وخـت مـړ، خـو د مړينــې نـه وروسـتـه ژونـدی کېږي.
- د نيت د خاوند له منځه وړل د هغه نيت له منـځه وړای نشي.
- دا ساده تـوب او بې عقـلي ده چـې يـو انسـان پر بـل بـانـدې د عمر او زړښت په اساس عقيده او باور لري مشرتوب زياتره د فضيلت او بهترۍ موجب نـه گرځي.
- د عملي او سمدستي اقدام ارزښت او قدر يوازې د تشي وينا افتخار محوه کـوي (يعنې د وينا څخه عملي حرکت او اقدام ته زيات ضرورت دی او خلک د عقل تر اغېزې لاندې راتلی شي.
- بـد او پـست انـسان هـغـه دی چې د خپل ژونـد لپاره د خلکو مرگ غواړي او پـه انسانانو کې د لوی شخـصيت خاونـد هغـه دی چې د خلکو د ژونـد لپاره که څه هم د يوه تن ژونـد برابر کړي ايثـار او قرباني ورکولو ته حاضر وي.
- ذلت او صـحيح علم سره يو تر بله ضديت او مخالفت لري دواړه سره نـه يو ځای کېږي.
- د مقدماتو اوږدوالی د نتـايجو پـه ضعف بانـدې دلالت کوي.
- څوک چې د پـاچـاهانـو او د قـدرت د خـاونـدانـو څخه بـې لـه کـوم جرات کولو ډاربېري دا گدايگر دی.
- يو انسـان پـه تواضع سره ښـه کېدای نشي مگر چې څه علم هم ولري.
- پـه تـواضـع کې افـراط (يعنـې چې کـه يـو سړی له اندازې نه زياته خپله عاجزي ښکاره کړي) دا يې پـه دې دلالـت کوي چې ادعا لري (يعنـې د کوم مطلب لپاره يې چل جوړ کړی دی.)
- ناپوه مه وژنئ، ناپوهي ئې ووژنئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- چا تـه چې دروازه خلاصـه شي او دا خل نشي د دې ورې دی چې وشـړل شي.
- حق ډېر ځلې بې له زحمت ګاللـو څخه نه حاصلیـږي.
- هیـڅوک د خـپل ملــت په مینـه کې نـه دی مـړ شـوی مګر چې ملت یې بیرتـه ژونـدی کړي.
- کـه څوک لـه ژونـد سره مینـه لري نــو د خــپل ملت د ژونـد پـه لیـاره کې دي مړ شي.
- هیڅ یـو مـلــت بې لـه اخلاقو پـاتي کېدای نشي او اخلاق بې له عقیدې ځان نـه نیسي او عقیده بې له پوهي نـه پـیـدا کېږي.
- د ملتـونو او ولــسونو بهتر اټکل او اندازه معلومول پـه اخلاقو کېدای شي بهتر د اخلاقو څخه هغه خـلق حسابېدای شي چې سړی د ځان څخه تېر شي او د ځان څخه د تېرېدو دلیل په کار او عمل باندې اقدام دی.
- د زرو وینـاوو درونـدوالی پـه تـرازو کې د یـوه کار د درونـدوالي پـه اندازه وزن نــه لري.
- بهتر هـغه چې شرق او ختیځ ورته احتیاج او ضرورت لري قوي او عادل پاچاهان او د قدرت خــاوندان دي، خو په ضعیف عادل کې کومه فایده نشته لکـه چې پـه قوي ظالم کې خیر نـه لیدل کیږي.
- د اسـتـقلال هیلـه د کار او عمل لپـاره ده.
- کله چې میدان د پــوهانو او عالمانو څخه خالي شي جاهلان ورتـه دانګي او یـو پـه بل سبقت کوي.
- فـقـیر عالــم پـخــپل عـلـم بـاندې غني وي او جاهل غني د خپل جهل له کبلـه ضعیف دی.
- اخبار د هر ولس ژبه ده.
- استـقلال او ازادي تـه پـه تشو ویـنـاوو څوک نشي رسېدای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- که څـوک عقیده ولري چې بې له دې فاني ژونـد نشته نو هغه پـه دنیا او اخرت کې نقصان او تاوان وکړ اول او دویم یې دواړه له لاسـه ورکـړل.
- که څوک د وطن د خدمت پـه لـیـاره کې مـرگ غـواړي یعنې چې په مرگ ډیل نشي یا بـه مجاهد سربـاز او شهـیـد مري او یا بـه د عزت او سرلوړۍ ژونـد کوي.
- څوک چې ژونـد کې متانت وکړي او د تنگسو پـه تـجربـو برلاسی او بریالی شي د ده لپـاره غوره دا ده چې له خپلو تجربو څخه عبرت واخلي.
- ستـونځې او مشـکلات همت لوړوي.
- د جاهـل پـه مخ کې چې عـاقـل مـاتـه وخوري دا بـهتـره ده لـه دې څخـه چې وربـاندې غالبـه شي.
- صالـح هغه دی چې د الله تعالی عبادت کوي دا د دې لپاره نه چې له دوږخه یې ډاریږي او یا د جنت لپاره امـید او تمه لري بلکې له دې سببه چې الله په ټولو کمالیه اوصافو او صفاتو موصوف او له ټولو نواقصو څخه پاک د عبادت او تـقدیس وړ دی.
- د ځـینو پگړۍ وهونکو جمود او نـاپـوهې اسـلام او مسلمانـانو ته زیات تاوان رسوي.
- یو ملت چې د خپـل حق اخیستلو پـه لیاره کې یو ساعت جهاد وکړي دا ورته تر قیامته پورې ذلت او د پستۍ لـه ژونـد نـه ښـه ده.
- یو ملت چې بې خبرو ظـالمانو پـه مقابـل کې ځان مسلح نه کړي نو وربـاندې دا حکم وکړه چې د څارویو او بې عقله حیوانـاتو څخه هم بدتـر دی.
- یـو مـلت چې لـه خپلو حاکمانو څخه لـه ورایـه شکایت کوي او پـه ښکاره د هغو عبادت کوي یعنې پوره اطاعت ورته لري داسې ملت د ژوند کولو حق نـه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د ایمان او یقین دا معنی نه ده چې د دین د مشرانو او روحانیونو عبادت وشي.
- بده زمانه او وخت هغه دی چې جاهل برى ومومي(لاربسوونه یې په لاس وي) او عاقل چوپ وي.
- کومه وېره چې د حاکم لـه کرسي څخه د عدالت او فضیلت پـه اساس نه وي هغه د احترام په ځای کې د مسخرو کولو وړ وي.
- پـه کومـه اندازه چې د قدرت خاوندان او پاچاهان د خلکو څخه پټ وي په هماغه اندازه دوی د حقایقو څخه هم لیري پاتې کېږي.
- څوک چې بـد او خبیث شي نو د هغه ظاهري وضع نرمه وي چل او فرېب به یې ډېر وي.
- ځـوانـان د لېونـتوب یعنې د احساساتو پلونـه دي پوهان او عاقلان مجبور دي پـه دې پـلـه تېر شي.
- سـیاسي احزاب ډېره ښه اجتماعي دوا ده، خو پـه شـرق کې اکثره د بدي دوا خاصیت پیـدا کوي.
- غرب په علم پـورتـه شو او شرق پـه جهل او سستۍ ببـرته پاتي شو.
- د فکرونـو مېـوه یـواځې پـه دې لاس تـه راځي چې فـکرونـه د اوهامـو له قیدونو خلاص شي.
- پـه اوهامو باندې د افکارو تړلو او قیدولو څخه د ځنځیر تړل او قیدول اسانه دي.
- څوک چې تقلید او خپلې خوښې پـه اساس وایي چې دین په سختۍ امر کوي نـه په اسانـتیا، پـه ضرر امر کوي نـه پـه فایدې دا شخص ډېر زیـات دروغجن دی.
- څوک چې بـاور لـري چې په ناروا یې خلکو ته فریب ورکړی دی هغه دي پوه شي چې نورو څخه اول ده فریـب خوړلی وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د ظاهري کړو خلکو ضرر د هغو خلکو له ضرر څخه لږ دی چې په استقامت يې ځان ملبس کړی وي يعنې په واقع او حقيقت کې بې لياري وي.
- د پاچا او مقتدر ضرورت او حاجت خلکو ته د خلکو د ضرورت او حاجت نه چې پاچا او مقتدرينو ته يې لري زيات دی.
- د علومو په مقدمو کې مبتدي گومان کوي چې ده په علومو کې تبحر لاس ته راوړی دی او اخر ته ورسېد خو څوک چې بيا په علومو محقق شي او تجربه او رسوخ پيدا کړي هغه په دې عقيده او باور پيدا کوي چې لا تر اوسه دی په لومړني پړاو کې دی.
- چا ته چې نوی د مال نعمت په لاس ورغلی وي هغه يې په هر ځای کې ښکاره کوي او چا ته چې نوی د علم نعمت حاصل شوی وي هغه يې هر چا ته وايي.
- انسان څنگه چې نور محاسبه او تفتيش کوي هم دارنگه خپل ځان هم محاسبه کړي نو خطا به يې لږه او کمال ته به نږدې شي.
- عقل اشرف او بهتر د مخلوقاتو څخه دی د دې پواسطه انسان د صنعت او مدني پيدايښت په رمز پوهېږي بې زړه توب ټالوي (ځنډوي) او همدا وېره او بې زړه توب دی چې انسان ته ورک شوي، موجود او نږدې ورته ليري ښکاره کوي.
- د کور د ښځو د جگړې فيصله کول د سړي ژوند تريخوي.
- قوي ونه ځغرده او ژر مېوه نه نيسي.
- د شرق خلک د خپلو حاکمانو په کوږوالي کاږه کېږي او کله چې يې حاکم سم وي دوی هم ورسره سمېږي.
- ښېله اخلاقو د يوه ملت جوړېدل، ښېله دينه اخلاق کول او ښېله پوهې دينداري کول، دا هيڅ امکان نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د وجود ټـول عنـاصر په دې فـاني نړۍ کې د انسان اصلي عـقل تـه تابع دي نو هر هـغه چې نن طب او صنعت کې نه کېدونکی او محال ښکاري هغه نـژدې دی چې سبا ته ممکن شي او د عمل جامه واغونـدي.
- پـوه او هوښيـار پـلار هـغـه دی چې د خپلـو اولادو سـره د واده څخه يو ځای ونه اوسيږي او پـه چل سره يې د نژدېوالي څخه ځان خلاص کړي.
- ډېـر لږ خلک ليدل کيږي چې دوی لـه ښځو څخه د خوښۍ احساس وکړي پوه او ډېر لږ خلک دي چې ښـځو تـه د شـقاوت او بدبختۍ نسبت نـه کوي.
- پـه شرقيانو بـاندې دا وينـا «څنگـه چې تاسې ياستئ هغـه شـان ستاسې واليان هم دي» نـه تـطبيقـيږي يعنې واليان د خلکو پـه مزاج کار نه کوي بلکې د دوی په هکله دا وينـا مصداق کوي چې وايي څـنگـه چې مـو واليان دي تـاسې هم هـغـه شانـتـه اوسئ يعنې خلک بايد د واليانو د ښو اطاعـت وکړي.
- ای لويـه خدايه زموږ له سترگو د وهم پردې پورته کړې چې حقايق هغسې ووينو لکـه څنگه چې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابـن خـلـدون

«علامه عبدالرحمن ابن خلدون پخپل لیکل شوي کتاب «کتاب العبر» کې لیکلي، چې هغه د ۷۳۲هـ کال د روژې په لومړۍ نېټه، چې د ۱۳۳۲ ل کال د می میاشتي د۲۷ نېټې سره سمون خوري، د تونس په یوه کلي قراون کې وزیږېد.

لومړنۍ ښوونه یې د خپل پلار نه تر لاسه کړه. د هغه پلار د خپل وخت وتلی عالم او فقیه و. د هغه نوم محمد بن خلدون دی. کله چې تونس ته راغی نو سیاسي ژوند یې پرېښود او د لغاتو د علم تدریس یې پیل کړ. ابن خلدون د خپل پلار څخه فقه، تفسیر او د حدیثو علم زده کړ. سربېره پر دې یې قرائت کتابت، د نحوې اصول او د ادب تدریس یې هم ورکړ، څکه نو موږ ویلای شو چې د ابن خلدون لومړنی استاد د هغه خپل پلار دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ۷۴۹هـ یا ۱۳۴۹ز کال کې په تونس او شاوخوا سیمو کې د طاعون ناروغي رامنځته شوه، چې زیات خلک یې ووژل. د ابن خلدون مور او پلار او نور زیات خپلوان یې د دې ناروغۍ په وجه مړه شول. د مور، پلار او نورو خپلوانو د مرگ په وجه د یو څه وخت لپاره غمجن و. د وبا په ورځو کې د هغه زیاتره خپلوان او دوستان د تونس نه موریتانیا ته ولاړل، خو ابن خلدون د خپل ورور په مشوره په تونس کې پاتې شو.»(۷)

علامه ابن خلدون بېلابیلو سیمو لکه بیت المقدس، اندلس، تلمسان... ته سفرونه وکړل او له بېلابیلو اشخاصو سره ئې هم ولیدل. د قاضي القضات، سفیر او مدرس دندي ئې تر سره کړي دي. دا ستره هستي تاریخپوه، ټولنپوه مفکر، سیاسي څېره او لوی لیکوال و.

«ابن خلدون په مصر کې ۲۳کاله تېر کړل.هغه ژوند چې ابن خلدون په شمالي افریقا کې تېر کړی و، هغه ډېر خطرناک او له ستونزو ډک و. د هغه ځای ژوند به کله د غربت سره مخ کړ او کله به یې لوړو پوړیو ته ورساوه. په مصر کې ابن خلدون د یوه عادي فرد په څېر ژوند کاوه. سیاسي چارو سره یې هیڅ تړاو نه و. مگر په شمالي افریقا کې په سیاست کې برخه اخیسته. په مصر کې یې سیاسي کالي وغورځول او د یوه عالم، فاضل او محقق شخص کالي یې په تن کړل. په مصر کې د دوو سترو کارونو سره مخ شو. یو یې د کورنۍ له منځه تلل او بل د ستر فاتح امیر تېمور سره لیدل.

علامه ابن خلدون د هغو سترو علماؤ څخه دی، چې په علومو کې ډېرې لاسته راوړنې لري. هغه د ټولنپوهنې د علم د لومړنیو پوهانو څخه شمېرل کېږي. هغه په لومړي ځل د تاریخ د فلسفې اساس کېښود. د تاریخ د علم په اړه یې زیاتې څرگندونې وکړې، چې «مقدمه» یې یو شهکار اثر گڼل کیږي. په داسې حال کې چې د ده څخه مخکې هیڅ عالم د تاریخ په اړه څرگندونې نه درلودې. ابن خلدون په لومړي ځل د قومونو د عروج او زوال عوامل وڅېړل. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونې او روزنې، جغرافيايي، حکومت کولو او نورو موضوعاتو په اړه يې ليکل وکړل.» (۷)

- ◊ تاريخ داسې علم دی، چې بايد په بې طرفۍ ولوستل شي.
- ◊ تاريخ يو دلچسپ علم دی.
- ◊ کله چې ټولنه رامنځته شي، نو موږ ته د سياست ضرورت دی.
- ◊ انسان لکه حيوان دی، ځکه د ژوند اساسي اړتياوي لکه غذا غوښتل ، د ځای پيدا کول او يا نور صفات په دواړو کې يو شان دي، هغه څه چې انسان ته يې پر حيوان برتري ورکړې ده، هغه فکر دی.
- ◊ فکر دی، چې انسان د انبياوو د علم نه خبروي او د اخرت درسته لاره ورته ښيي. د دې پايله دا شي، چې د علماوو يوه ټولنه رامنځته شي او هغوی دا علم نورو ته رسوي.
- ◊ د فکر قوت انسان ته بدي او نېکي ښيي. د همدې فکر پواسطه انسان علم او فن زده کوي او د دې فکر پواسطه انسان خپل راتلونکی روښانه کوي.
- ◊ د حيواني ټولنې عادت طبيعي وي، خو د انساني ټولنې طبيعت د عقل فکر او غور نتيجه وي.
- ◊ د قومونو زوال درې عوامله لري.۱ د اشرافو کمزوري. ۲ د فوځ تشدد.۳ عيش و عشرت
- ◊ مرکز د حکومت لپاره د زړه مثال لري، که چيرې مرکز قوي وي نو ټول حکومت ورسره قوي وي. که مرکز کمزوری وي، نو ټول حکومت (مرکزي او غير مرکزي) ورسره کمزوری وي.
- ◊ که واکمن د سياسي قوانينو په نافذولو کې ناکام شو هغه نشي کولای چې حکومت کنټرول کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- فکر د علم د حرکت پایله ده.
- ضروري علوم باید لومړی پخپله ژبه ولوستل شي، ځکه په پردۍ ژبه لوستل د نیمايي علم لاسته راوړل دي.
- علوم باید په تدریجي ډول زده کړل شي. له اسانه د مشکل په طرف ولاړ شو او په یوه وخت کې یو فن زده شي.
- انسان فطرتاً ازاد پیدا شوی دی.
- وهم نیمه ناروغي، اطمینان نیمه شفا او صبر د شفا لومړی قدم دی.
- انسان په وینا تلل کیږي او په عمل قیمت کیږي.
- په ټولنه کې د انصاف او پرمختګ لپاره دا اړینه ده، چې په ټولنه کې ازادي او د بشریت احترام رامنځته شي. دا هغه برتري ده، چې خدای تعالی انسان ته ورکړې ده او انسان یې پر ځمکه خپل خلیفه ګرځولی دی.
- کله چې تاریخ په ژور ډول مطالعه، تجزیه او مشاهده کړو، موږ به د غلطیو څخه لیري پاته شو او حقایق به لاسته راوړو.
- موږ له تاریخه هغه وخت درسته ګټه اخیستای شو، چې ځان د ریښتیاوو اساس ته ورسوو.
- تاریخ په حقیقت کې د انساني ټولنې په اړه د معلوماتو علم دی، چې د نړۍ کلتور او ثقافت بلل کیږي.
- زاړه رواجونه ژوندي کول دا معنا نه ده، چې مړه ژوندي دي؛ بلکې دا معنا چې ژوندي مړه دي.
- تمدن د یوه انسان د ژوند په څېر دی. لومړی ماشوم وي او بې شماره هیلې لري. بیا ځوان شي هر څه لاسته راوړي. بیا زوړ شي، بېسبېکه شي او وروسته مړ شي. له ځوانۍ څخه زوړوالي او مرګ ته یې استراحت طلبي بیايي.
- علم د عرفان او عرفان د ژوند سرچینه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ◊ تاریخ د اصلي پیښنو پوري تړلی علم دی. تاریخ د پیښنو مثبت یا منفي شکل دی.
- ◊ د ښوونکي شخصیت باید د زده کوونکو لپاره یوه نمونه وي.
- ◊ علم او تدبر د انسان ذهن، ټولنیز ژوند او روحي ژوند کې یووالی راولي.
- ◊ علوم د ټولنیز او کلتوري پرمختګ ښکارندوی دي. برعکس علمي جمود د ټولنې د انتشار او بربادۍ سبب ګرځي.
- ◊ د قوي اقتصاد نه بغیر د حکومت پښې سستي وي.
- ◊ تېر، حال او راتلونکی یو مثلث دی. که یوه زاویه ترې لیري کړو هندسي شکل خپل اهمیت بایلي.
- ◊ سیاست او حکومت د بندګانو د ساتني او د هغوی د ګټو د ساتني او کفالت او په بشري ټولنه کي د الله تعالی د احکامو د تطبیق لپاره استازیتوب دی.
- ◊ کله چې داسي خلکووینې، چې د بدو پیښنو او سختو حالاتو پر مهال په ټوکو او خندا خبري کوي؛ پوه شه چې فقر ځپلي دي. دوی کې غفلت دی. دوی د سپکاوي احساس کوي. لکه څوک چې د نشې په حالت کې مرګ ته بېول کیږي.
- ◊ انسان او ټولنه په داخلي او خارجي ډول له یو بل سره اړیکه لري. په داخل کې انسان پخپل جسماني قوت تکیه کوي او په بیرون کې پخپل جغرافیایي محیط، اب و هوا تکیه کوي.
- ◊ د زده کړي موخې د ټولنې د موخو تابع وي. د زده کړې موخې:
  - د داسي کسانو روزل، چې ژوند په ښه ډول تیر کړي.
  - د نویو پیدا شویو او بالغانو کلتوري خلاء ډکول.
  - فرد ته په درست ډول د فکر کولو عادت ورکول، تر څو ټولنیز مسائل په صحیح ډول حل کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- زده کوونکو ته د قواعدو او ضوابطو مطابق د ژوند تیرولو تربیت ورکول.
- په زده کوونکو کې تمدني خصوصیات رامنځته کول، تر څو ټولنه په صحیحو لیکو باندې روانه کړي.
- د مسلمان د زده کړې اصلي موخه د الهي معرفت پېژندل دي، کوم چې د پېغمبرانو د پیروۍ نه تر لاسه کیږي.
- ◊ د مذهبي، کلتوري، ساینسي او فلسفي علومو زده کړه د ټولنې د هر وګړي لپاره ضروري ده، چې ټولنه د جمود ښکار نشي او ټولنیز پرمختګ لا ګړندی شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سقـراط

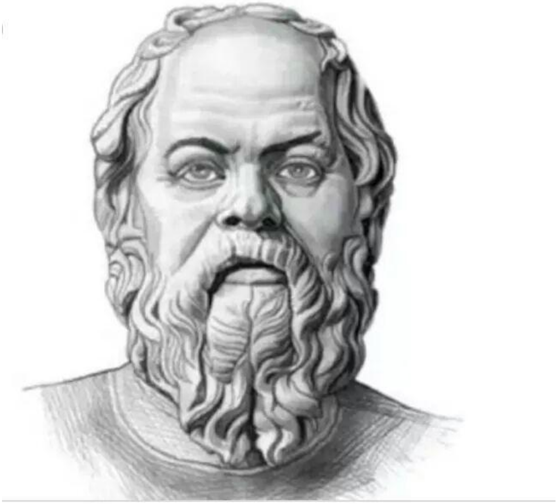

سـقـراط پـه (۴٦۹) ق.م د اتن ښـار پـه ایـلوپـیک نومي کوځـه کي زیـږیـدلی دی. پلار ئې مـجسمـه جوړوونـکی او مور ئـې د کوچنیانو پـالـنـه کـوله. سقراط ښکلی نـه و، لـه رنگـه تور او بـدرنگـه څېره ئې وه. د کرایـټو پـه وینا« سقراط د اتن ښار تر ټولو بـدرنـگ هلک گـڼل کېده، غټې پړسېدلي شونډي، پلن تـندی او بې ډولـه سترگي ئې وې.»

سقراط پـوځي زده کړي هم کړي وې، پـه ځینو جگړو کي ئې برخه هم اخیستـې ده او د یوه اتـل سرتـېري په توگـه ئې ځان ثابـت کړی دی، سیـاسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

شخصیت هم و. د سقراط فلسفه پر انصاف، نېکۍ او ځان پېژندني ولاړه وه ، له خلکو سره ئې تل بحثونه کول او نېکۍ ته ئې رابلل. سقراط دوه ودونه کړي وو د لومړۍ مېرمني تر مرگ وروسته ئې دويم واده وکړ او له دې مېرمني ئې درې زامن وزيږېدل.

سقراط په ۳۹۹ ق.م په زندان کي د زهرو جام وڅيښ، له اتن او دې نړۍ نه د تل لپاره ولاړ ،خو نوم ئې د يونان وياړ او دی د خپلي فلسفې قرباني شو.

- پر کومه پوهه چي انسان نازيږي هغه يوازي تشي او بې معنا خبري دي.
- ښه اخلاق يوازي امن، سوکالي او سلامتي نه راوړي بلکي په زړونو کي ماڼۍ هم جوړوي.
- خپله ټوله مينه خپل دوست ته هم مه ښکاره کوه،کله چي لږ بدلون هم ووينې، تا خپل دښمن بولي.
- کوم انسان چي له نړۍ څخه ولاړ شي هلته به هغه رېښتني قاضيان وموني، چي په هکله ئې ويل کيږي دوی هلته عدل کوي.
- په يوه هيواد کي استبداد او افراطيت هغه وخت رامنځته کيږي چي تر اندازې زياته ازادي ولري.
- تر ټولو نژدې مرگ او تر ټولو ليري هيله ده.
- مرگ څه شی دی؟ ښايي مرگ د انسان لپاره يو ستر نعمت وي خو خلک له مرگه داسي ويريږي لکه ستر ناورين چي وي.
- له مرگه مه وېريږئ ځکه تر مرگ ئې وېره ترخه ده.
- د يو چا د شخصيت پر ځای د هغه له بدن سره مينه کول د ځارويو کار دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د فکر ازادي يو لازمي شی دی.
- هغه دولت هيڅکله نه پاتيږي، چي مجرم ته سزا واورول شي او پرې پلې نشي.
- واده کول او نه کول دواړه پښېماني لري.
- پوهه يوازي له استادانو نه، بلکي له هر تجربه ناکه کس څخه هم تر لاسه کېدای شي.
- هر سړی که غلام هم وي يو ډول وړتيا لري.
- مرگ يو ژور خوب دی يا له يو ځای څخه بل ځای ته د تللو نوم دی.
- اروا هم په نېکۍ او ښه والي سره وده کوي په بديو بربادېږي.
- نېکي پوهه ده، پوهه يوه ښکلا ده او د انسان په کړو- وړو مخامخ اغېزه کوي.
- نا ازمويل شوی ژوند د پاتي کېدو ارزښت نه لري.
- له هر کار سره چي مينه لرې تر سره ئې کړه؛ که ئې تر سره نه کړې بيا به پښېمانه شې.
- ای خدايه ما ته پوهه را او دومره پوهه چي زه ئې وزغملای شم.
- خدايه داسي ساده او يو مخيزه ژوند را کړې چي پټ او ښکاره هر چا ته په يو ډول ورڅرگند شم.
- جگړه په حقيقت کي ځانوژنه ده.
- ټولنه هغه وخت نېکمرغه کېدای شي چي مطالعه ئې ورځنی کار شي.
- چي په دې پوه شې چي نه پوهېږم دا رښتينې پوهه ده.
- يوازي په يوه شي پوهېږم، چي نه پوهېږم.
- نېکمرغه هغه دی، چي له خپلي هري خطا نوې تجربه تر لاسه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- که زده کړه غواړې هره تېروتنه یو درس دی.
- نېکمرغي یعني په تېر وخت ویاړ، اوس وخت هلي- ځلي او راتلونکي ته امید.
- ښه خبره که د بد سړي له خولې هم راوزي عمل پرې کوه ځکه سره زر د بدرنګي ښځي پر غاړه هم قیمت نه بایلي.
- کومه خبره چي له دښمنه پټه ساتې هغه له دوسته هم پټه ساته.
- د غوسې غوره علاج خاموشي ده.
- رښتینولي هغه لاره ده، چي نېغ دي تر خدایه رسوي.
- ښکلا د لږ وخت ظلم دی.
- فلسفه له کتابه نه، له ژوندانه راټوکیږي.
- د خپلو ټولو دښمنانو تر څنګ خپل ډېر نژدې دښمن ته چي ستا ژبه ده، ډېر پام ساته.
- زړه زر سترګي لري، خو چي مین شي د شهۍ یو عیب هم نهویني.
- پوهه دوه ډوله ده رښتینې او نا رښتینې، د رښتیني پوهي بنسټ د پوهي لټون دی او د نارښتیني پوهي بنسټ بې ځایه خیالونه دي.
- واده خامخا وکړئ که دي ښه ښځه په نصیب شوه نېکمرغه به یې او که نه وه فیلسوف به شې.
- پاکه پوهه په ناپاکو زړونو کي نه ځاییږي.
- ژوند لنډ او فاني دی، خو هنر اوږد او تلپاتي دی.
- د یوه ملت د له منځه وړلو لومړی ګام د هغه د حافظې پاکول دي.
- ستاسو تر زړه هیڅوک هم تاسو ته نژدې او رښتینی نه دی له هغه چا لیري اوسئ چي ستاسو زړه ئې نه غواړي.
- وخوره چي ژوندی اوسې، خو نه دا چي ژوند د خوراک لپاره وکړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- عاقل کم ږغیږي او ډېر اوري.
- وېره ده، چي مرگ تریخوي.
- د کوم کار په کولو چي شرمېږې نوم ئې هم مه اخله.
- توده مینه سړه ختمیږي.
- کار د نېکمرغۍ او خوښۍ سرمایه ده.
- خوب د انسان د وجدان ږغ دی، باید په هغه ښه پوه شو او هغه ته غاړه کښېږدو.
- د یوې بریا خوند د سلو ناکامیو په خوند ارزي.
- غریب هغه نه دی، چي پیسې نه لري غریب هغه دی چي هیلي نه لري.
- له خپل مور و پلار سره داسي چلند وکړه، چي له خپلو اولادونو ئې تمه لرې.
- سیاست یو هنر او جمهوریت یو ټاکل شوې او منل شوې ناپوهي ده.
- پوهه او عقل په انساني نفس کي له ټولو ښېگڼو لوړ او تر ټولو ښه دی.
- د نفس د تزکیې بنسټ له خدایه وېره او پر اخرت باور دی.
- په کوم شي چي نه پوهېږې هغه مه وایه، څه ته چي اړتیا نه لرې هغه مه لټوه او کومه لاره چي درته معلومه نه وي پر هغې مه ځه.
- په انساني ژوند کي تر ټولو بده زمانه هغه ده چي خلک له دلیل نه نفرت کوي.
- کار د سعادت ذخیره او کامیابي ده.
- څوک چي د ښه او بد توپیر نشي کولای هغه کس په مړو کي شمېر دی.
- د چا چي معامله د رښتیا پر بنسټ ولاړه وي هغه شخص په لویه او نوې وسله سمبال دی.
- تعلیم د حقیقت پر لور د لارښود نوم دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- هره نېکـي علم دی او هره بدي جهل او نـاپـوهي.
- د دنیـا عزت په دې کي نغښتی دی چي موږ په ظاهر څه ډول یـو بـاطن مو هم بایـد هغه ډول وي.
- وسله یـوازي د جنـګ پـه وخت کي د زرو څخه زیات ارزښت لري مګر عقل هر وخت او پـه هر ځای کي.
- د هوښیار سړي ازموینـه د غصې پـه حالت کي کېدای شي.
- ژونـد لـه مـرګ څخه سخـت او مـشـکـل دی.
- مرګ پـه حقیقـت کي د نوي ژونـد پـیـلامـه ده.
- دوستي د بشر له اړتیاوو څخه ده.
- ناپوه دوستان مو وېرونکي دښمنان دي.
- که انسان بدي پېژندلی، نو بدي یې نه کوله.
- ښکـلا یـوه منطقي قـضیـه ده چي صغری ئې سترګي دي، کـبـری ئې زړه دی او نتیجـه ئې عـشق دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رابـندر نـاتهـ ټـاګـور

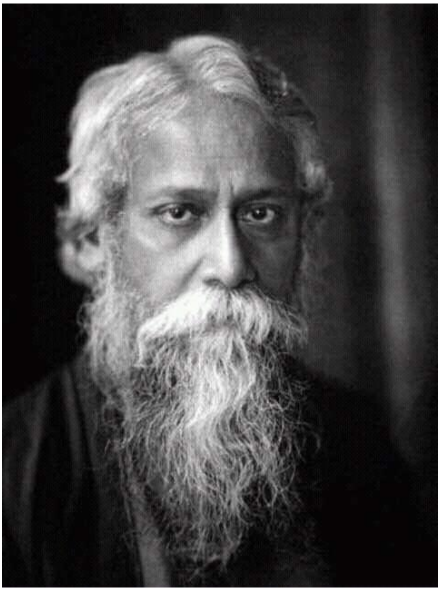

رابنـدر ناتـهـ ټاګور نـړیـوالـه مشهوره څېره او نړیـوال ادبي شهرت لري. پـه ۱۸٦۱م کال د مې میاشتې په اوومه نېټـه د هندوستـان پـه کلکتـه ښار کې پـه داسي کورنۍ زیـږېدلی دی، چې پـه ادب، هنر او موسیقۍ کې ئې شهـرت درلـود. ټـاګـور یـوازې ادبیـات نـه بلکې پـه تمثیـل او موسیقۍ کې ئې هم خپل نوم ځلولی دی. زده کـړې ئې پـه کورنۍ کې پـیـل بیـا ښـوونځي، د بنګـال اکاډمي او بیـا تر انګلستـان پوهنتـونـه ورسېـد. پـه ژونـد او تـر مرګ وروستـه ئې بـېـلابـېـل ویـاړونـه او لـقبـونـه ګـټـلي دي بـېلابیـلو هیوادونـو تـه ئې سفـرونـه کـړي او پـه نړیـوالـه کچه مینـه وال لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټاګور يو پراخ نظره او بې تعصبه شخصيت و. د نړيوال انساني او بشري فکر خاوند و، همدا سبب دی چي په نړيواله کچه ياديږي. د ده د منظومو او منثورو اثارو شمېر ګران، خو ډيري ډرامې، ناولونه، ليکونه، نندارليکونه داستانونه، بېلابېل مضامين او بېلابيلي ښوونيزي- روزنيزي ، مذهبي او سياسي ويناوي ئې په اثارو کي راځي. دلته ئې د ځينو ډرامو، ناولونو او شعري ټولګو نومونه يادوو.

د ځنګله ګل، مات زړه، د ماښام سندري، د سهار سندري، تصويرونه او سندري، توپان، قرباني، پاچا او ملکه، د فطرت انتقام، زرينه کښتۍ، باغوان،خوړمني سترګي او داسي نور.

ګيتانجلي ئې مشهور اثر دی، چي نړيوال شهرت لري او د نوبل جايزه ئې ګټلې ده. دا اثر ارواښاد استاد عبدالرؤف بېنوا پښتو ته ژباړلی دی.

دا نړيوال مشهور شاعر، ليکوال او د انساني او بشري فکر پالونکی په ۱۹۴۱م کال د اتيا کلونو په عمر مړ او خپل نوم ئې د هندوستان لپاره ستر وياړ پرېښود.

- که له چا څخه د څه تمه ونه لرې ټول ستا دوستان دي.
- که د ټولو تېروتنو پر مخ دروازه وتړې نو حقيقت ښايي د دروازې شاته پاته شي.
- عشق د لويی راز دی چي مرګ او ژوند ته تړاو ورکوي.
- عشق حرکت او سکون دواړه په ځان کي نغښتي دي، زمـــوږ زړونه چي هره شېبه بدلېدونکي دي په عشق کي ارام، ډاډه او سکون ته رسيږي.
- ښکلا د حقيقت موسکا ده کله چي زموږ په وجود کي غزوني وکړي په يوه بشپړه هينداره بدليږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د لوښي په منځ کې اوبه رڼې دي، خو د سمندر اوبه پيکه وي کوچني حقيقتونه رڼې کلمې لري، خو ستر حقايق په ستره چوپتيا کې ډوب وي.
- زموږ لپاره د دې نړۍ تر ټولو ستره موخه دا نه ده چې يوازې ژوند پکې وکړو بلکې دا ده چې هغه وپېژنو او ګټه ترې واخلو.
- پتنګان شپې شمېري، نه مياشتې ځکه خو پوره وخت لري.
- له خپل خدايه مه بې پرواکېږئ، پر هغه تلپاتې تکيه ولرئ، ځکه چې هغه مو هيڅکله يوازې نه پرېږدي او ستاسې په ځنګ کې دی.
- د خلکو زړونه خوشحالول نه خرڅ لري، نه زحمت يوازې موسکا بسنه کوي.
- چې زړونه پکې له ډاره په امان وي، چې سرونه پکې هسک وي، چې په علم هيڅ ډول بنديزونه نه وي، چې په نړۍ کې د ځايي ټاکل شويو پولو په دېوالونو وېشلې نه وي، چې توري پکې د صدق له ژورو راوزي، چې د عقل رڼه سرچينه د عادتونو په دښتو کې لاره ورکه نه کړي... باداره، د ازادۍ په داسې جنت کې زما وطن ويښ وساته.
- نصيحت کول اسان، عمل کول ګران دي.
- ډېر فکر کول، لږ خبرې کول او ډېر اورېدل د هوښيار انسان عمل دی.
- د ويرې او اميد په وخت کې رېښتيا ويل مشکل کار دی.
- دروغجن اخر رسوا کيږي.
- شپه په لوږه تېره کړئ، خو سهار پوروړي مه پورته کېږئ.
- خوږه ژبه د الله ج غوره نعمت دی.
- پردی شهرت له مصيبته کم نه دی.
- کاميابي يو ځل دروازه ټکوي مګر مصيبت او مشکل سهار او ماښام.
- د ژوند ټول توان او طاقت دومره دی لکه د ډبرې پر سر د شبنم څاڅکی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- انسانان ظالمان دي، خو انسان مهربانه دی.
- مینه د ژوند ډیوه ده.
- مینه یو بې پایه راز دی، نو بل هیڅ شی نشي کولای چي تشریح ئې کړي.
- د ښځو غوسه د الماسو په څېر ده؛ ځلیږي مګر سوځل نه کوي.
- د چینجي په فکر، ډېر عجبه او احمقانه کار دی، چي انسان خپل کتابونه نه خوري.
- سیند ته په کتو او درېدو هیڅکله له سینده نشې اوښتلای.
- ماښام مهال لمر د ډوبېدو په حال کي وپوښتل: داسي څوک شته، چي زما ځای ونیسي؟ کوچنۍ شمعي وویل: زه به هڅه وکړم.
- اوسنۍ نړۍ په کرکه او وحشت کي د جنون له بریده هم ورواوښته جګړه د ظلم، تېریو او پر له پسې اضطراب سمبول ګرځېدلې ده. د تلو راتلو ټولي لاري کړې- وړې شوي دي، زړونه ټول د تمي او حرص نه ډک دي. ټول مخلوقات بیا راژوندي کېدو ته سترګي پر لاره دي. ای د لا محدود ښښتنه! ای سپینه اسمانه! ای خپلواکه! پخپلي بې اندازې مهربانۍ او لطف سره د ځمکي له زړه نه د کرکي دا توري لکې لیري کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد گل خان مومند

«ښاغلی محمد گل خان د محمد خورشید زوی، د مومن خان لمسی، د عبدالکریم کړوسی په قوم حسین خېل مومند دی. د ۱۳۰۳هجري قمري کال د روژې میاشتې پر ۱۳ورځ د کابل د اندرابیو په کوڅه کې زېږېدلی دی. لومړنۍ زده کړه او دود علوم یې په خصوصي ډول له پوهانو څخه لوستي دي.» پر ۱۳۲۷ هـ. ق کال د حربي ښوونځي په دویم ټولگي کې د زده کوونکي په توگه شامل او تر پنځه کلنې تعلیمي دورې نه وروسته بریالی فارغ شو او د اردلانو په غونډ کې د توپچي څانگې د قوماندان په حیث وټاکل شو. په دغه شاهي ټولگي کې له یوې خوا کنډک ته درس ورکاوه، له بلې خوا یې د حربي ښوونځي د سرښوونکي په توگه وظیفه اجرا کوله او د دغه بریالي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدمت په نتیجه کې د سپه سالار صالح محمد خان د یاور په حیث مقرر شو او د شاهي ګارډ د قوماندانۍ چارې هم وروسپارلې شوې. (۹، ٦مخ)

محمد ګل خان مومند لکه د نورو پښتنو مشرانو په څېر نه یوازې د تورې خاوند و، بلکې د قلم او ادب د دنیا لویه شتمني هم ور په برخه وه او په دې برخه کې هم زیات خدمتونه کړي دي... پر پښتني فرهنګ باندې د محمد ګل خان مومند د هلو ځلو اغېزې او تاثیرات په لاندې ډول په ګوته کوو:

۱ په ژورنالیستکه او خپرنۍ برخه کي ۲ د ادبي ټولنو په جوړونه کې ۳ د روزنې او پالنې په برخه کې.(۹، ۸مخ)

ځیني اثار او لیکني ئې په دې ډول دي:

پښتو سیند، د پښتو ژبي لیاره، لنډکۍ پښتو او پښتنواله، روزنه، پخلی، پښتني تربیه او پخواني ملي او ادبي اصطلاحات.

« مرحوم محمد ګل خان مومند په دري ژبه کې هم د ښه قلم خاوند ، پر ترکي او روسي ژبو هم ښه پوهېده.» (۹، ۷مخ)

«... د لومړي ځل لپاره یې پر ۱۳۱۱ ل کال، په کندهار کې د (طلوع افغان) اوونیزه په پښتو کړه، دا په افغانستان کې لومړنۍ اوونیزه ده، چې په پښتو ژبه خپریږي، د دې اوونیزي مسؤل چلوونکی لوی استاد علامه پوهاند عبدالحی حبیبي و... د ۱۳۱۱ل کال د قوس پر ۹نېټه یې په کندهار کې «پښتو ادبي انجمن» تاسیس کړ. (۹، ۸ مخ)

« محمد ګل خان مومند چې پښتانه یې د بابا او دادا په نوم یادوي پر ۱۳۴۳ل کال د اسد میاشتې پر ۲۷مه ورځ د سهار پر ۸ بجو د ۸۰ کالو په عمر د زړه د درېدو په اثر، د کابل په بریکوټ کې وفات شو او په شهدای صالحین کې خاورو ته وسپارل شو. د مرحوم محمد ګل خان مومند د جنازې په مراسمو کې د هغه وخت د دولت ډېرو لوړو دولتي اشخاصو برخه اخیستې وه.»

(۹، ۷مخ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

له «لنډکۍ پښتو او پښتونوالي» نه د پښتو په اړه د محمد ګل خان مومند ځيني ويناوي د نمونې په توګه را اخلو، چي له پښتو سره د ده اورنۍ مينه ښيي. د ده د پښتني احساساتو او جذباتو ښکارندويي کوي. پښتو يوازي ژبه نه ګڼي، بلکي پت، مېړانه، سرښندنه، پښتني ټولنيز ژوند، دود و دستور چلند او کړه وړه او هغه پښتني صفات پکي انځوروي، چي پښتو ترې جوړه ده او پښتون پرې پښتون بلل کيږي.

ارواښاد مومند په خپلو لاندي ويناوو کي چي هره يوه ملغلره ده، واقعاً پښتو تعريف کړې ده. موږ ترې پوهېدای شو، چي پښتو څه ده؟ پښتو څه ته وايي؟ او څنګه پالل کيږي؟

- ✦ پښتو، پښتو منل، پښتو ويل، پښتو کول او پښتو چلول دي.
- ✦ پښتو د پښتنو په ولس او جامعې کښې لکه روح په کالبد کښې ده. څنګه چې په کالبد کښې روح نه وي کالبد خوشي شی دی همدغسې که د پښتنو په ټولۍ کښې پښتو نه وه نو د پښتنو ټولۍ به خوشي شی وي.
- ✦ د پښتنو خوږه مرکه په پښتو کيږي. پښتانه د پښتو نه خوند اخلي. تر ټولو مرکو خوندوره مرکه د پښتو ده.
- ✦ د پښتانه سره د پښتو د لیارې سره سم روغه کول پښتو ده، د پښتو د لیارې سره سم پښتانه ته ننواتې کول پښتو ده. د پښتو د لیارې سره سم د پښتانه ننواتې منل پښتو ده، پړه منل او تړه ورکول پښتو ده.
- ✦ پښتون ريښتيا وايي، هر چيري يې وايي، هر چا ته يې وايي او هر کله يې وايي.
- ✦ پښتانه په پښتو سره پښتانه وه، ان په پښتو به سره پښتانه وي.
- ✦ پښتو خورا خوږه وروري ده. پښتو د پښتنو سره خواخوږي ده.
- ✦ د پښتنو رنګ په پښتو ښه کيږي.
- ✦ پښتو له دښمن سره ګالنه ده. پښتو انتقام دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د پښتنو خپلوي په پښتو سره ده، خپل او پردی په پښتو سره څرګندیږي او بیلیږي.
- له عزیز سره عزیزولي، له خپله سره خپلوي، د مشرانو احترام، د کشرانو قدر او عزت، پر وړو مهرباني او شفقت، د هغوی روزنه، پر هغوی د هر پښتانه پاملرنه دا ټول په پښتو سره کیږي.
- پښتو ده، چې له پښتونه یو کور، یوه کورنۍ، یو ټبر، یوه کوړمه، یو کهول او یو ولس جوړوي.
- پښتو د پښتنو تفکرات، تخیلات، ذوق او هر څه یې چې سره یو شانته او یو کوي.
- پښتو صله رحمي ده. پښتو شفقت دی.پښتو مرحمت دی. پښتو مهرباني ده. پښتو مروت دی. پښتو ښېګڼه ده.
- کونډې، رنډې، یتیمان، بېوزلي او مسکینان، ړانده او ګوډ په پښتو ساتله کیږي.
- د ضرورت په وخت کښې د هر مسلمان ورور سره په تېره بیا د هر پښتون سره هر ډول مرسته په پښتو سره کیږي.
- پښتو پښتانه په غم او ښادي کښې سره شریک کړي او شریکوي یې. پښتو پالنه ده.
- که پښتو نه وه، ته به زما د سر خوږ یې، زه به ستا د سر خوږ یم.
- پښتو اصیلتوب دی پښتو سیالوالی دی پښتو نجات دی پښتو عالیجنابي ده.
- پښتو کښې سپکه نشته، نو ځکه سپک پښتون نه دی.
- پښتو عزت دی. پښتو کښې بې پتي، د ککتوب نشته، ځکه پښتانه یې نشي زغملای.
- پښتو کښې لویي نشته. پښتو د لویجن سړي سر په تیږه ټکوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- پښتو ساووتوب او باداري ده. پښتو دروندوالی دی. پښتو د پښتنو درنول دي. پښتو کښې ټيټپال او تملق نشته.
- پښتو شرافت دی. پښتو ښه نيت دی. پښتو د پښتون او مسلمانانو د خير غوښتنه ده. پښتو ښه اخلاق دي.
- پښتو سپېڅلتوب دی. پښتو پاکوالی دی. پښتو فضيلت دی. پښتو د پښتنو معنويت دی.
- پښتو د پښتنو د روح او ژوندانه ښکارندوی ده. پښتو سړيتوب دی او سړيتوب پښتو ده. پښتو انسانيت ته خدمت دی.
- پښتو کښې ظلم نشته. د لږ زورور او بې زورو سره زور پښتو نه ده.
- پښتو په خبره درېدل، خپله خبره تر سره کول او په عهد وفا ده.
- پښتو غنا ده. پښتو استغنا ده. پښتو کښې سوال نشته او سوال کول پښتو نه ده.
- پښتو قناعت دی. پښتو په حق درېدل دي. پښتو کښې ناروا نشته او ناروا پښتو نه ده.
- پښتو صبر دی. پښتو حوصله ده. پښتو زغم دی. پښتو کار کول دي. پښتو هاند او کوښښ دی.
- پښتو دين، وطن او د پښتانه ولس ته خدمت دی. پښتو ايثار دی. پښتو فداکاري ده.
- پښتو د اسلام، د پښتو او د پښتنو د شته والي لپاره ځان نشت کول دي.
- پښتو ريښتيا ده. پښتو کښې خيانت نشته. پښتو کښې دروه نشته. پښتو کښې ټګي نشته. ټګ پښتون نه دی. پښتو صداقت دی.
- پښتو پاک زړه دی. پښتو سليم وجدان دی. پښتو ده، چې پښتانه له بدو چارو ساتي. ښو ته مخه په پښتو کيږي.
- پښتو دوا ده. پښتو شفا ده. پښتو د پښتنو ګاڼه ده. پښتو حيا ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- پښتو د پښتنو زلمو ښکلا او د پېغلو ښایست دی.
- پښتو د پښتنو جامه ده او حیا یې پرې ساتلې ده.
- پښتو د پښتنو نارینه وو پګړۍ او د ښځو ټیکری او پوړنی دی. پښتو د پښتنو ښځو ستر دی.
- پښتو عفت دی. پښتو عصمت دی.
- پښتو سمه عقیده ده. پښتو ایمانداري ده. پښتو پر مسلمانۍ ټینګېدل دي.
- پښتو سعادت ته ورغلې سمه سیخه لاره ده.
- ورکړه او سخاوت، د بې وزلو سره مرسته لویه پښتو ده.
- پښتو ډاډ دی. پښتو توکل دی. پښتو په پښتنو اعتماد دی. پښتو پر ځان باور دی. د مېلمنو پالنه د پښتو ځیني ده. پښتو ډوډۍ ماري ده.
- پښتو د علماوو مننه او احترام دی.
- له سیالانو سره سیالي او له نړۍ سره برابري په پښتو کیږي.
- د وطن مینه پښتو ده.
- پښتو د پښتنو د بري او لوړوالي ضامنه ده.
- پښتو د پښتنو د لوړوالي وسیله ده.
- پښتو ازادي ده. پښتو قوت دی. پښتو مقاومت دی. پښتو اقتدار دی.
- پښتو حاکمیت دی. پښتو عظمت دی. پښتو شوکت دی.
- پښتو د پښتنو لوی ناموس دی. پښتو د پښتنو د ټولني روح دی.
- پښتو د پښتنو د ژوندو ساه او د مړو کفن دی.
- پښتو پښتنو ته د پښتني ژوندانه لاره ورښيي.
- پښتو د پښتنو د دواړو نړیو د سعادت ضامنه ده. د زلمو، د زړو قوت او خوشحالي ده. د زړو لکړه او امسا ده.
- پښتو اراده ده. پښتو ننګ دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- پښتو متانت، ثبات او استقامت دی.
- پښتو توره ده. پښتو مېړانه ده.
- پښتو د پښتنو نه چاپېره خورا کلکه کلا ده.
- د ژوندانه په تیارو کښې پښتانه یواځې د پښتو په رڼا لاره میندلای او سیخولای شي.
- پښتو نظام دی. پښتو انتظام دی. پښتو نیاو او انصاف دی. خواخوږي په پښتو کښې ده.
- پښتو د پښتنو هغه حق دی، چې یو ځای ورسره زیږېدلی دی.
- پښتو د پښتانه د ناموس ساتنه پر هر پښتانه لازمه گرځولې ده.
- پښتو خو نو پښتو ده او پښتو پښتونواله ده.
- پښتانه په پښتو نازیږي. پښتانه په پښتو سرلوینه کوي.
- پښتانه په پښتو ولاړ دي. که پښتو نه وي پښتانه غورځیږي، پرزیږي، ستړه یې خیژي او ورکیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

گـل پاچـا الـفت

گل پاچا الفت د میر سید پاچا زوی د سید فقیر پاچا لمسی په ۱۲۸۸ هـ . ش کال لغمان ولایت، عزیز خان کڅ په منصور کلي کي دې نړۍ ته سترګي پرانیستې.

ګل پاچا الفت د لغمان، ننګرهار او کابل له علماوو څخه زده کړې وکړې. د خپلي مورنۍ ژبي تر څنګ ئې په پارسي او عربي هم لیکل کول. ښاغلي الفت رسمي ملازمتونه، پارلماني او صحافي مصروفیتونه او د تدریس چاري تر سره کړي دي. په بین المللي سیمینارونو کي ئې هم ګډون کړی دی. د کلتوري او ادبي هئیت په توګه ئې بېلابېلو هیوادونو ته سفرونه او هلته ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کنفرانسونه کړي دي. استاد الفت د خپلو فعالیتونو، نوښت او جدیت له امله نمانځل شوی دی. بېلابیلي ادبي او علمي جایزې، نښانونه او ستاینلیکونه ورکول شوي دي.

د استاد الفت په اثارو کي تخلیقي، تحقیقي، تحلیلي، ژباړي او په نورو ژبو لیکني شاملي دي. د ځینو منظومو او منثورو اثارو نومونه ئې دا دي.

د پسرلي نغمه، عالي افکار، د ازادۍ نغمه، د زړه وینا، غوره اشعار، بله ډېوه، غوره نثرونه، املا او انشاء، ادبي څېړني، پښتو سندري او نور اثار.

د استاد ګل پاچا الفت نثري کلیات د ښاغلي محمد اسماعیل یون په زیار او شعري کلیات ئې د شهرت ننګیال په زیار راټول او چاپ شوي دي.

استاد الفت نژدې تر څلوېښت کلن ادبي، ملي او ټولنیزو خدماتو وروسته د ۱۳۵٦هـ . ش کال د لیندۍ میاشتي پر ۲۸مه نېټه له دې نړۍ سترګي پټي کړې. د عزیز خان کڅ د منصور کلي په هدیره کي د کابل ـ ننګرهار د لوی واټ پر غاړه خاورو ته وسپارل شو.

روح ئې ښاد.

- ✍ د مینې تر اغېز لاندې خلک په سترګو لیدل او په خوله ویل نشي کولای.
- ✍ مینه او محبت سړی ړوند او ګونګ کړي چې په سترګو عیب لیدلای او په خوله یې ویلای نشي.
- ✍ له خپل کار سره مینه لرل د بري ستر راز دی.
- ✍ هر څومره چې په زړه کې له کار سره مینه زیاته شي د انسان په کوښښ کې زیاتوالی راځي او کار ښه کیږي.
- ✍ چیري چې مینه نه وي هلته ژوند نه وي.
- ✍ یوازي مینه ده چې له پاچاهانو خدمتګاران جوړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- افلاطون په پوهه او مجنون په مینه مشهور شوی دی.
- د یو ښه او ټولنیز ژوند لپاره اړینه ده چې له خلکو سره ښې اړیکې، مینه او قرابت ولرو او د اخلاقو پواسطه په زړونو کې مینه وزیږوو.
- هغه مشران او رهبران چې له پیسو سره مینه لري هیڅکله له خپل ملت سره مینه نشي کولای.
- هغه چې په زړونو کې د خیر مینه نه لري هغوی هیڅکله سمه لار نشي موندلای.
- د انسانانو په زړونو کې مینه او محبت یو شان نه وي د ځینو خلکو په زړونو کې ډېره ، د ځینو لږه وي. د ځینو په زړونو کي تر ډېره دوام کوي او د ځینو له زړونو ژر له منځه ځي.
- که هغه مقام غواړئ چې یوازې د خدای ج د دوستانو په نصیب رسیږي نو په زړونو کې مو مینه او محبت پیدا کړئ.
- هر انسان هر وخت د مینې او محبت تږی وي.
- دروغ نه دي که ووایو چې هر انسان پر ځان مین دی او له ځان سره مینه لري. د انسان هره مینه چې له هر چا او هر شي سره وي په هغه کې د ځان مینه پټه ده ځکه له ځان سره مینه د انسان په غرایزو کې شمېرل کیږي هیڅوک ترې خلاص نه دی.
- که تاسې یو څوک وینئ چې له یوه بل سره ډېره مینه کوي دا مینه هم په اصل کې له ځان سره مینه ده.
- یوازې د مور او پلار مینه ده چې لمن یې له هر راز تومتونو پاکه ده.
- دا یوازې عقیده ده چې په انسان کې عقل، مینه، صداقت، زړورتیا غښتلی عزم او حرکت پیدا کوي.
- په هغه مینه کې چې د عدالت ملا ماتیږي لویه ګناه ده.
- څوک چې پر ازادۍ مین وي هغه هیڅکله ځان نشي مقید کولای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ✍ که مو د ازادۍ په لار کې سر او مال ولاړ شي بیا مو هم له زړونو د ازادۍ مینه نه وزي.
- ✍ که د سبا ورځې مینه زموږ له زړونو ووزي موږ بیا ژوند نشو کولای ځکه چې زړونه سړیږي او ارزو ګاني مري.
- ✍ ښه عقل هغه دی چې د مینې او محبت په غیږ کې وده وکړي.
- ✍ هره ښکلا پرته له مینې ارزښت نه لري.
- ✍ عاطفه، مینه او محبت د انسان د ډیرو ناروغیو غوره درمل دي.
- ✍ د مینې او محبت په نړۍ کې ضعیف او کوچني د لوی او قوي تر څپیړو لاندې نه دي.
- ✍ په ډیرو مینو کې ډیرې کینې او په ډیرو احسانونو کې ډېر زیانونه پټ وي.
- ✍ د سترګو کار له ښایست سره دی، د زړه کار له مینې سره.
- ✍ که دوه مینان سره بېل شي پروا نشته ځکه چې مینه نوره هم زیاتیږي او د وصال ارزو قوي کیږي.
- ✍ د مینې خبرې چې څومره ساده او بې ساخته وي هغومره ښې وي.
- ✍ مینه کله د ښایست په اثر کې راپیدا شي او کله د مینې په سبب سړي ته یو شی ښایسته ښکاري.
- ✍ مینه او محبت زموږ سترګې داسې تړي چې د خپل محبوب معایب له محاسنو نشو بېلولای.
- ✍ څوک چې د مینې او محبت تر اغېز لاندې راشي هغه لکه بلبل او بورا د ګل په یوه پاڼه خوښ او خوشحاله وي او ټول باغ په همدغه یوه پاڼه کې ویني.
- ✍ مینه او محبتونه ټول یو راز نه دي او نه یې اغېزه د انسان په زړه کې یو ډول وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- مینه، عاطفه او محبت د انسان د ډېرو ناروغیو درمل دي.
- تر څو چې د دنیا پر مخ د حُسن او جمال مظاهر لیدل کیږي او د انسان په سترګو کې د لیدلو او کتلو احساس وي هرو مرو به د انسان په زړه کې یو ډول مینه او د یو شي محبت وي.
- که مینه په منځ کې نه وای نو د دېب او ښاپېرۍ زور هیڅکله برابر نه دی.
- ځیني مینې او محبتونه وي چې ډېر ژر د انسان له زړه محوه کیږي او هیڅ اثر یې نه پاتیږي.
- هر سړی په هر وخت کې د میني او محبت وړی دی او لوی خدای ج هم د مومنانو شدید محبت او مینه ستایي.
- هغه شی چې خلک یې سعادت او خوشحالي بولي هغه خوند چې سړی یې په سرو او سپینو یا خوندوره خوراکونو کې نشي موندلای په یوه شي کې پیدا کیږي چې ځینې خلک ورته مینه او محبت وایي او په اسمانونو کې د ژوندانه روح بلل کیږي.
- مینه او عاطفه د زور او قوت په مقابل کې ماشومان دي ځکه زور او قوت پخوا پیدا شوي مینه، عاطفه، رحم او شفقت وروسته.
- که څوک د سولې غوښتونکی وي نو یوې داسې اختراع ته اړتیا ده چې د میني او عشق له عناصرو پکې استفاده شوې وي.
- د استقلال ساتنه د ملت قوي جذبې ته ډېر شدید ضرورت لري.
- د ښکلو مینه له ګل او بلبله اخیستل کیږي چې بهار او خزان پکې لوی دخل لري او فریادونه، اغزي، د غوټۍ دلتنګي هر- هر څه پکې شته او د شکایت هنګامه ورځینې جوړیږي.
- سیند هر تږي ته اوبه ورکوي او د هر چا خیرنې جامې پاکوي.
- کوم ملت چې شاعر نه لري، سترګې او زړه نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ✍ د انسان غرایز او خویونه د انسان اصلي حقیقت دی چې ډېرې پردې یې پر مخ پرتې دي.
- ✍ موږ باید خپل ملي امتیازات، ملي شعور او ملي احساس ډېر ټینګ وساتو.
- ✍ ژوند د تحول او تکامل نوم دی.
- ✍ حقایق اکثره تراخه وي او حق په تریخوالي ستایل کیږي.
- ✍ دنیا په حقیقت کې یو نندارتون دی چې انسان ته هر راز ښکلي شیان ورښیي هر څوک د خپل ذوق او خواهش سره سم یو شي ته ځان رسوي.
- ✍ ژوند هغه حرکت دی چې د خپل مطلب او مقصد لپاره وي.
- ✍ هر ځای کې چې ښو ته ښه او بدو ته بد نه ویل کیږي عدالت مري.
- ✍ د یو ملت اخلاق چې فاسد او خراب شي هرو-مرو د انحطاط لور ته ځي.
- ✍ چیري چې شعر و ادب کمزوری او خیالات مړه وي هغه ملت مړ بلل کیږي.
- ✍ د ناپوهۍ تیاره له شپې کمه نه ده.
- ✍ انتقاد د بشریت ډېر لوی مصلح او صحیح رهنما دی.
- ✍ شاعر باید د فکري انقلاب علمبردار او بت شکن وي.
- ✍ هغه قام چې د حالاتو په بدلون قادر نه وي، خپل زوړ فکر، زوړ خیال زوړ عادت، زړه پوهه په نوي نشي بدلولای مترقي ژوند نه لري.
- ✍ د یوه ملت ژبه، کلتور، اخلاق په شعر و ادب ساتل کیږي.
- ✍ د یوه لوړېدل او د بل ټیټېدل له یو بل سره تړلي دي.
- ✍ شپې لکه د خوبانو زلفې چې څومره اوږدې وي هغومره ښې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ✍ د ژوندانه ټول خوږوالی په همدغه سبا کې پټ دی، که دغه سبا ته امید ونه لرو د ژوندانه تحمل هیڅکله نشو کولای.
- ✍ کله چې یو شی په سترګو ښه ښکاره شي په زړه کې ځای نیسي.
- ✍ کوم قدر او قیمت چې د انسان په بدن کې زړه لري په یوه جامعه کې یې شعر او شاعر لري.
- ✍ په یوازي ګلتوب او ګلالیتوب هیڅوک قدر او منزلت نه مومي او نه په تش ښایست دلبري او دلربایي کیږي.
- ✍ د ویدو قومونو کارونه لکه د ویده خوب چې په سیند کې لامبي خو لاس به یې لوند نه وي او هماغه به شان به تړی وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قیـام الدیـن خادم

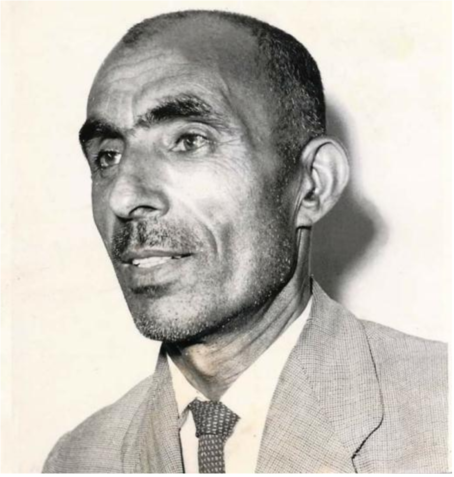

د پښتو ادب ځلانده ستوری، لیکــوال، شاعر، ادیـب، ژورنـالیـست، مـفکر او ستـر شخـصیـت استـاد قیـام الدیـن خادم د ملا حـسـام الـدیـن زوی، د ملا عــلــي ګـل لـمسـی د ننګرهـار ولایت، کامــې ولـسوالۍ کي په ۱۲۸۶ هـ. ل / ۱۹۰۷م کـال کي زیـږېدلی دی.

لومړنۍ زده کړي ئې کــورنۍ کي او د نورو دیـني زده کړو لپـاره ئې د هیواد دنـنـه او لـه هیواده بـهر سفرونـه کړي دي.

استـاد خادم د ښوونـکي، د ځیـنـو ورځپـاڼـو او جریـدو د مسؤل مدیر پـه تـوګـه او هـم ئې نوري مطبوعاتي او دولـتي دنـدي تـر سره کـړي دي.

هغه یـو سیـاستپـوه ، د مشــرانو جرګې سناتور، د کـابل پوهنتون د ادبیاتو پوهنځي استاد، ژورنالیست، پیـاوړی لیکوال، ویـښ شاعـر، ادیب او د فلسفي اندونو یو پوه عالم و. نوموړی پښتو ادب کي ځانګړی ځای لري. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتو ژبي او ادب له پنځو ځلاندو ستورو څخه یو ستوری دی. د ادبي ډگر تر څنگ ئې سیاست کي هم ونډه درلوده.

استاد قیام الدین خادم منثور او منظوم اثار لري لکه: بیدار شه پښتونه، د مرغلرو امېل، پښتونولي، خیالي دنیا، د مور مینه، نبوغ او عبقریت، څاروان، نوې رڼا، نوی ژوندون، مکارم الاخلاق، د خوشحال او رحمان موازنه، روهي گلونه بایزید روښان، کره پښتو، بلهکا، د پښتو نني لیکوال د کوچنیانو اخلاقي پالنه او داسي نور.

استاد قیام الدین خادم د ۱۹۷۹م/ ۱۳۵۸هـ.ل کال د وږي د میاشتي پر ۵ مه نېټه وفات او د ننگرهار ولایت، کامې ولسوالۍ کي په خپله پلرنۍ هدیره کي خاورو ته وسپارل شو.

اروا ئې ښاده

- ❖ د ورځي رڼا د شپې له تیارې څخه ده.
- ❖ د ژوند ناکامي هغه څوک غواړي چي د کامیابۍ وړ وي.
- ❖ هغه ژوند کامیاب ژوند نه دی، چي تل کامراني لري.
- ❖ هغه خوشحالي سړی نه خوشحالوي چي د درد او خوږ په بیه نه وي اخیستل شوې.
- ❖ د لیدو خوند د بېلتانه په غم کي او د ژوندانه فتحه د ژوند په ماتې کي ده.
- ❖ هر څومره چي یوه خوشحالي شانداره وي هغومره هغه لیاري هم سختي وي چي د هغې د حصول لپاره لنډیږي.
- ❖ تر څو چي ژوند ژوند دی ، نو په دې کي برکت له حرکت څخه دی. ځکه کامل سکون کټ مټ مرگ دی.
- ❖ گټه د زیار د باغ مېوه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- حقیقي خوشحالي د استغنـا، موړ سترګي او د خوشحال زړګي نوم دی او دا شی په دغو شیانو کي پټ او مضمر دی.
- خوشحالي د خواهشاتو د محدود کېدلو نوم دی.
- خوشحالي د قناعت او د خپل زړه څخه د حرص د ایستلو نوم دی.
- د حیات خوند ازادي ده.
- د عاشقانو زړه په داسي همېشه جنت کي چي هلته د درد د اواز، غم او غمګسار نه وي، مري.
- کېدای شي چي نور کارونه په زور وچلیږي، مګر قلم نازکه شی دی پر ده چي زور راشي مـاتـیږي.
- هیڅوک په زور باندي خپل ځان په چا لوی نشي منلای.
- توره په خپل ځای کي دکتاتوره ده او قـلـم پـه خپــل ځای کي، وړاندي والی هغه وخت کیږي چي دا دواړه احترامانه اتفاق وکړي.
- زندګي یـوه سرسبـزه او ښېرازه ونـه ده. علم ئې بېخ، شعر ئې تنه او سیاست ئې مېوه ده.
- علم اکتشاف، شعر احساس او سیاست کول دي.
- د ژوند سعادت او خوښي د مادیاتو په زیاتوالي او ډېروالي دومره اړه نه لري، لکه د ضمیر په ازادۍ او د روح په خوشحالۍ پوري.
- رېښتنې ارزو هغه وي چي تل د تکمیل په تلاش کي وي.
- رېښتنی محبت هم هغه دی چي د محبت د مدعا لپاره پرله پسې جد وجهد وکړي او دغه جد و جهد د ژوندانه مال وګڼي.
- بې دردي پـه یوه قوم او جامعـه کي داسي یـو مـرض دی چي پـه عــلاج ئې یوازي پېغمبران پوه شوي دي.
- د زړه د درد علاج پخپله د زړه درد دی او بس.
- هر ویده، ویده نه پاتي کیږي او هر کله چي وي ویښیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- په دې خبره کې هیڅ شک نشته چې د یوه ملت یا د کل انسانیت سعادت خوشحالي او د اجتماعي ګذران سمون په علم دومره اړه نه لري لکه په اخلاقو ځکه چې علم پوهنه ده او اخلاق کړنه.
- ای ازادۍ، بې له تا ژوند یو لفظ دی، چې معنی نه لري. یا د رسام منه ده چې نه بوی لري او نه خوند.
- ترقي د هماغه قومونو په نصیب کیږي چې هغوی استعداد معلومولی شي او پس له معلومولو او پېژندلو څخه ئې روزلی او پاللی شي.
- انسان په خبرو انسان دی.
- که ته زړه لرې، نو د چا زړه مه ازاروه.
- زړه خو د همدې لپاره دی چې د عشق متاع پرې واخیستل شي.
- خدای یو دی مګر ده ته د رسېدو دومره لاري دي لکه څومره چې د انسانانو روحونه دي.
- ډیري ښې او طلایي خبري چې بې وخته او بې موقعې وشي هسي خوشي تیري شي او هیڅ فایده ونه ښندي.
- ژوندون ښېشکه یو طلسم دی چې ماتیږي، خو د یو زړور انسان د پاره. څنګه ښکلی دی دا طلسم او څنګه خوندور دي دا ماتېده.
- خبرېده د هوښیار زړه د پاره لوی تسل دی او د حقیقي ژوند د پاره مرګ اډو څه مرګ نه دی.
- اخلاق هغه وخت د سعادت وسیله کیږي چې د فردي دایرې څخه ووځي او اجتماعي رنګ قبول کاندي.
- هلته چې زړه نه ویریږي؛ او سر نه ټیټوي. هلته چې علم ازاد دی. هلته چې دنیا د کورګیو په تنګو دېوالونو نه ده ماته او ټوکړې ټوکړې نه ده شوې. هلته چې الفاظ د ریښتینولۍ د عمق څخه راوځي. هلته چې سعي په استقلال سره خپل وزرونه د تکمیل لپاره خپروي. هلته چې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

عقل صافه چینه د بیکاره دودونو په وچ شګلن بیابان کښې خپله لاره نه وي ورکه کړې. هلته چې نفس د تل پراخېدونکي تخیل او عمل پسې ځي. ای ځښتننه د آزادۍ په هغه جنت کښې زما ملک بیدار کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالرؤف بېنوا

استاد عبدالرؤف بېنوا د مفتي عبدالله زوی په ۱۲۹۳ هـ . ش کال په کندهار ښار کي زیږېدلی دی. لومړنۍ زده کړي ئې له خپلي کورنۍ او کندهاري عالمانو څخه کړي دي. وروسته ئې خصوصي زده کړي او مطالعې ته دوام ورکړ.

استاد بېنوا د پښتو ټولني مدیر، په ډهلي او قاهره کي مطبوعاتي اتاشه، د کابل راډیو رئیس، په ولسي جرگه کي وکیل، په لیبیا کي سفیر او د اطلاعاتو او کلتور وزیر په توگه دندي تر سره کړي دي.

د ارواښاد استاد بېنوا مشهور اثار دا دي:

پښتني مېرمني، میرویس نیکه، ادبي فنون، هوتکي ها، پرېشانه افکار، د ټاگور (گیتانجلي) پښتو ژباړه، اوسني لیکوال، د هسک پېغله او ځیني نور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالرؤف بېنوا په ۱۳٦۳هـ . ش کال د سرطان ناروغۍ د علاج لپاره نیویارک ته ولاړ. هلته وفات او په نیو جرسي کي خاورو ته وسپارل شو.

☼ اوسنۍ دنیا یوازي ویلو ته ضرورت نه لري بلکي کار هم غواړي.

☼ زما و ستا رقابت باید د نورو لپاره په خدمت کولو کي وي نه د موټرو په اوړدوالي، د کوټېو په لوړوالي او د لباس په ښکلا کي.

☼ را ځه چي د خپلو سپېڅلو زړونو مشعلونه بل کړو او د هغو په رڼا کي په پاک نیت د خپل ژوندون لاره صافه کړو.

☼ د رازونو په څرګندولو کي رېښتیا خبري راځي او رېښتیا ویل ترخه وي.

☼ د ځینو رازونو پټول نه یوازي د یو بدبخته انسان په کمزورۍ دلالت کوي، بلکي د هغه بدبختي لا زیاتوي.

☼ څنګه چي په پټو سترګو له پټي دنیا څخه دې دنیا ته راغلي یو همداسي په پټو سترګو او پټه خوله دا نیمګړی ژوند پرېږدو نو زموږ د وجود او عدم تر منځ به توپیر څه وي؟

☼ کوم کار چي د هوس او تظاهر له مخي شروع کیږي هغه به ضرور نیمګړی پاته وي او هغه کار چي نیمګړی پاته او سر ته نه رسیږي ښه دا ده چي شروع نه سي.

☼ طبیعي ښکلا یوازي د پسرلي د ګلونو په برخه نه ده بلکي خزان وهلي پاڼي هم ځان ته یو ښکلی خزاني پسرلی لري.

☼ هیڅ انسان په یوازي سر، بې د نورو له مشورې او مرستي څخه حقیقي بریالیتوب ته رسېدلای نه سي.

☼ پرون مو د نن په تمه ځانونه تېر ایستل، نن په سبا غولیږو او سبا خو به هیڅکله سبا نه سي.

☼ بې حرکته او یو نواخته ژوند تر مړیني بدتر دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

☼ په خزان کي که د پسرلي هيله نه وای د بلبل په وزرو کي به دومره توان او شوق هم پاته نه و.

☼ د پوهي رڼا ليري نه ده خو چي زه او ته ځانونه ورځيني ليري ونه ساتو.

☼ افسوس دي وي د هغه چا پر حال چي کال نوی سي خو د ده ژوند زوړ وي، يا نوی کال د نوي ژوند نوي ارزوګاني راوړي خو د ده زړې ارزوګاني لا هم تر سره سوي نه وي.

☼ د زړه ناخوالي ځرګندول د زړه د غم بار سپکوي او د سړي دماغ او وجدان لږ څه ارامو ي.

☼ يو ګل چي څومره ډېر رنګونه ولري ښکلا يې هم هومره زياته وي او چي څومره مخونه ولري هغومره د ستايني وړ وي، خو يو انسان که دوه رنګه سو، يا يې ځان دوه مخی وښود نو نور يې مخ د کتو نه وي.

☼ که دوه مخي او دوه رنګي له منځه ليري سي د طبقاتو تر منځ مستقيمه رابطه او مفاهمه ډېره ژر د دوی منځ ته صميميت او يو رنګي راوستلای سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبـدالـکـلام ازاد

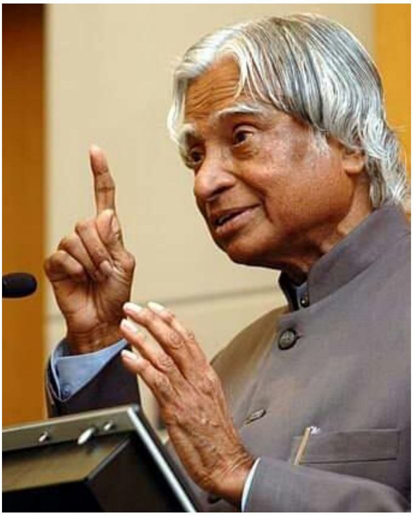

عبدالکلام ازاد (ابوالفقیر زین العابدین) د هندوستـان د جنوب له مسلمانانو ښخه و، چې په یوه متدینه مسلمانه کورنۍ کې پـه ۱۹۳۱کال کې زیږېدلی دی. ده ساده ژوند درلود، کله چې په ۲۰۰۲ــ۲۰۰۷ کلونو کې د هندوستان ولسمشر شو، د ده د ژوند په ډول او چلند کې هیڅ توپیر رانغی، له زیاتو بوختیاوو سره ئې هم خپله اساسي دنده چې له ځوانانو سره تړاو، تدریس او ارتباط و کله هم له یاده ونه ایستله. ده د واحد او یو پیاوړي هندوستان لپاره د ژوند او پرمختګ نوي فورمول چې د هغه له عصر سره دغه هیواد د انسان عیارول و خپل ملت ته ورپه ګوته کړ. دی د هند د ملت پاله ګوند بي-جي- پي د واکمنۍ پر مهال د هندوستان ولسمشر و چې هیچا هم فکر نه کاوه دی به

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه دنده تر ډېرو پر مخ بوزي خو ده خپله دوره په خورا متانت او د هند ملي گټو ته په خورا درنښت سره په بري پای ته ورسوله.

گرداب ورځپاڼه

- بریالیتوب له ناکامۍ څخه لاسته راځي.
- علم د پرمختگ او خوښۍ سبب دی.
- د نورو دروازې ټکول هیڅ گټه نه لري د خپلو خیالونو د ریښتیا کولو لپاره موږ حللاري ته اړتیا لرو.
- زه په دې عقیده چې که موږ پر خپلو موخو باور ولرو؛ نو هغه خوبونه چې موږ ئې وینو ضرور په حقیقت بدلیږي.
- دا خبره ښکاره ده، چې له زیار و زحمت پرته هیڅ کار هم نه تر سره کیږي او په زیار و زحمت سره هر ډول سخت کار تر سره کیږي.
- غوره خلک د انسان د ښه والي لپاره کار کوي خو انسانان د بربادۍ او تباهۍ وړتیا هم لري.
- ځان پېژندل هیله بښونکی نظر دی.
- موږ باید خپل ویده ځواک را بیدار کړو او له خپل تېر وخت نه درس واخلو.
- ځوانان د هیواد شتمني ده، ځوانانو ته باید د خپل ژوند د ښه والي لپاره لارښوونه وشي.
- د رغوونکو هلو- ځلو لپاره باید ملا وتړو.
- ذهنونه داسي روښانه کړو چې د ملت لپاره د سولي، خوښۍ، برکت او نېکبختۍ سبب شي.
- موږ باید د خپل ژوند لپاره موخي وټاکو ځکه موخي ټاکل ذهنونه بیداروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- نور خلک نشي کولای چي موږ ناکام او بريالي کړي يوازي موږ يو، چي دا کار تر سره کولای شو.
- که هر څومره له ستونزو سره مخامخ کيږو بايد زغم او حوصله له لاسه ورنه کړو.
- که موږ موخه ولرو نو پر مختګ هم کولای شو.
- د داسي سياست پوهانو د رامنځته کېدو لپاره دعا وکړئ چي د هيواد د پرمختګ لپاره کار وکړي.
- زموږ تاريخ، دودونه او کلتور هم زموږ د پوهنتونونو په څېر د علم او پوهي سرچينې دي.
- ای خدايه، زما د هيوادوالو په ذهن کي فکر او عمل دواړه پيدا کړې او هغوی په اتفاق ولرې.
- زما د هيواد مذهبي مشرانو ته دا توفيق ورکړې، چي هغوی خلک له قومي او مذهبي جګړو وژغوري.
- مشرانو او عامو خلکو ته دا فکر وکړې چي د افرادو پر ځای د ټولو هيوادوالو خدمت وکړي.
- ای خدايه، زما خلکو ته همت ورکړې د هيواد د ابادۍ او د خلکو د خوښۍ لپاره کار وکړي.
- ای خدايه، ته زموږ خلکو ته دا ځواک ورکړې چي شر او نا امنۍ له منځه يوسي او زموږ هيواد او خلکو ته خوښي ور په بر خه کړي.
- موږ ټول يو شان استعداد نه لرو، مګر موږ ټول يو شان فرصت لرو چي خپل استعداد پر مخ بوزو.
- غوره هوښيار هغه دی، چي هر څه ته د عبرت په سترګه وګوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

جبـران خلـيل جـبـران

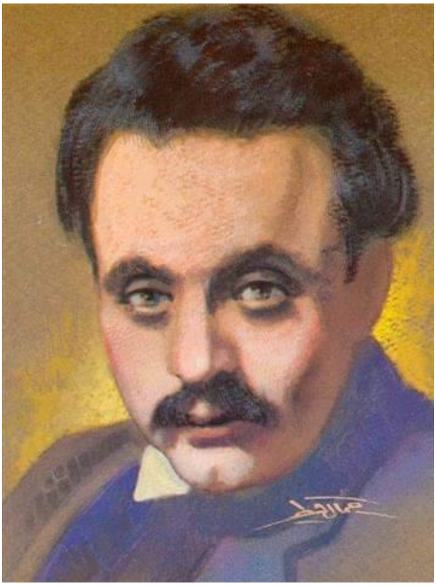

جبران خليل جبران نړيوالـه نومـوتې، مشهوره ادبي څېره ده، پـه ۱۸۸۳م کال د جنورۍ پر شپږمه د لبنان په شمالي غرنۍ او ښکلې سیمه «بشـره» کې زیږېدلی دی. د هغه مور کامله رحمه نومېده. په هنر او انځورګرۍ کې ښه لاس درلود. دوو خاوندانو ئې لاره بېله کړې وه. د جبران پلار د هغې دریم خاوند و. د جبران ژوند له ډیرو لوړو ژورو او ستونزو ډک دی او په یوه اغزن چاپېریال کې رالوی شوی دی. په هـلکتـوب کې لـه خپلې کـورنۍ سـره لـه خپل پلرني هیواده امریکا تـه ولاړ، هلتـه ئې ادبي فعالیـت پـیـل او ادبي ژونـد ئې جوړ کړ. جبـران د ځوانۍ له مهاله د شعر، هنر او لیکوالۍ ډګر ته راوتی

(c) ketabton.com: The Digital Library

و. د ليکوالۍ او شاعرۍ تر څنګ انځورګر هم و، په عربي او انګليسي ژبو ئې اثار ليکلي، چي د نړۍ نورو ژبو ته هم ژباړل شوي دي. په فرانسه کي د نقاشۍ او انځورګرۍ له زده کړو وروسته چي دويم ځل امريکا ته ولاړ د نيويارک په ښار کي ئې دفتر پرانيست. د کلونو کلونو لپاره د ليکوالو، عرب هنرمن ملګرو او امريکايي مينه والو د راټولېدو او مجلس ځاى و. ده په امريکا کي غوره نقاشۍ او غوره اثار وپنځول. ده دا وخت لا نړيوال شهرت نه و ګټلی، کله چي ئې «پېغمبر» نومی کتاب خپور کړ دا کتاب ده ته نړيوال شهرت او مقام ورکړ. له دې وروسته نړيواله ادبي او هنري څېره وپېژندل شوه. «پېغمبر» نومی کتاب ئې د نړۍ ۵۰ ژبو ته ژباړل شوی او د ډېرو پلورل شويو کتابونو په کتار کي ئې لومړی مقام خپل کړ.

ځيني اثار ئې په دې ډول دي.

مات وزرونه، لېونی، سرګردان، شګي او ځګ، د ځمکي خدايان، اوښکي او موسکا، د دښت ناوې، پېغمبر او نور...

ليکني ئې تر ننه په ټوله نړۍ کي د اوچت شعر، فلسفي، حکومت او هنر مينانو ته په ميراث ورپاتي دي.

ده ته د اروپا او منځني ختيځ په ادبياتو کي د اغېزمن ليکوال په سترګه کتل کيږي.

د ده ليکني د هغو ټګو مذهبي مشرانو له غندني ډکي دي چي خپل ناوړه کارونه د مذهبي مشرۍ تر چپنه لاندي پټوي.

جبران په ۱۹۳۱م کال د سرطان له ناروغۍ، په نيويارک کي د ۴۸کلونو په عمر له دې نړۍ ولاړ. جسد ئې په يوه بېړۍ کي د هغه له وصيت سره سم پلرني هيواد لبنان ته راوړل شو.

د خپل ښکلي او مينه ناک ټاټوبي «بشره کلي» په غونډيو کي خاورو ته وسپارل شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

و دي پوښتلم: ستا ژوند مهم دی که زما؟

ما وویل: زما. پرې دي ښودم ولاړې. پوه نشوې چي ته زما ژوند يې.

- ✓ باور د زړه د ننه علم دی.
- ✓ په ژوند کي هيڅ شی په مطلق ډول نه دي تضمين شوي.
- ✓ هغه نارينه چي د ښځي په عظمت نه پوهيږي هغه تر وحشي کم نه دی.
- ✓ د ښځو خبرو ته هغه وخت غوږ ونيسئ چي نورو ته ئې کوي نه هغه وخت چي تا ته ئې کوي.
- ✓ ويل کيږي چي چا ځان وپيژانده ټول خلک ئې وپيژندل زه وايم چي چا له خلکو سره مينه وکړه ځان ئې وپيژنده.
- ✓ کوم کس چي کوښښ کوي په زور ځان غالب وښيي تر بل هر وخت د نفرت وړ گرځي.
- ✓ غوره خلک هغه دي که وستايل شي خجل شي او چي بد ئې وويل شي غلي شي.
- ✓ لوست او پوهه هغه پانگه ده چي زورواکان او ظالمان ئې له چا نشي اخيستلای.
- ✓ خوبونو ته عقيده ولرئ چي دا د ابديت کړکۍ ده.
- ✓ تاسي زړه يار ته وسپارئ خو نه د ساتلو لپاره ځکه يوازي د ژوند گرمي کولای شي زړونه وساتي.
- ✓ خوشحالي هغه پريشاني ده، چي موږ ئې په لټه کي يو.
- ✓ د ونو ژوند په حاصل کي دی، وني حاصل ورکوي چي ژوندۍ پاتي شي، که حاصل ورنه کړي ژوند ئې ختم دی.
- ✓ زموږ د ژوند تر ټولو ترخې شيبې هغه دي چي تېر خواږه وختونه پکي يادوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ✓ شتمني د ميني په څېر ده که چا ورباندي بخيلي وکړه مړه کيږي خو ښښونکي ئې ژوندي پاتيږي.
- ✓ مينه تر هر شي واکمنه ده او لوړتيا ته ئې هيڅ شی نشي رسېدای.
- ✓ مينه او شک په زړه کي يو ځای نشي اوسېدلای.
- ✓ ژوند له ميني پرته داسي دی لکه ونه چي گل او مېوه ونه لري او مينه پرته له ښکلا هغه گل دی چي وږمه ونه لري او هغه مېوه چي زړی ونه لري.
- ✓ مينه تر هر څه کلکه او سترواکی ئې په تورو کي څرگندېدای نشي.
- ✓ په ژوندوني د انسان لپاره يو گل کافي دی نه تر مرگ وروسته د هغه پر مزار د گلو گېډۍ.
- ✓ انسانان دوه ډوله دي يو په تياره کي ويښ، بل په رڼا کي ويده.
- ✓ هغه لاسونه چي د ازغو تاج جوړوي تر هغو لاسونو ښه دي چي هيڅ نه کوي.
- ✓ زه هيچا ته بې خوابه نه يم پاته شوی، پرته له هغه چي رانه پوښتي ئې دي ته څوک يې؟
- ✓ غم د دوو باغونو تر منځ ولاړ دېوال دی.
- ✓ روح اور او بدن ئې ايرې دي.
- ✓ د مقتول لپاره همدا وياړ بس دی چي قاتل نه دی.
- ✓ جهالت او ناپوهی د بې فکرۍ زانگو ده.
- ✓ ښکلا په مخ کي نه، په زړه کي د رڼا څرک دی.
- ✓ سترگي د روح دروازې او خبري ئې استازي دي.
- ✓ بغض او کينه يو بې ساه مړی دی په تاسو کي څوک دا خوښوي چي د دې مړي لپاره د خپل زړه نه قبر جوړ کړي.
- ✓ له هغې خوښۍ څخه ځان وژغورئ چي د نورو د غم سبب گرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ✓ د دنـیا ښایسـته او غوره شی یـوازي مـور ده.
- ✓ د حقیقت او باطل تر منځ په نیمه لار کي مه درېږه.
- ✓ ژوند دوه مهم او قیمتي ځیزه لري. ښایست او رېښتیا. لومړی مي د یوه مین په زړه کي پیدا کړ او دویم مي د یوه کاریگر په لاسونو کي.
- ✓ که ازادي ونه لرئ، اجتماعي عدالت نشئ کولای.
- ✓ ړوند دی، چي د جېب په زور زړه رانیسي.
- ✓ دا مهمه نه ده، چي له کومه راغلې. مهمه دا ده چي کوم ځای ته ځې؟
- ✓ که دي چوپتیا غوره کړه تر پایه چوپ شه.
- ✓ وینا لپاره چوپ مه کښېنه او چوپتیا لپاره وینا مه کوه.
- ✓ د رضایت پر مهال خپل رضایت څرگند کړه، نیم راضي او نیم ناراضه مه اوسه.
- ✓ نیم انکار مه کوه ځکه نیم انکار منل دي.
- ✓ په نیم گیلاس تنده نه ماتیږي او په نیمه ډوډۍ لوږه نه ختمیږي.
- ✓ نیمه لاره دي منزل ته نه رسوي او نیمه مفکوره نتیجه نه لري.
- ✓ نیمه هیله او نیم ارمان مه کوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویلیام شکسپیر

د نړۍ نامتو او مشهوره ادبي څېره، شکسپېر د برتانیا سټرانفورډ ښار کې په یوه بېوزله کورنۍ کې زیږېدلی دی. دی د لویو غنایي شاعرانو په ډله کې شمېرل کیږي. له انسانانو سره د ده ژوره عاطفه او بشري احساس د ده د ډرامو په اشخاصو کې لیدل کیږي.

ویلیام شکسپیر ډیري ډرامې لیکلي دي. تاریخي، کومیډي، تراژیدي او طنزي رنګ لري، چې ټولې ننداري ئې شهرت لري. مشهوري ئې مکبث، هملت، اتللو، رومیو او ژولیت دي. رومیو او ژولیت ئې مشهوره تراژیدي ده چې د یوې غمجنې مینې بیان دی. په دوو دښمنو کورنیو کې د دوو مینو له مینې بحث کوي، چې د مینو په مړینه پای ته رسیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شکسپير په نړۍ کي د لوی ډرامه ليکونکي نړيوال شهرت او مقام لري.

د ده د انګليسي ژبي اشعار په مشهورو شعرونو کي حسابيږي. «ليناړټ پيټرسون» د بريتانيي ادبياتو په اثر کي د شکسپير په حق کي ليکلي، چي ده په خپلو پنځونو کي ډېرش زره لغاتونه کارولي دي.

«ويليام شکسپېر د انګلستان هغه نابغه ليکوال او متفکر دی چې په انګلستان کې به ډېر کم داسي کور وي چې د ده يو يا څو کتابونه دي پکې نـه وي او په نړۍ کې به ډېر کم داسي لوستي کسان وي چې د ده له نوم سره اشنـا نـه وي.

ويليام شکسپېر د نړۍ تر ټولو ستر او نامتو ډرامه ليکونکی بلل کېږي، د ده د ډرامو ښکلا په دې کې ده، چې هره ډرامه يې يو ځانګړی شاعرانه او فيلسوفانه رنګ لري او د بشر دوستۍ، تواضع، عبرت او نصيحت مسايل په خپله لمن کې رانغاړي، همدا لامل دی چې د ده له اثارو څخه اوس فلمونه جوړ شوي دي او پـه نړۍ کې بې شمېره کتونکي او مينه وال لري.

د شکسپېر مړينه په ١٦١٦ م کال ښودل شوې ده. شکسپېر د «سټرانفورډ» ښار په يوه کليسا کې خاورو ته سـپارل شوی، چې اوس هم له ډېرو ليري ځايونو څخه خلک د ده د قبرليدو ته راځي او د دغه ستر ډرامه ليکونکي او شاعر درناوی کوي.»

نړيوال ادبيات/ پوهنيار مصطفی صفا

- **مـينه تـلپاتې ده.**
- **له ميني وګړي نـه سټړي کيږي او هــوس لـه مړتـيا څخه مري.**
- **که مينه ښکاره نه کړي ښايي خپله مينه ونه مومې.**
- **ناورين هغه دی چي د غرور له لاسه خپله مينه وبايلې.**
- **د ميني پسرلی تلپاتي وي.**

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ښځه له هغه سړي سره مينه کوي چي راز ساتي، خو سړی له هغي ښځي سره مينه کوي چي ښايسته وي.
- هوښياره نجلۍ مينه د ميني لپاره نه کوي، بلکي مينه د واده لپاره کوي.
- هغه نجلۍ چي په لومړي ځل درته په ښکاره د ميني اظهار کوي هغه به دي بې خدای پامانۍ پرېږدي.
- ملګرتيا ډېر وخت په مينه پای ته رسيږي او مينه ډېر کم وخت په ملګرتيا پای ته رسيږي.
- ښځه اول مينه په سترګو کوي، بيا په زړه او اخر په عقل.
- مينه وګړي ته داسي هوسايي ورکوي لکه تر باران وروسته چي لمر راوخيږي.
- که مو له چا سره مينه لرله پرې ئې ږدئ که بيرته درته راوګرځېده نو ستا به شي کنه نو له اوله ستاسي نه و.
- سوچونه، خيالونه، اسوېلي او اوښکي له ميني څخه نه بېلېدونکي ملازمان دي.
- ښځه له خدايه يو مېړه غواړي، خو له مېړه بيا ټوله دنيا غواړي.
- سړی په اوښکو قانع کيږي، ښځه په ښکلولو.
- سره زر په اور معلوميږي، ښځه په سرو زرو او سړی بيا په ښځه امتحانيږي.
- ښځه سور ګل دی چي کله مړاوی شي ژر پاڼي- پاڼي شي.
- له دريو څيزونو ځان ساتئ: اور، اوبه او ښځه. اور دي سوځوي، اوبه دي ډوبوي، ښځه دي لېوني کوي.
- څه شی چي لاسته نه درځي هېر ئې کړه، که ئې هېرولای نشې نو تر لاسه ئې کړه.
- نړۍ يو دريځ دی او ټول نارينه او ښځينه يوازي لوبغاړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- دنیا دومره سخته ده چي څوک ئې د فلسفې په کتابونو نشي پېژندای.
- سکې هر وخت شور کوي خو پیسې همېشه غلي وي، کله چي دي ارزښت لوړیږي خاموش اوسه.
- ای فساد او فتنې، ولي دومره ژر د انسان په افکارو کي وده کوئ؟
- ای مغرور انسانه، ته تر اسمان لاندي د لږ قدرت پیدا کولو په خاطر داسي څه کوې چي پرښتې ژړوې.
- حقیقي ښکلا یوازي په طبیعت کي موندلای شو.
- خندان مخونه په دې معنا نه چي دوی غم نه لري، مطلب ئې دا دی چي دوی ئې د زغم وړتیا لري.
- کتابونه د بشر لویه اختراع ده.
- کتاب مي هغه ملگری دی چي د یوازیتوب سختي شېبې راسره تجربه کوي.
- هیڅکله د چا له احساساتو سره لوبي مه کوه، کېدای شي لوبه وگټې خو، هغه شخص به د تل لپاره وبایلې.
- د گلو هغه گېډۍ چي تر مرگ وروسته ئې راته راوړې، له هغې نه یو گل همدا نن راته راوړه.
- له یو ځل بدگومانۍ څخه سل ځله تېر ایستل غوره دي.
- مینه د دوو کسانو تر منځ غلط فهمي ده.
- نارینه طبیعي ښکلا لري ځکه ارایش او سینگار ته اړتیا نه لري.
- ما ژوند همېشه په خوښۍ تېر کړی دی، ایا پوهېږئ چي ولي؟ هغه ځکه چي له هیچا مي د څه تمه نه ده کړې.
- لېونی، مین او شاعر له یوې ډلي دي ځکه درې واړه د خیال بچیان دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ژوند یوازي یو تېرېدونکی سیوری او بېوزله لوبغاړی دی، چي یوه شېبه د صحنې پر مخ راڅرگند شي، څغلي، په شور، برم، پرتم ولولو، هیجان او احساساتو راځي او وروسته ئې هیڅ ږغ نه تر غوږو کیږي، یوه زړه راښکونکې او له زوره ډکه افسانه ده چي یو بېړا او احمق ئې لولي هیڅ معنا نه لري.
- ملگرتیا لوی نعمت دی نېکمرغي ډېروي بدمرغي کموي.
- حُسن چي خبري شروع کړي نو د دنیا بهترین مقرر گونگي پاته شي.
- د ژوند ترخې شېبې به له هغه چا تجربه کړې، چي تر ټولو خوږې شېبې دي ورسره تیري کړي وي.
- له ټولو سره مینه وکړه، پر لږو باور وکړه او له هیچا سره بد مه کوه.
- جدایي څومره خوږ غم دی.
- تا چي د کوم کار د بشپړولو اراده وکړه، له ناکامۍ سره- سره ئې نیمگړی مه پرېږده.
- وسوسې او شکونه زموږ هغه دښمنان دي چي د کامیابۍ په وخت کي زموږ د ناکامۍ سبب کیږي.
- ما د ښځې څېره نه بلکي د هغې مهرباني تسخیروي.
- معتقد یم د انسان سرنوشت یوازي محبت معلوموي او بس.
- دوستي یوازینۍ لاره ده چي سړی پرې رښتینی انسان پېژندلای شي.
- دوستي د یو دوست له خوا د یو دوست د کمزورتیاوو رغونه ده.
- نارینه د هغې ښځې تر تاثیر لاندي راځي چي اخلاق ولري نه ښکلا.
- یوه بې معنا او ناممکنه هیله له لاسه ورکول پخپله یو ستر بریالیتوب دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- که له ما سره مینه لرې ستا په زړه کي به یم او که نفرت رانه کوې په ذهن کي به دي یم، ما ته توپیر نه راکوي چي له ما نفرت کوې، یا له ما سره مینه.
- وخت پر هغو خلکو باندي چي منتظر دي ډېر ورو، پر هغو کسانو چي په وېره او ډار کي دي ډېر تریخ، پر هغو کسانو چي غمجن دي ډېر اوږد او پر هغو کسانو چي خوشحاله دي ډېر تېز تیرېږي، خو هغه کسان چي مین دي د هغو لپاره وخت پیل او پای نه لري.
- تا ویل چي زه له باران سره مینه لرم کله چي باران شو تا پر ځان چترۍ ونیوله، تا وېل له لمر سره مینه لرم کله چي لمر راوخوت ته د سیوري په لټه کي شوې، تا وېل له باد سره مینه لرم، خو کله چي باد لگېده تا د کوټې کړکۍ بندي کړې، ته چي له څه سره مینه لرې ترې تښتې دا هغه څه دي چي ما ډېر وېروي ځکه چي ته هر وخت راته وایې: زه له تا سره مینه لرم.
- که ټوله شپه د لمر له لاسه ورکولو لپاره وژاړې، د ستورو لیدلو خوند به هم له لاسه ورکړې.
- مور د ټولني بنسټ دی.
- چي څه ونه لرې نو د له لاسه ورکولو لپاره هم څه نه لرې.
- څومره بدمرغه دي چي صبر او زغم نه لري مگر ټپونه بیرته رغیږي.
- خدای تا ته یوه څېره درکړې خو تا له هغې بل څه جوړ کړي دي.
- څوک چي قانع مسکین وي، شتمن دی.
- چاپلوسي د احمقانو خوراک دی، بې له دې خوړو ژوند نشي کولای.
- د ژوند سختي هیري کړه او په خلاصه غېږ ئې هر کلي ته ورشه.
- د ښځي اوښکه د هر غم دارو ده او خندا ئې د ټولو خوښیو لپاره ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د ښځې پر ژبه د ټولي نړۍ شات او زهر پراته دي، چي هر يو وغواړي کارولای ئې شي.
- ښځه هغه وخت خاندي چي امکان ئې وي مګر ژړا په هر وخت او هر ګړۍ کولای شي.
- ښځه په دفاعي حالت کي ژاړي، د ناکامۍ په حال کي پټه خوله او د بحث پر مهال ئې وسله خندا ده.
- ښایسته مخ له ښه سيرته پرته لکه بې خوشبويۍ ګلاب.
- پوچ او بې کماله سړی، لکه تش لوښی ډېر شور ماشور کوي.
- خدای تا ته يو مخ درکړی، خو ته بل مخ غوره کوې.
- کاشکي توري او کلمات کم پيدا شوي وای تر څو ترې بېځایه استفاده نه کېدای.
- که چيري ټوله نړۍ له ترخو ډکه شي زه به ئې د خوږو په هيله وزغمم.
- له ژوند څخه د خوند اخيستلو لپاره پکار ده چي لږ ناپوه واوسې.
- تل د انسان کار دا دی چي سبا په نن او نن په پرون بدل کړي.
- څوک چي خوښي نه لري د هغه زړه مړ دی او د چا چي زړه مړ وي هغه ژوندی دی خو ژوند نه لري.
- لويه ګناه د افعي مار په څېر ده که هر څومره ئې له نورو څخه پټه کړې د مرګ پر مهال به دي تر لستوڼي راووزي او رسوا به دي کړي.
- څوک چي يو ځل باور ته زيان ورسوي، بيا پرې باور ونه کړې.
- ناوړه انسان ځي خو د هغه شر پاتي کيږي.
- که يو څوک زما مال پټ کړي، د يوه کم ارزښته شي غلا ئې وکړه، مګر که يو څوک زما ښه نوم له منځه يوسي، زما د ځان يوه برخه ئې وړې، په دې کار به دا غل ځان مالداره نه کړي مګر ما به غريب نه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- مور په خپلو سينو کي يوه اسماني وړانګه لرو چي نوم ئې وجدان دی.
- ژوند د هغو کسانو لپاره چي احساس کوي تراژيدي ده او د هغو کسانو لپاره چي فکر کوي کوميډي ده.
- څومره چي صبر زيات وي، دقت زياتيږي او څومره چي دقت زياتيږي، موفقيت زياتيږي.
- کوم وياړونه او پېغورونه چي په دې نړۍ کي زموږ په برخه کيږي، د هغو دايرو په شان دي چي د اوبو پر مخ شېبه په شېبه لوييږي او د لوېږدو په پايله کي له منځه ځي.
- هر څوک چي قناعت نه لري تر ټولو غريب دی.
- تبسم د زړه پاکوالي علامه ده.
- ژوند هر چاته خوږ او د قدر وړ دی ليکن مېړني او بهادر انسان ته عزت له هر څه زيات ارزښت لري.
- د ښځي زړه د محبت په اوبو خړوب دی.
- د اولاد لپاره په دنيا کي بهترين ځای د مور زړه دی.
- ژوند د يو متحرک او روان سيوري په شان دی.
- انسان بايد د مرګ تر وخته خپلي هڅي ګړندۍ وساتي.
- له همت بغير د برياليتوب فکر مه کوه.
- که څه هم د واوري په شان پاک ياست خو له تومته نشې خلاصېدای.
- لويې ته مه حيرانيږئ، ځيني لوی نړۍ ته راځي، ځيني په نړۍ کي لويي لاسته راوړي او ځيني په نړۍ کي لويي له لاسه ورکوي.
- د دې لپاره چې سم او ستر کار تر سره کړې نو کوچنۍ تېروتنه وکړه.
- ډېره عجيبه ده، چې د بشر غوږونه د نصيحت پر وړاندې کاڼه او د چاپلوسۍ پر وړاندې بيداره وي.
- لوښی چې تش وي، نو غږ يې لوړ وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ای، ځیرکتیا زما ملګرې شه.
- دوستي ارزښتمن نعمت دی، چې نېکمرغي دوه برابره کوي او بدمرغي راکموي.
- د بل چا په سترګو او خوښه واده کول د ځان لپاره د دوزخ د دروازې پرانیستل دي.
- شیطان هم خپلې موخې ته د رسېدو لپاره پر اسماني کتاب استناد کوي.
- که چیرې اوښکې لرې، نو تویولو ته یې چمتو شه.
- تا په دومره ځنډ ځواب راکړ، چې له ما اوس خپله پوښتنه هېره ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکټور هوګو

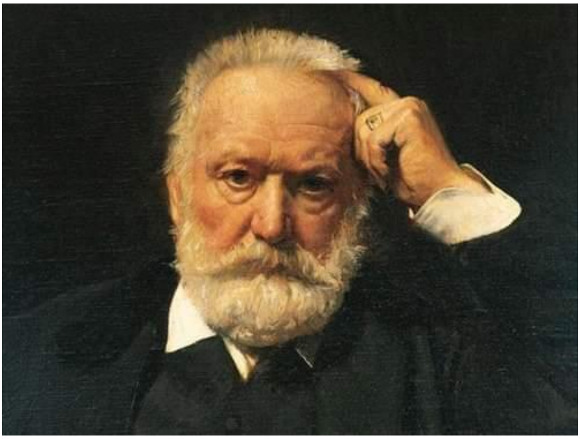

د نړۍ د مشهورو، نومیالیو شاعرانو او ادیبانو په قطار کې وکټور هوګو نړیواله مشهوره څېره ده. وکټور هوګو د (۱۹) مي پېړۍ نړیوال او مشهور فرانسوی شاعر، لیکوال او سیاستوال دی.

په (۱۸۰۲م) کال د فرانسې په بیزانسون کې نړۍ ته راغی. له ماشومتوبه ئې له هنر، ادب، شعر او لیکوالۍ سره مینه وه. همدغې مینې په ادبي ډګر کې نړیوال شهرت ورکړ.

په ۱۳ کلنۍ کې په ښه شعر لیکلو جایزه واخیسته او د فرانسې د هغه عصر نومیالي شاعر «شاتو بریان» د عالي ماشوم لقب ورکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د وکټور هوګو کوچنیوالی د ناپیلیون د امپراتورۍ پر وخت په اروپا کې د جګړو په شور و ډب کې تېرېده. پلار ئې د ناپیلیون وتلی جنرال و، چې د هسپانیې او ایټالیې په جګړو کې وکټور ورسره وخت تېر کړی ؤ.
له ټولنیز او سیاسي چاپېریال زده کړه او له لویو لیکوالو سره ناستې د لا سترو برياوو پر لور وهڅاوه. هوګو په ښوونځي کې فعال او هڅاند زده کوونکی و.
په (۱۸۴۸م) کال د فرانسې په کورني اړ و دوړ کې ولس د بدمرغۍ په اور کې سوځېده. هوګو د خپل ولس د ژغورني او ګټې په خاطر سیاست ته ورګډ شو.
وکټور هوګو د بېوزلو په پلوۍ کې شهرت پیدا کړ.
کله چې لوی ناپیلیون په فرانسه کې پاچهۍ ته ورسېد؛ غوښتل ئې د خپل واک د ټینګښت لپاره قوي او ځواکمن ګوند جوړ کړي. دلته د هوګو او ناپیلیون مخالفت پیل شو.
د ناپیلیون تر بریا وروسته د هوګو په ګډون ۸۴ تنه ځیني نور سیاسیون د فساد، تاوتریخوالي په پلمه او تور له فرانسې تبعید کړل.
وکټور لومړی بلجیم بیا انګلستان او هلته ئې د کرنسي په جزیره کې د تبعید ژوند تېراوه. د تبعید په وخت کې ئې هم قلم روان ساته او اثار ئې لیکل.
رومانتیزم نړیوال ادبي مکتب دی. هوګو د رومانتیزم ادبي مکتب له بنسټ ایښودونکو ګڼل کیږي. زیاتره لیکوال وکټور هوګو د رومانتیزم پلار ګڼي او په پرمختګ کې ئې د ده رول ښيي. د رومانتیزم له پیل او پای سره د هوګو نوم تړلی دی.
په فرانسوي ادب کې د وکټور هوګو نوم او ادبي کارنامې او هلې ځلې تلپاتې ارزښت لري، هوګو یوازې د فرانسې نه بلکې د اروپا او په ټوله کې نړیوال ادبي ویاړ دی.
ځیني اثار ئې دا دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بېنوايان، دا اثر ئې نړيوال شهرت لري. پښتو ته علامه عبدالحي حبيبي صاحب ژباړلی دی. نور اثار ئې لکه: انتقام، بدمرغان، هغه سړی چي خاندي، د يوه محکوم سرگذشت، د خزان پاڼې او نور.

«وکټور هوگو تـه په ۱۸۸۵م ناروغي پيدا شوه او د ناروغۍ اوازه يې په هر ځای کې خپره شوه، ډېرو خلکو به د ده د ناروغۍ پوښتنه کوله، په پای کې په همدغه کال د می په ۲۲ مه نېټـه د جمعې په ورځ د ۸۳ کالو په عمر مړ شو او لاندې وصيت يې وکړ.

له خپلو شتو څخه ۵۰۰۰۰ فرانکه بېوزلانو ته بښم.

هيله من يم چې زما جسد د فقيرانو په تابوت کې هديرې ته يوسئ.

د کليسا له دعا او ښښنې غوښتنو څخه بېزاره يم.

غواړم ټول خلک راته دعا وکړي.

پر خدای بشپړ ايمان لرم.

د فرانسې حکومت د وکټور هوگو په مړينه ملي ماتم اعلان کړ او خاورو ته يې د سپارنې په مراسمو کې تر دوو ميلونو زياتو کسانو گډون وکړ.»

نړيوال ادبيات/ مصطفی صفا

- بدمرغي د هوښـيارۍ زېـږنـده ده.
- که بدرنگي نه وای ښکلا به بې معنا وه.
- لـه سر نـه تـېرېـدل بـريـاليـتـوب تـه رسـېدل دي.
- ادبـيات د تـمدن پـټ راز دی او شعر د پـټـو هيلـو سرچيـنـه ده.
- شعر هغه پارونکی ساز دی چې د طبيـعت، بشر او پـيښو غږونـه يې سـره يو ځای کړي دي.
- هر ښوونـځی چې مو پرانـيست د زندان يو ور مو وتـاړه.
- هر څوک خپـل ارزښـت خپـلـه ټـاکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ♥ بـایـد د ټـولـو لپـاره د علم دروازې پرانـیستل شي هر چېرتـه چې کـرنـه ده او هر چیرې چې انسـان دی نو هلتـه بایـد کتـاب هم وي.
- ♥ هر سړی د خوشحالۍ دوې ورځې لري: یو د واده ورځ او بـلـه هـغـه چـې مېرمن خاورو تـه وسـپـاري.
- ♥ هره زانـګـو یـو مـړسـتـون دی.
- ♥ هغه څوک نـېکمرغه دی چې د نورو د عزت او درنـاوي لاري ورمـعـلومــې وي او د نورو خوشحالي د خپلـو خوشحالیـو پـه انـدازه احساس کړي.
- ♥ د الوتـونکي پـه څېر شـه چې د ونې پـه یوه نري او کمزوري ښـاخ بـانـدې کیني سنـدرې وایي او دا احساسوي چې ښاخ ښوري مګر ډاډه دی چې وزرونـه لري.
- ♥ مخکي تـر دې چې منی راشي له پسرلي خوند واخلـه.
- ♥ د نـنـنـي هنـر موخـه ژونـد ده نـه ښـکـلا.
- ♥ د پـوهــې ور دي د هـر چا پـر مخ پرانیستی وي هر چیرتـه چې انسان دی هلتـه دي کتاب هم وي.
- ♥ لا مـا شـوم وم چې د لـویـوالي هـوډ راسـره و.
- ♥ د نـاپېژانـد تر منځ د ملګرتـیا څرګنــدېدل د ستـونزو ښـکـلا ده.
- ♥ زما تـر ټولو ښـه ملګری هغـه دی چې وریـن تـنـدی لـري.
- ♥ لوږه او بـېوزلي؛ نـر جنـایت او ښـځـه فحشـا تـه هڅـوي.
- ♥ ما د محراب مصلی وشکوله، ځکـه چې د هیوادنیو ټـپونو د تـړلو اړتـیـا وه.
- ♥ یوه کوچنۍ مرغۍچي تر پاڼو لاندي غاړه وهي د خـدای ج د شـتوالــي ثبوت ته بس ده.
- ♥ چې مـرګ دي ومـانـه بـری بـه تـر لاسـه کړې.
- ♥ بـدمرغي اروا ، وږتیا عقـل او پـوهـه روزي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- بې ښېګڼې ښکلا بې بويه ګل دی.
- واده يو پيوند دی يا به ښه مېوه نيسي يا بده.
- ښځه په نارينه او شيطان په ښځه لوبي کوي.
- مرګ څه خبره نه ده ژوند نه کېدل ډېر بد دي.
- هره پاک لمنې ښځه ښکلې او زړه وړونکې ده.
- مينه ښکلی او بدرنګ نه پېژني.
- الله ج بختور ته داسې زړه وربښي چې د مينې او زړه سوي وړ وي. هغه چې د ژوندانه پيښي او انساني زړه يې د مينې او درد په دوه مخې هينداره ليدلي نه وي رښتينولي يې نه ده ليدلې او له نړۍ نه ناخبره دی.
- تر مړينې بد څه دي؟ هغه څه چې تر راتلو وروسته يې مرګ غواړي.
- له هغه چا سره مينه وکړه چې ستا د مينې وړ وي نه د مينې تږی، د مينې تږی به يو ورځ نه يو ورځ خړوب شي.
- د وجدان عذاب په سوزنده سارا کې تر مړينې ډېر بد دی.
- هر هغه څه چې وايې، تر سره يې کړه او هر هغه څه چې تر سره کوې يې نو ويې وايه.
- که انسان وکولای شي چې خپل خپګان د يوه ښارپه څېر پرېږدي او لاړ شي نو کولای شي چې خپله نېکمرغي له سره پيل کړي.
- که چيرې نه غواړې چې تا وازمايي نو خپل کار په سمه توګه تر سره کړه.
- هغه قلم چې د خير په کار کې ونه چلول شي نو مات دي شي.
- ټول جهنم په يوه کلمه کې دی. يوازيتوب
- تر ټولو ستر ازموينه اخيستونکی الله ج دی او تر ټولو کوچنی ازموينه ورکوونکی د خدای ج بنده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ♥ تر ټولو نېکمرغه هغه څوک دی چي له دې دوه څيزونو څخه يوه ته لاسرسی ولري: لومړی ښه کتاب او بل داسې دوست چي د کتاب اهل وي.
- ♥ په ښکلا کې د کمي نشتوالی پخپله يوه نيمګړتيا ده.
- ♥ د ټولنې ښه والی او بدوالی زموږ د خپلو کړنو پايله ده د شکايت پر ځای بايد بدمرغي له منځه يوسو.
- ♥ بشر ځان اشرف المخلوقات ګڼي په داسې حال کې چې له مخلوقاتو ډېر کمزوری دی.
- ♥ کله بېوزلي او مسکيني دې ته بريد ته ورسيږي چې اړيکې او تړونونه شلوي دا هغه مرحله ده چې بدمرغه خلک هلته ورسيږي له هغو سره يو ځای کيږي او په يوه کلمه د بېوزلو په نامه سره ګډيږي.
- ♥ په هر ولس کې يو څراغ شته، چې ټولو خلکو ته رڼا ورکوي، هغه ښوونکی دی.
- ♥ د بشر لپاره په ژوند کې هيلې دومره ارزښت لري لکه مرغانو ته بڼکې او وزرې.
- ♥ تمه هغه ځنځير دی چې د هر ازاد بنده لاسونه او پښې يې تړلي دي.
- ♥ لکه څنګه چې د ټولو لپاره ښادي شته، نو غم هم شته.
- ♥ مينه د ژوند ښکلا ده.
- ♥ ويل ئې سبا به له نن ښه وي، ايا نن د پرون سبا نه و؟
- ♥ مينه له زړه وکړئ، انتخاب له عقله.
- ♥ مينه ښه او بد نه پېژني.
- ♥ د ښه ملګري درلودل ستا غم نشي ورکولای، خو د غم پر وخت ډاډ درکولای شي. لکه چترۍ چي باران نشي درولای، خو ستا د راحت او ارام سبب ګرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د پوهي ور دي د هر چا پر مخ پرانیستی وي. چېرته چي انسان دی هلته دي کتاب هم وي.
- د ماشومانو راتلونکې د مور وپلار په روزنه پورې تړاو لري.
- په پاریس کي چي یو کس ووژل شي دا جنایت دی، که په ختیځ کي زر کسه ووژل شي دا یوه پېښه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرانسوا ماري ولټر

«فرانسوا ولټر د فرانسې نومیالی، متفکر، شاعر، طنز لیکونکی او فیلسوف و چې څېړونکو د خندان فیلسوف په نوم هم یاد کړی دی.

مشهور امریکایي مورخ«ویل ډورانټ» د ولټر په هکله لیکلي:

«که ایټالیا د رنسانس دوره لري او المان د سمون عصر، همداسي فرانسه هم دا وخت تر دوی وروسته نه ده ځکه دوی ولټر لري.»

د ولټر له کورنۍ سره په ګاونډ کې یوه مشهوره ښځه د «دولانکو» په نامه اوسېدله؛ هغې چې کله ولټر په کوچنیوالي ولید نو و یې ویل:

«دا هلک نابغه دی» په دې توګه یې وصیت وکړ چې زما له مرګ نه وروسته به دوه زره فرانکه زما له شتو څخه دغه هلک ته د دې لپاره ورکوئ چې ځان ته کتابونه ورباندې واخلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولتېر خپل لومړني معلومات له همدغو کتابونو، ښوونځي او له یوه کشیش څخه تر لاسه کړل.

په دې ترتیب د نورو مطالعاتو او د خپل پلار له پرلپسې ټینګار له امله د یوه اوږ ژبې، ټوکمار او هوښیار ځوان په بڼه راښکاره شو تر دې چې قلم ته یې لاس کړ او ویې ویل:

«تر څو چې د ادب قلم زما په لاس کې وي د بادشاهۍ د تاج پروا هم نه لرم.»

ولتېر په خپل ژوند کې ۹۹ کتابونه ولیکل... د خپل سرشوخه ژوند تر څنګ یو زیات کاره انسان و او په دې اړه به یې ویل:

«کار نه کول، له ژوند نه کولو سره برابر دي.»

همدا سبب و چې د ۸۴کلونو په عمر مړ شو نو څېړونکو به ویل چې ولتېر په خپلو کارونو دومره بوخت و چې د مړینې لپاره یې وخت نه درلود.

د ولتېر د جنازې په مراسمو کې «یو لک» تنو ګډون درلود او «شپېتو لکو» نورو کسانو یې له کوڅو، واټونو او بامونو څخه ننداره کوله او پاریس ته یې د جسد د وړلو پر مهال تابوت لیکلي وو:

(دغه سړي د بشر ذهن ته ټکان ورکړ او زموږ لپاره یې ازادي جوړه کړه.)

د ده د قبر په تیږه یوازې دا درې کلمې لیکل شوي دي:»

(دلته ولتېر ویده دی)

نړیوال ادبیات/ مصطفی صفا

- **د توري ملا د قلم پر وړاندي ماته ده.**
- **هغه لاسونه بختور دي، چې د توري پر ځای پکې قلم نیول کیږي.**
- **ګټور کتابونه هغه دي، چې لوستونکی وهڅوي چې تر پایه ئې ولولي.**
- **د یوه کتاب پاڼي د وزرونو په څېر دي، چې زموږ روح له نور او روښنایي سره یو ځای الوزوي.**

(c) ketabton.com: The Digital Library

- هر انسان له خپلو پوښتنو پېژندل کيږي، نه له ځوابونو.
- کتاب پر ټوله نړۍ او يا لږ تر لږه پر لوستو خلکو حکومت کوي؛ له دې حکومت نه وتي خلک کوم ارزښت نه لري.
- له رښتينولۍ سره مينه ولره او تېروتنه وبخښه.
- ژوند يو امتحان دی، چې هيڅکله پای نه مومي.
- انسان که د هوډ او تصميم نيوني پر وخت ازاد و، نو ازاد دی.
- په کومه ټولنه کي چې کار اهل کار ته ونه سپارل شي، په حقيقت کي ټول بېکار دي.
- تصادف يوه بې معنا خبره ده. په نړۍ کي هيڅ شی بې دليله نه دي رامنځته شوي.
- کار مو له دريو بلاگانو ژغوري: غلا، خفگان او اړتيا.
- کار نه کول، ژوند نه کول دي.
- چې هر څومره ډېر فکر کوم؛ ښه پوهېږم، چې نه پوهېږم.
- څومره چې کتاب مطالعه کړئ، هغومره به رښتينی خوند ومومئ.
- واده کول د خوندونو هغه ټولگه ده، چې تريخوالی، خوږوالی، تريووالی او پيکه توب سرليکونه يې په لمن کې رانغښتي دي.
- څومره چې متاهل کسان ډېر شي، هغومره جنايت کميږي.
- د هغو ناپوهانو ازادول سخت دي، چې د خپلو ځنځيرونو لمانځنه کوي.
- اوږده موده مخالفت دا معنا، چې دواړه طرفونه خطا دي.
- پرېږدئ ولولو، پرېږدئ وناځو دا دوه شيان هيڅکله نورو ته ضرر نـه رسوي.
- موږ ټول د زيـږېـدو لـه ورځې بـرابر پـيـدا شـوي يـو، خـو د امـتـيـاز تـوپـير مـو پـه ريښتنولۍ او سـپېڅلتـيا کې دی.
- کـه پر بـېوزلـو غوسـه شې، نو ځواکمن نه يې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د فسادونو وروستۍ درجه د ظالمانو په توګه د قوانینو تطبیق کول دي.
- د څو مچانو نېښونه هیڅکله نشي کولای چې د ګړندي اس د منډې مخه ونیسي.
- هغه کس چې هیله لري د کال څلور واړه فصلونه دي پسرلی وي، نه ځان پېژني، نه طبیعت او نه هم ژوند.
- هر څوک دوه ځلې مري: لومړی هغه مهال چې له زړه یې مینه لاړه شي، دویم هغه مهال چې ژوند ته پکې سپکي- سپوري وايي، خو د ژوند مرګ د مینې د مرګ پر وړاندې ناڅیزه دی.
- زما په لاس کې چې تل د ادب قلم وي نو د پاچاهۍ د تاج پروا نه لرم.
- رښتینې مینه لیریوالی، خو څه ان له مرګ سره هم نه پخلا کېږي.
- مینه تر واده خوږه ده لکه ناول چې تر تاریخ خوږ دی.
- که چیري کوم عمل مو وکاره نو عادت به وربېځ. که مو عادت وکاره نو اخلاق به وریبځ او که اخلاق مو وکاره، نو برخلیک به وریبځ.
- دوستي د روح واده دی په هغه کې د بېلېدو او طلاق اجازه نشته.
- د ژوندانه د لوبې په پیل کې انسان تېروتونکی او په پای کې یې تېر ایستونکی دی، یا په بله وینا د وري په څېر زیږي او د ګیدړ غوندې مري.
- کتابونه په نړۍ کې یا لږ تر لږه په هغو قامونو چې لیک او لوست یې زده وي واکمني کوي نور قامونه یې ارزښت نه لري.
- د ښځو یوه دنده دا ده، چې د نارینه وو اخلاق وروزي.
- یو پاک زړه د نړۍ تر ټولو ښکلیو جوماتونو او معبدونو ښکلی دی.
- چې خبره د پیسو شي نو بیا ټول یو دین مني.
- دوه لاملونه هیواد ویجاړوي: لومړی چې پوهان ونه لري، دویم چې د چارو واګې د پوهانو په لاس کې نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د بدیو وروستی پړاو، د تېري او ظلم په لاره کې د قانون کارول دي.
- انسان هماغه شېبه چي د خپلواک کېدو پرېکړه کوي خپلواک دی.
- د دوو مینو یو ځای کېدل او بیرته جلا کېدل د ژوندانه دوې ارزښتمني شېبې دي.
- مینه پیاوړی اور دی چې په یوه شېبه کې زړه او ماغزه تر برید لاندې راولي.
- د میني پیوند په بېلتانه څه، چې په مرگ هم نه بېلیږي.
- تاریخ د بشر د جنایتونو او بدبختیو انځور دی.
- د ښځې کاته تر قوانینو زورور او اوښکې یې تر شرعي ځواکونو اغېزناکې دي.
- زما د ژوندانه ټولې بریاوې، هڅې، پوهه او ویاړونه له ښځې سره په یوه شېبه مینه نه ارزي.
- هنرونه ټول سره ورونه دي هر یو پر بل وړانگې اچوي.
- د دې لپاره چې ښه ولیکو، نو یوه خپلواک هیواد ته اړتیا لرو.
- څوک چې له مرگه وېریږي، له ژونده هم وېریږي.
- څوک چې غواړي خپلواکي یې خوندي پاتې شي نو باید ځان په سادگۍ او بې برخیتوب روږدی کړي.
- ټول خلک خپلواکي خوښوي خو په گڼو لارو- چارو یې په له منځه وړلو کې بوخت دی.
- موږ ټول یو گډ فکر او خیال لرو او هغه د مال او شتو ټولول دي.
- نېکمرغي هغه جامې دي چې طبیعت هغه په ډېره گرانه بیه پر موږ پلوري.
- دوست د چترۍ په شان دی چې په باران کې نه پیدا کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- په ځانګړې توګه سیاست یعني د هیواد لرلو علم، خو په عام ډول د سیاست هر یو کار ځان ته خاصیت لري.
- د سړي وجدان لکه د هغه خپل ساعت داسې دی، هرسړی دا وایي، چي زما ساعت ښه او سم کار کوي.
- نېکمرغي هغه جامې دي چې طبیعت هغه په ډېره ګرانه بیه پر موږ پلوري.
- انسان هیڅکله بد عمله او خبیث نه وي زیرېدلی بد عملي او خباثت ساري ناروغي ده.
- مور د ژوند سمبول، مینه او محبت دی.
- ژوند د ماشوم په څېر دی، تر څو ستر شوی نه وي باید ځانګو ته یې ټالی ورکړو.
- د هر قوم ژوندون د جنایتونو، مصیبتونو او خلکو د لېونتوب یوه سلسله ده.
- د خدای ج نعمتونه بې شمېره دي، خو هر څوک د خپل قسمت په کچه له هغې څخه برخمن کېږي.
- د دوو مینانو دیدن او بېلتون دوه ارزښتمن وختونه ګڼل کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسدالله غضنفر

استاد اسدالله غضنفر د غزلستوري اروابناد استاد محمد صديق پسرلي زوی دی. د کندز په چهار درې ولسوالۍ کې زیږېدلی دی. اوسنی استوګنځی ئې کابل دی.

ښاغلی غضنفر اوسني وخت کي د پښتو ژبي او ادب ویاړ دی. مشهوره ادبي او فرهنګي څېره، نوموتی لیکوال، تکړه ژباړن، خوږ ژبی ویاند او نامتو کره کتونکی دی. نوموړی د خوږې، ساده او اسانه لیکنۍ ژبي خاوند دی.

په لیکنو کي ادبي، فرهنګي، ګرامري، تاریخي او د کره کتني بحثونه په ډېره اسانه ژبه بیانوي. همدا ساده والی د ده د لیکنۍ ژبي او د ده د لیکوالۍ کمال او له خپلو لوستونکو سره د ده د میني ثبوت دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور د استاد غضنفر له ویکیپیډیا.

«زده کړې

دولسم ټولګی یې د کندز ښار په شېرخان لېسه کې لوستی او وروسته یې د کابل پوهنتون د حقوقو پوهنځی لوستی دی. ښاغلي غضنفر د پېښور له پوهنتونه په پښتو ادبیاتو کې د ماسټرۍ سند اخیستی او خپل لومړنی رسمي کار یې د ایران په تهران رادیو کې ترسره کړی دی.

لیکوالي

اسدالله غضنفر په پېښور کې د میاشتنۍ سپېدې مجلې د چاپ په برخه کې له مرستو خپل ادبي او فرهنګي کار پیل کړ. ګڼ شمېر لنډې کیسې یې ولیکلې او وروسته وروسته یې د لنډو کیسو پر فني اړخ ډېر کار وکړ.

نوموړي پر ۱۹۹۹ ز کال د داستانونه دوه میاشتنۍ مجله له پېښوره چاپ کړه. دا د پښتو ژبې په ادبیاتو کې لومړنۍ مجله وه چې یوازې لنډو کیسو ته ځانګړې شوې وه، خو تر دوه نیم کلن خپرندویي فعالیت وروسته داستانونه بنده شوه. له تېر کال څخه یو وار بیا داستانونه پیل شوې چې له کابله خپرېږي.

دندې

ښاغلی غضنفر د ازادۍ له راډیو سره همکاري لري خو د دوی ډېر کار لا هم د داستان لیکنې پر فني او کره کتونکي اړخ راڅرخي.

اسدالله غضنفر د ۱۳۹۳ ل کال په لیندۍ میاشت کې د افغانستان اسلامي جمهوریت د فرمان پر بنسټ د هېوادمشر ډاکتر محمد اشرف غني د فرهنګي چارو د سلاکار په توګه په دنده وګومارل شو.

چاپ شوي اثار یې

سېمبول په ادب کې. ساړه بادونه (لنډې کیسې).د تاریخ ننداره (ژباړه) د ۱۳۸۸ ل کال چاپ.د نثر لیکلو هنر د ۱۳۹۲ ل کال چاپ. د یو تېر اور ابړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

(لنډې کیسې.کولتور او ټولنه.جادوګر هنر. د تاریخ سبقونه (ژباړه) د ۲۰۱۳ ز کال چاپ. د زړو هېندارو کور (ژباړه). څراغ د ۱۳۹۶ ل کال چاپ»

اسدالله غضنفر ویکیپیډیا

- **ستا رقیب ستا پرون دی که تر پرون نن بهتره وې نو رقیب ته دي ماته ورکړې ده.**
- **په شوره ځمکه کې ګل نه غوړېږي او په شګو کې محل نه جوړېږي.**
- **واقعي وده دا نه ده چې تر بل چا مې رتبه لوړه شي واقعي وده دا ده چې وړتیا مې زیاته شي څکه رتبه بل راکوي او بل به یې اخلي خو وړتیا پخپل مټ احساسوم او ساتل یې زما په لاس کې دي.**
- **یو ذوق چې ونه پالل شي مړاوی کېږي او یو شي ته چې توجه ونه کړو هغه که اهمیت هم ولري اهمیت یې زموږ په ژوند کې کمېږي.**
- **کلمې به د پیسو غوندي په احتیاط لګوو.**
- **هیڅوک نه غواړي چې له لاسه یې پیاله ولوېږي او ماته شي مګر هره ورځ ډېري پیالې ماتیږي.**
- **په مینه کې یو بنیادم په دوو بنیادمانو بدل شي په دې معنا چې خپل ژوند او شخصیت له بل چا سره شریک کړي د یو بل چا غم یې خپل غم شي او د هغه خوشحالي یې خپله خوشحالي شي.**
- **د نورو په کار کې کار لرل او د نورو په کامیابۍ باندې زړه خوړل په ژوند کې د ماتې او ناکامۍ سبب ګرځي.**
- **هر واقعي لیکوال ځینې ارزښتونه لري چې د هغو وړاندې کول یې لیکوالي ته روح ورکوي. په دغو ارزښتونو باندې سودا به لیکوال ته پیسې، منصب یا شهرت ورکړي خو د لیکوال په حیث یې د پرمختګ مخه نیسي.**

(c) ketabton.com: The Digital Library

- تر پرانیستي دروازې دي بنده دروازه د یوه کور منځ ته ډېر وربولي.
- بخت د هر چا د کور دروازه ټکوي خو دا نه ورته وایي چې دروازې ته ځوک ولاړ دی.
- هغه فرصتونه چې زموږ په ژوند کې نه وو دومره دردوونکي نه دي لکه هغه فرصتونه چې زموږ ژوند ته راغلل او و مو نه پېژندل.
- ټولې ورځې یو شان دي خو دا زړه دی چې فرق پکې راولي.
- چې په خوند پسې وګرځې، خوند پیدا کېږي.
- ابتکار هغه وخت واقعي وي چې له پوهې او بصیرته راټوکېدلی وي.
- سبک لکه شخصیت ورو ـ ورو وده کوي.
- هنر او ادبیات مو له یوازیتوبه راباسي، ژوند ته مو معنا ورکوي... او د انسان په حیث ژوند کول راته اسانوي.
- د معرفت واقعي لاروی د ازاد ذهن څښتن وي. هغه څوک چې ذهن یې غلام وي له کتاب سره د بحث کولو جرأت نه لري.
- له بل سره مینه او بل ته احترام د هغه چا په زړه کې ښه ځائېدلای شي چې له ځان سره مینه او ځان ته احترام ولري.
- زموږ اصلي سرمایه ژوند دی او ژوند د یو څه وخت مجموعه ده. په دې وخت کې یو مقصد پکار دی او مقصد ته رسېدل پلان او پروګرام غواړي.
- په هره هغه ټولنه کې چې فردي ازادي ته احترام کم وي د دوه مخو کسانو شمېر زیاتیږي.
- له وګړیو عالي اخلاق غواړو، خو د ټولنې د حالت د بهترۍ لپاره زحمت نه باسو.
- بې ابتکاره خلک هر نوي شي ته د شک په سترګه ګوري.
- فلسفه په دې ارزي چې ولوستل شي، ځکه دا به بې انصافي وي چې ژوند کوو، خو غور ورباندې نه کوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- زما په نظر ژوند نه ښکلی دی، نه بدرنګ. ژوند سپین کاغذ دی. د دغه کاغذ ښکلا یا بدرنګي له هغه څه سره تعلق لري چې وربانديې لیکو یې او رسمووـیې.
- هغه څوک چې د خپلو مفکورو د دفاع لپاره د قهر، اخطار او انتقام خبرې کوي که څه هم په جسمي لحاظ د انټرنیټ په زمانه کې اوسي، خو په ذهني لحاظ یې له اوسنۍ زمانې ډېر لري د لرغوني وخت په کومه وچه شپله کې خېمه وهلې ده.
- ښه لاره دا ده چې ذهن غیر عادي کړو او له عادته یې راوباسو چې نالیدلي ولیدلای شو او وصال ومومو.
- نا معمول حالت مو حواس بیداروي، کله چې حواس بیدار شي بیا ممکن هغه څه ووینو چې تر اوسه مو نه دي لیدلي.
- د عواطفو ساحه د فکر له ژورتیا او پراختیا سره اړه لري او فکر له مطالعې سره ښه غوړېږي.
- د هنر اندازه کول د کیفیت اندازه کول دي او کیفیت تله نه لري چې یو من غنم دي پکې بل وخت هم یو من غنم شي.
- د ډېرې ښې شاعرۍ او لیکوالۍ لپاره صادق اوسېدل ، پر ځان باور کول او جرأت لرل ضروري توکونه دي.
- موږ ادبیات د دې لپاره لولو چې د ژوند په هغو شېبو کې شریک شو چې په موږ نه دي تېرې شوي او یا خو برسېرن وربانديې تېر شوي یو.
- هغه مینه چې له جسم او ظاهري ښکلا سره کېږي نسبي او موقتي وي.
- یو عاشق ته د اشنا بېلتون ډېر شدید غم دی او د هغه دیدن بې حده خوشحالي ده.
- عشق کېدای شي انسان سرلوړی کړي، په انسان بانديې جنتي خوند وڅکي او انسان د غم په اور کې وسوځوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- مینه د خواخوږی، وسواس، کینې، رخې، بدګومانی، ویرې، سرلوړی قهر، وفا، پښېمانی، سربښندنې، نهیلی، ذلت، غم، خوشحالی او نورو متـضادو روحي کیفیتونو مجموعه ده.
- هغه پوهه او بصیرت چې په کاغذ باندې د یو څه له لیکلو، د خپلې لیکنې له خوند اخیستلو، پر خپله لیکنه باندې لـه خوند اخیستلو، د کاغذ له څیري کولو دوباره لیکلو او د یوه همېشني اظطراب له لرلو حاصلیږي د ادب هیڅ استاد یې نشي راکولای.
- په هره ټولنه کې چې خبرې وي، خو خبرې اترې نه وي، نظریه وي، خو د مخالفي نظریې د اورېدلو اجازه نه وي هلته فکر وده نه کوي.
- د فکر ازادي ان د هغو په ګټه هم ده، چې جفا ورسره کوي.
- د فکر د ازادی په برکت انسان له ناخبری راوتلی او خپلو ستونزو ته د حل لاره لټولی شي.
- د واقعي فکر ځانګړنه دا ده، چې د ژوند په څېر شېبه په شېبه نورېږي غوړېږي، مړاوی کېږي او ځای نویو فکرونو ته ورکوي.
- خپلو نظرونو ته د شک په نظر کتل او د نورو په خبرو اول ځان پوهول او بیا یې را اخیستل له موږ سره مرسته کوي، چې د کلیشه شویو او قالبي فکرونو له سلطې راووځو.
- د نن بدلول په ریښتیا ممکن دي، خو د پرون بدلول د هیچا د وس خبره نه ده.
- هغو قامونو چې د لټون ځای خطا کړی دی او په فطرت کې نه بلکې د یو بل په شخصي ژوند کې تجسس کوي ښه ورځ نه ده لیدلې.
- د هنري ژبې لوی مقصد دا دی، چې عواطف وپاروي.
- که غواړو چې تاریخ زموږ خلکو ته خیر ورسوي د لیکلو پر وخت یې باید خپلې ملي، نظریاتي، منطقوي یا نوري خواخوږی هیري کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- تاکید او تکرار د شاعرانه ژبې خصوصیت دی.
- د یوې لیکنې د سبک پېژندنه د هغې په بیا بیا لوستلو او د هغې روح ته د ننوتلو له لارې ممکنه ده.
- په هر اثر کې سبک یو پټ راز دی، چې د لیکنې د مختلفو تمایلاتو ځانګړنو او انحرافونو د پرتله کولو له لارې ور رسېدلی شو.
- هنري ژبه پارندویه ده او عادي ژبه ښوونديه. هنري ژبه که د پوهونې تکل هم وکړي د پارونې له لارې به يې کوي.
- ځينې ليکوال په ځان مين وي او ځينې نور له لوستونکي سره خواخوږي لري. موږ د دغه دوه ډوله ليکوالو اخلاقي دريځ او روحيه د دوی له ليکنو پېژندلای شو.
- ليکوال په خپل کار کې د واقعي پرمختګ لپاره او يا په بله ژبه له ځان سره د واقعاً ښه ليکلو لپاره دې ته اړ دی، چې له لوستونکو سره مينه ولري.
- کامياب هنرمن د ځان او مخاطب تر منځ روغې جوړې ته اهميت ورکوي او په دې پوهيږي، چې څنګه هم مخاطب وساتي او هم خپل فرديت.
- لکه د رڼو اوبو په تل کې چې سيندني کاڼي وينو دغسې به د واضحې ليکنې په کرښو کې د معنا تل ته رسيږو.
- پټه خوله پاتېدل عيب نه دی، خو بې مورده ږغېدل عيب حسابيږي.
- د معنا او موسيقۍ غاړه غړۍ کېدل د ښې شاعرۍ اصلي غوښتنه او د تلپاتې شاعرۍ همېشنۍ ځانګړنه ده.
- د وخت په تېرېدلو سره د يوې کلمې معنا بدليږي، پراخيږي، محدوديږي، مثبت اړخ مومي يا منفي اړخ پيدا کوي.
- سلاست د ليکنې د ښکلا يو شرط دی.
- د هره ورځ ليکلو په برکت به د قلم څښتن په رواني لحاظ د قلم له کار سره وصل پاته شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ځرنګه چې شعر د احساساتو او عواطفو د بیان ژبه ده، نو د کلمو تکرار په شعر کې ممکن بې خوندي نه بلکې خوند پیدا کړي، خو په نثري لیکنو کې د یوې کلمې بیا بیا راوړل معمولاً د بې خوندۍ سبب کیږي.
- د ژوند مشکلات، اړتیاوي او واقیعتونه د قلم پر څښتن د قلم کار هېرولی شي، خو که دی په شواروز کې لس دقیقې هم لیکلو ته ورکړي دغه کانه به نه ورسره کېږي.
- لیکوال که د نن احساس نن قلمبند نه کړي بل وخت ممکن په ګوتو ورنشي دا د هره ورځ لیکلو بله ګټه ده.
- هغه لیکوال چې په ځان بې باوره شي او تکیه یې د زمانې په موډونو باندې وي مهم اثار نشي لیکلای.
- ادب د هنر برخه ده او په هنري اثر کې خوند او ښکلا وي.
- حسي کلمې د شعر او داستان او هر هغه نثر لپاره آب حیات وګڼه، چې له معنا سره ښکلا ملګرې کوي.
- ښه نثر د ښې ښیښې غوندې دی. ښه نثر د رڼو اوبو غوندې دی، چې د سیند د تل کاڼي پکې داسې ښکاري لکه زموږ او کاڼو تر منځ چې بل شی نه وي.
- د ښه نثر د لوستلو پر وخت احساس کوو، چې له مطلب سره وصل شوي یو. زما او لوستونکي او مفهوم تر منځ د نثر وسیله نشته.
- واقعي لیکوالي واقعي مینه غواړي.
- لیکونکي ته پکار ده، چې تر وسه وسه د لیکنې موضوع ته وفاداره وي.
- خپل سبک ورو ورو وده کوي او پخیږي.
- سبک جامه نه ده، چې ویې باسو او نوري واغوندو.
- سبک د شخصیت غوندې دی. بشپړیږي او ترمیمیږي، خو له سره نه متولد کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- خپلو افکارو، اقدارو او ذوق ته درناوی هغه څراغ دی، چې لیکوال ته د خپل سبک د پیدا کولو لاره ورښیي.
- لوی لیکوال د بل هر ډګر د بریالي کس غوندې هغه څوک دی، چې د وخت په قدر پوهیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژان پل سارتر

ژان پل سارتر د فرانسې د شلمې میلادي پېړۍ یو نامتو فیلسوف، د نوبل د ادبي جایزې ګټونکی لیکوال، سوله غوښتونکی سیاستوال، ادبي کره کتونکی او د اګزیستنسیالېزم د فلسفي مکتب په پلویانو کې یو مهم او مخکښ شخصیت شمېرل کېږي. څېړونکي وایي که څه هم د وجودي فلسفې «اګزیستنسیالېزم» بنسټ د نورو فیلسوفانو له خوا ایښودل شوی دی، خو دا «سارتر» ؤ، چې دغې فلسفې ته یې نړیوال شهرت ورکړ. (٦، ۱۰مخ)

سارتر په ۱۹۰۵ م کال د فرانسې په پلازمینه پاریس کې نړۍ ته راغلی دی. سارتر د ۱۵ میاشتو ؤ، چې پلار یې د ژېړي تبې له امله مړ شو او مور یې د خپل پلار «شارل شوایترز» کره ولاړه. (٦، ۱۱مخ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

سارتر درې کلن ؤ، چې ښۍ سترګه یې ناروغه شوه او ورو ورو یې خپل ځیر له لاسه ورکړ، همدا لامل ؤ، چې ده د خپل ژوند تر پایه پورې عینکې په سترګو کولې او خپلې یوازنۍ چپې سترګې ته یې زیاته پاملرنه کوله. د سارتر نیکه «شارل شوایترز» په خپل کور کې د خپل ځان لپاره یو شخصي کتابتون درلورد، د دغه کتابتون الماري په آلماني او فرانسوي ژبو باندې له بېلابېلو علمي او فرهنګي کتابونو څخه ډکې وې. سارتر به هر وخت د خپل نیکه په کتابونو کې د خپل ذوق کتابونه لټول. سارتر لا ښوونځي ته نه ؤ تللی، چې خپلې مور یې لیکل او لوستل وروښودل. سارتر به د ورځې زیاته برخه د خپل نیکه په کتابتون کې د کتابونو په لوستلو باندې تېروله. کله به یې لوستل او کله به یې له هغو څخه لیک لیکه، په دې اساس نوموړی یو کورناستی هلک ؤ او له خپلو همزولو سره یې ډېره کمه ناسته ولاړه درلوده. (٦، ١٣-١٤مخ)

د سارتر عمر د ۷ کلو په شاوخوا کې ؤ، چې مور او نیکه یې د «څلورم هانري» ښوونځي ته واستاوه. سارتر چې کله ۱۲ کلنۍ ته ورسېد، مور یې له یوه سړي سره چې «ژوطف مانسي» نومېد او د سارتر د پلار پخوانی ملګری ؤ واده وکړ او نور یې له دغه نوي خاوند سره د «لاروشل» ښار ته کډه وکړه. که څه هم سارتر له خپلې مور سره ولاړ، خو د خپلې مور له دغې پرېکړې څخه ناراضه ؤ. سارتر د «لاروشل» د ښار په یوه ښوونځي کې خپلې زده کړې ته ادامه ورکړه. نوموړی تر ۱۵ کلنۍ پورې همدغلته په زده کړه بوخت ؤ، خو په دغه ښوونځي کې د زده کوونکو ناوړه حالت او ناسم روزنیز چاپېریال د ده د زړه تنګۍ لامل شوی ؤ، همغه وو، چې په ۱۹۲۰م کال پلازمېنې پاریس ته واستول شو او دلته د شپې په یوه لېسه کې په زده کړه بوخت شو. په دغه لېسه کې ده له خپل یوه ټولګیوال سره چې «پل نیزان» نومېدو ملګرتیا ټینګه کړه. سارتر په ۱۹۲۲م کال چې عمر یې ۱۷کلونو ته رسېده، له یادې لېسې څخه د فراغت بریلیک تر لاسه کړ. تر فراغت وروسته ده له خپل ملګري نیزان سره یو ځای

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرېکړه وکړه، چې د پاریس په پوهنتون کې لوړې زده کړې وکړي. دوی په همدغه هوډ، په ۱۹۲۴م کال نومووړي پوهنتون ته لاره پیدا کړه او هلته یې په ګډه سره د یوې مجلې چې «بې نومه کوچینۍ مجله» نومېده په خپرولو باندې پیل وکړ. په ۱۹۲۹م کال سارتر په لومړۍ درجه د دغه پوهنتون د فلسفي علومو له څانګې څخه د خپل فراغت برلیک تر لاسه کړ. د «سیمون دوبورا» په نوم یوه پېغله په دوهمه درجه او «نیزان» په څلورمه درجه کې راغلل. سارتر د پوهنتون په وروستي یعنې په ۱۹۲۹م کال له خپلې ټولګیوالې «سیمون دوبورا» سره واده وکړ. (٦، ١٥-١٦مخونه)

سارتر چې کله له پوهنتون څخه فارغ شو، د «لوهاورو» او «لیون» په کالجونو کې د فلسفې په تدریس بوخت شو. (٦، ١٧مخ)

سارتر په المان کې ؤ، چې دوهمې نړیوالې جګړې زور واخیست. په همدې اساس بېرته فرانسې ته راغی، خو څرنګه چې نوموړی تر دغو شېبو پورې له سیاست څخه لیرې سړی ؤ، مګر تر دې وروسته د فرانسې د ژغورنې په فکر کې شو. دی په عین نظامې توب کې، پرته له هېڅ ډول وېرې د جنګ لیکو ته ننووت او د نقشې اخیستونکي په دنده یې پکې پیل وکړ. سارتر د دې کار تر څنګ له فرصتونو څخه په ګټه اخیستو د ۹ میاشتو په اوږدو کې ۲۰۰۰ مخونه لیکنې وکړې، چې وروسته د هغو یوه برخه «د جنګ د ناپوهۍ دفترونه» په نوم چاپ شوه. سارتر د جګړې په لیکو کې په ۱۹۴۰م کال ونیول شو، په ۱۹۴۱م کال له زندانه راخوشي شو.

(٦،١٧-١٨مخونه)

د ځینو اثارو نومونه ئې دا دي:

ادبیات څه شي دي؟، دېوال، په دوربین کې، خیرن لاسونه،کلمات، تخیل هستي او نیستي، بې کفنه سړي، په روح کې مړینه،بنده کوټه، نېکمرغه کورنۍ، لوبغاړی او قرباني او داسې نور...

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ۱۹٦۴م کال سارتر د نوبل ادبي جایزې مستحق وګڼل شو، خو ده دغه جایزه ونه منله او ویې ویل، چې دغه جایزه د بورژوازي د ایډیالوژۍ په خدمت کې ده. (٦، ۲۲مخ)

په پای کې د سولې، آزادۍ او هستۍ دغه ستر فیلسوف په ۱۹۸۰م کال د ۷۵کلنۍ په عمر د تل لپاره له نړۍ څخه رخصت واخیست، خو نوم یې د تاریخ د یوه ستر شخصیت په توګه نړۍ ته پاتې شو، د نوموړي د خښولو په مراسمو کې چې په پاریس کې تر سره کېدل «۵۰۰۰۰» پنځوس زرو کسانو ګډون کړی ؤ. د سارتر له مړیني څخه درې کاله وروسته مېرمن سیمون دوبورا د «خدای په امانۍ مراسم» په نوم یو کتاب د دغه فیلسوف د ژوند او مړیني په هکله خپور کړ. سیمون دوبورا شپږ ٦ کاله وروسته یعني په ۱۹۸٦م کال د ۷۸ کلو په عمر له ژوند سره مخه ښه وکړه او جسد یې د سارتر د قبر تر څنګ خاورو ته وسپارل شو.

(٦، ۲۵مخ)

- انسان د انسان دوږخ دی.
- له ټولو سره مې وفا وکړه او له هیچا مې د وفا تمه ونه کړه، په دې ډول ډېر ارام وم.
- نړۍ د بې عدالتۍ سیمه ده، که چیرې یې منې، په جرم کې ورسره شریکېږې او که چیرې غواړې بدله یې کړې، په جلاد باندې بدلېږې.
- هغه ایمان چې یوازې په یوه وسوسه او یوه زمزمه ضعیف شي، ایمان نه بلکې یو خیال او سراب دی.
- خبره دا نه ده، چې یو شی له منځه ځي، کوم څه چې له منځه ځي، د هغو یاد هم له منځه ځي.
- هغه څه چې بشر ته د ژوند کولو امکان وربښي، عمل دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ♣ بشر د ارزښتونو منځته راوړونکی دی.
- ♣ انسان د خپل ځان په ساتلو او پاللو باندې مجبور دی.
- ♣ ادبيات ښايي ونه شي کولی، د جنګ او وينو تويولو مخه ونيسي، ښايي يو ماشوم هم له مرګه ونه شي ژغورلی، مګر داسې څه کولی شي، چې نړۍ ورباندې فکر وکړي.
- ♣ هغه څه چې له سړي څخه يو سست عنصره انسان جوړوي، له عمل څخه تېښته او تسليمېدل دي.
- ♣ هېڅکله په هغه لار مه ځه، چې پای يې درته څرګند نه وي.
- ♣ کله چې د انسان کومه اړتيا رفعه شي، بيا نو داسې فکر کوي، لکه هغه اړتيا چې نور هېڅ مفهوم نه لري.
- ♣ د ژوند د جګړې پر وړاندې، ماشومان او سپين ږيري په يوه ليکه کې ولاړ وي.
- ♣ انسان هغه مهال له خپله ځانه د رضايت احساس کوي، چې کله کوم ښه کار تر سره کوي.
- ♣ موږ بايد تل اخلاق جوړ کړو او ارزښتونه وپنځوو.
- ♣ رقابت پر خپل ځای او رفاقت پر خپل ځای؛ دا دواړه يو د بل مانع نه دي.
- ♣ له اسمانه ځمکې ته را اوربدل، عجيبه نه دي، له ځمکې څخه اسمان ته اوربدل عجيبه دي.
- ♣ هر څومره چې ژوند سختيږي هغومره اسانيږي.
- ♣ بشر بايد هره لحظه خپل ځان جوړ کړي.
- ♣ هغه څوک چې ډېره ببره لري، ښايي ژر ورسيږي، خو له ستومانۍ سره.
- ♣ قلم چې هر ډول وغواړې خوځي. اصلي خبره دا ده، چې څنګه، د چا لپاره او څه ډول يې خوځوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ♣ که چېرې هڅه او کوشش نه وای، بشر به د خپل تمدن څرک هم نه وای لیدلی.
- ♣ انسان نه شي کولی، همېشه نرم ووسي، کله نا کله د شخۍ او تندۍ شېبه هم لري.
- ♣ زموږ ارزښت په دې کې دی، چې په ژوند کې څه ډول انتخاب کوو.
- ♣ په نړۍ کې بشپړه نېکمرغي وجود نه لري، خو ځینې وخت یې نښې نښانې رامعلومېږي.
- ♣ فلسفه د پوهېدلو وړ شی ده، نه د یادولو.
- ♣ هېڅوک نړۍ ته قهرمان نه راځي.
- ♣ ستاسې فکرونه تر هغه وخته پورې حقیقت نه بلل کېږي، تر څو مو په عمل باندې لاس نه وي پورې کړی.
- ♣ انسان هغه څه دی، چې دی یې له خپله ځانه جوړوي.
- ♣ تاسې آزاد یئ، د آزادۍ لار ځانته په خپله راجوړه کړئ.
- ♣ کله چې زموږ مینه له حیواناتو او ماشومانو سره تر حد واوړي، غیر انساني بڼه غوره کوي.
- ♣ کله چې بډایان جګړه جوړوي، دا فقیران دي، چې ژوند پکې له لاسه ورکوي.
- ♣ په عشق کې یو جمع یو، بېرته یو کېږي.
- ♣ خیرنتیاوې په اوبو کې د لاندې لوېږي.
- ♣ ژوند له ګډوډۍ او هرج و مرج پرته بل هېڅ شی نه دی.
- ♣ ډېر وخت کېږي، چې موږ مړه شوي یو، فقط له هماغه وخته، چې نور د چا په درد نه خورو.
- ♣ هیڅ شی، تر زړه اسانه نه ماتیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ♣ دا په ما یو مجبوریت دی، کله چې خپله آزادي غواړم، نو باید د نورو آزادي هم وغواړم.
- ♣ د هستۍ او نېستۍ تر منځ یوه مرموزه رابطه شتون لري.
- ♣ انسان همېشه بایلونکی دی، یوازې ناپوهان فکر کوي، چې بایلونکی نه دی.
- ♣ ناروغي کله نا کله کوم ژر تېرېدونکی بحران نه وي، پخپله زما د وجود یوه برخه شي او پخپله «زه» شي.
- ♣ امن، عدل، آزادي او مساوات د یوې ټولنې د پرمختګ ضامن دي.
- ♣ کله چې انسان هېڅ کار نه کوي، نو داسې فکر کوي، لکه ټول کارونه چې دی کوي.
- ♣ موږ چې داسې ناراحته او غم لړلي یو، نور له هېڅ شي نه، یوازې له خپله لاسه یو.
- ♣ د ژوند چینه د مرګ په خوا بهیږي.
- ♣ مړینه کافي نه ده، باید پر ځای ومرو.
- ♣ له تا سره مینه بل څه نه دي، پرته له دې چې تا وادار کړم، چې له ما سره مینه وکړې.
- ♣ یوازې په غوښتلو او اراده کولو باندې سړی نه شي کولی، قهرمان شي؛ د قهرمان کېدلو لپاره قهرمانه عمل پکار دی.
- ♣ هېڅوک نه پوهیږي، چې د ستونزو او بحران په وخت کې وفادار خلک کومې خوا ته مخ اړوي.
- ♣ د خلکو له تصمیم پرته، د سبا تاریخ نه شو اټکولی.
- ♣ کله چې انسان مړ شي، بیا نو په نړۍ کې ورته «سبا» او «راتلونکی» ارزښت نه لري.
- ♣ زما ټول کتابونه د یوه وړي ماشوم لپاره هېڅ ارزښت نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- هېڅ شی په نړۍ کې بې سببه نه دي پيدا شوي، ټولو موجوداتو هغه که لوی دي او که واړه، په دې نړۍ کې يې ځانګړی ځای نيولی دی.
- هر څه پر خپل وخت تر سره کېږي، موږ بايد مخکې له مخکې له يوه کار څخه د پايلې تمه ونه لرو.
- ليکل يعنې عمل کول، يعنې تعهد او له خپلې آزادۍ څخه استفاده، مګر بايد خبر ووسې، چې له آزادۍ څخه غلطه ګټه وانخلې.
- د عمر له تېرېدو څخه چټک شی په ژوند کې نشته، خو څوک دې ته پام نه کوي.
- په ژوند کې داسې شيان شته، که چيرې مو يو ځل له لاسه ورکړل، بيا به يې هېڅکله تر لاسه نه کړو.
- د انسان په ضمير کې مخکې له مخکې د ښه والي او بدوالي فطري ميل نشته، ښه والی او بدوالی انسان په ژوند کې زده کوي او وروسته خپل ځان ورسره جوړوي.
- هېڅوک نه شي کولی، تر هغو وخته آزاد ووسي، تر څو چې د نورو انسانانو آزاديو ته احترام ونه لري.
- هېڅکله هغه ور مه ډبوه، چې نه پوهېږې، شاته يې څه تېرېږي.
- ډاکټران، چارواکي، قاضيان او مذهبي مشران، نورو انسانانو ته په داسې نظر ګوري، لکه دوی چې پيدا کړي وي.
- تر ټولو زيات غمګين کسان هغه دي، چې تر ټولو زيات خاندي.
- مه پرېږدئ چې بچيان مو وژاړي، ځکه باران هم غنچې له منځه وړي.
- موږ ته د خپل ځان کشفونه، د نورو انسانانو د کشفونې او پېژندنې لامل هم کېږي.
- هغه څوک چې زياتې خبرې کوي، کم کار يې له لاسه کېږي.
- موږ بايد د خپلې آزادۍ لپاره، د ټولو انسانانو آزادي په نظر کې ونيسو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- څه شی چې زموږ لپاره ښه دي، د نورو لپاره هم ښه دي.
- ولې یو سړی ډارن او بې کفایته دی، دا ځکه چې هغه پخپله د ځان لپاره د ډار او بې کفایتۍ تصمیم نیولی دی.
- ټول وخت بډایان له بېوزلانو سره پېغور وزمه همدردي ښیي.
- هر څوک کولی شي ووایي، غواړم یو اوچت لوبغاړی، لوی عالم او یا لوی عاشق جوړ شم، خو له بده مرغه، دا هر څه یوازې په الفاظو کې وي.
- په دغه نړۍ کې د انسان مسؤلیت تر دې زیات دی، لکه څنګه چې دی فکر کوي.
- زه تل کولی شم، په خپلواکه توګه انتخاب وکړم، خو باید پوه وم، که چیرې هېڅ انتخاب هم ونه کړم، نو په واقعیت زما دغه نه انتخاب هم یو انتخاب دی.
- دومره جرئت پکار دی، چې وکولی شې، هر څه له لاسه ورکړې، ځکه یوه ورځ نه یوه ورځ هغه څه انسان له لاسه ورکوي، چې د ټول عمر په هڅه او تلاش یې لاسته راوړي دي.
- په ژوند کې زیات تصمیمونه شته، خو موږ باید ټول تصمیمونه ونه نیسو.
- ځینې وخت یوه وړه بې صبري او ټنبلي د دې سبب کېږي، چې ټول هغه څه له لاسه ورکړو، چې د زرګونو هلو ځلو پر اساس مو لاسته راوړي دي.
- که غواړې په ښه ډول ژوندی پاتې شې، نو په خپل ځان کې ځینې هیلې او غوښتنې ووژنه.
- ارزښتونه زموږ له اعمالو څخه را الوزي، هماغه ډول لکه کوم وخت چې په باغ کې قدم وهو او زموږ په راتګ سره مرغان له ونو الوزي.
- استعداد ذاتي او غریزي دی، مګر د ژوندانه په اوږدو کې د هغو په اندازه باندې زیاتونه کېدلی شي.
- حقیقت نه شته، مګر په عمل کې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ♣ هېڅوک نه شي ويلی، چې د نقاشۍ د هنر راتلونکی به څه ډول وي او په هېڅ هغه تابلو باندې قضاوت نه شي کېدای، چې تر اوسه لا انځور شوې نه وي.
- ♣ زه هېڅ پوه نه شوم، چې ځواني څه ده؟ زه له ماشومتوبه نېغ بوډا شوم.
- ♣ يو انسان د نورو انسانانو ثمره ده او په همغه اندازه ارزښت لري لکه نور انسانان چې يې لري.
- ♣ بشر هېڅ نه دی، مگر هغه څه چې له ځانه يې جوړوي.
- ♣ زما په اند، د ژوند په اړه چې پر هر څه پوهېږم، له کتابونو مې زده کړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مهاتما گـانـدي

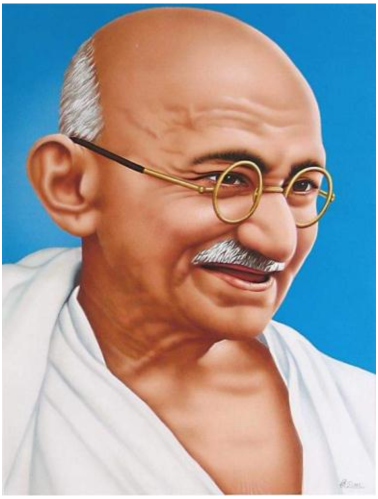

مهنداس کرم چــند گــانـدهــې د هـــند او ختیـز د شلمې پیړۍ له نومیالیو لاربښوونکو ازادۍ غوښتونکو او سمونوالو څخه و.

مهنداس کرم چند گــانـدي د ۱۸۶۹کال د اکتوبر په (۲) د پور بندر په ښارګوټي کې وزیږید، پور بندر د لویدیز هند د ګجـرات ایـالــت اړونـد ښــار دی چې عـربــي سمندرګي تــه ورڅېرمــه پروت دی، د پـلار نوم کرم چند او د مور نوم یې پوتلوبایي (د کرم چند څلورمه میــرمن، چې نــوري یې مــړې شــوې وي، هندو مذهب کله هم لــه یــوې مــېرمنې د زیاتــو سپــارښتـنه نه کوي.) مهنداس یا موهن د خپل پلار په ماشومانو کې تر ټولو کوچنی و. (۱۱،۵مخ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

گـاندي چې پــه کوم ښـــوونځي کې زده کړه کوله، هغه په انګریزي سیستم جوړ شوی ښوونځی و، تر کومــه ځایه چې اسناد ښي او یا دی په خپله په خپلو اثارو کې اشاره ورته کوي، ګاندي خورا چوپه خولـه زده کـوونکی و، ده په خپلو یادښتونو کې دغه ټکی بیان کړې چې ګواکی دومره غـلی زده کـوونکی و چې له خپلو همزولو او هم ټولګیوالو سره یې هم خبرې نه کولې کـله بـه چـې له درسه خلاص شو، نو بیا یـوازې خپـل کور ته روان و، دی یو ځای لیکي چې کله به یې ښوونځی رخصت شو، له خپلو کتابو سره به اخـته و او له هغو به یې سر نه پورته کیده او تل به د هغو په لوستلو بوخت و، په دوولس کلنۍ کې یې لومړنی دوره زده کړې پای ته ورسولې او منځنی دوره یې په راجکوټ کې پیل کړه، همداسی یـې خپـلي زده کـړي په الفرید ښوونځي کې وکړې.

په ۱۸۸۳ کال کې یې په خاصو هندي مـراسمــو لـه کستربا نومې ښایسته نجلۍ سره چې دواړه دیارلس کلن و، واده وکړ.(۵، ۱۳مخ)

پــه ۱۸۸۸ کــال د زده کـړه لپاره انګلستان ته ولاړ. ګاندي په ۱۸۹۱کال خپلي ازمویني تر سره کړې، د دغــو دریو کالو په ترځ کې یې زیات شیان زده کړل، دا باید ووایو چې کله ده ځان او ښکېلاک دواړه وپــېژنـدل، بیا په دغه اړه له ټولو زده کړیو تجربو او بریاوو سره د خپل هیواد په لور راستون شو. (۵،۱٦-۱۷)

- دا په یـاد ولرئ چي علم پرتـه لـه شخصیـتـه او سوداګري پـرتـه لـه اخلاقـو امکـان نـه لـري.
- څوک چي وايي مذهب له سیاست سره کار نه لري هغوی پـه مذهب نـه پوهیږي.
- کـه نشـو کولای چي ازاد ژونـد وکړو بـیـا مـرګ بـهـتـره دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- اصلي شتمني پيسې، طلا او نقره نـه ده بلکې اصلي شتمني روغ صحت دی.
- هـغه ملت چې د خپل هيواد د پرمختګ په خاطر ئې قربـاني ورکـړې هغه اوس د نړۍ لـه لويـو قدرتونو لرونکو هيوادونـو څخـه دي.
- د سولې لپـاره جنـګ داسې دی لکـه د عدالـت لپـاره جرم کـول.
- څومره چې لـه دين او مذهب سره مينـه لرم هغومره لـه خپـل هيـواد سـره لرم.
- نـه دومره بـېـوزلـه چې نـورو تـه احتيـاج شې او نـه دومـره شتـمن چې د کـبر او غـرور نـمـونـه شـې.
- داسې ژونـد وکړه لکـه سبا چې مرې او داسې زده کړه وکړه لکه تر ابـده چې پرې ژونـدی يـې.
- ازادي د ازادۍ ارزښـت نـه لري کـه چيري د غلطيو او سهوو زېږونـکې وي.
- سړی پـه ريښتيا هـم خپلـو خلکو تـه د خدمت له کچې سره د لوړتيا او اوچتـتيا وړ کـيـږي.
- کمزوری کـلـه هـم ښـونکی نـه وي بلکې ښـنـه تـل د پيـاوړي ځانـګړنـه وي.
- کـه مــوږ د دې تـر منځ توپير وکړای شـو چې موږ څه کوو او يـا د څـه کولو تـوان لرو پـه دې توګـه کېدای شـې چې د نړۍ ستونزي پـه يوه خوا او حـل شي.
- پـه مېړاني سـره رښتينی زغـم ان د تيـرو زړونـه هـم سوځوي هـم ئې ويلي کوي.
- تر هر څه لومړنی زغـم او تحمل د فکر زغـم او تحمـل دی.
- هــيوادنۍ مـــينه زما د ديـن او مـذهـب اوچـت پړاو دی.
- د بـيـان او قـلـم ازادي د خپلواکـۍ بـنـسـټ دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- زړورتیا واک تـه رسېدل، اتـلولي او پر دې سربېره ځان تېرېدنه هغه وړتـیاوي دي چې زموږ لارښوونکي ئې بـایـد ولـري.
- پیاوړتـیا لـه فـزیـکي وړتیا څخه نـه رامنځـته کیږي بلکي هغه د پیاوړي ارادې بریا ده.
- خپلواکي د ویښـو او بیـدارو خلکو لپاره ده نـه د خوبـولیـو او بې پرواوو لپـاره.
- هغـه اتـلولي چې پـه تشـــدد سره تـر لاسه شـي د هغـې پایلـه ماتـه او لنـډ مـدتـې ده.
- عدم خشونت به هغـه وخت وي چې موږ له هغو کسانو سره مینه وکړو چې له موږ کرکه کوي پوهیږو چې د میني په دې ستر قانون باندي عمل کول ستونـزمن کار دی مگر د سترو کارونو سرته رسول ستـــونـــزمن نه دي.
- له نورو نـــه ملا تـړ وکړئ د مور او پلار په خـــبر مینه ورسره وکړئ.
- کـه ونـه کړای شـو چې ازاد واوسـیـږو غــوره ده چې مرگ تـه پـه خلاصه غـېـږه هرکـلـی ووایـو.
- کـه کومـه ورځ ئې وگوابنلې نـو پـوه شـه چې ستـا پـر وړانـدي کـمـزوري دی.
- پـه هر شي کي نوی وتـاکئ اما پـه ملـگرو کي زاړه.
- چا چې بـدي درسره کړې، ښـل ئې پخوا نـه بلکي راتـلونکی تغیروي.
- کـه د ناحقو خبرو د مخالفت جرأت نـه لرې نو چکچکي خو مـه ورتـه کوه.
- میـنه هغه ځواکمن قدرت دی چې نړۍ ئې پـه واک کي دی او پـه عین حال کي ډېر سـاده ځواک دی چې پـه اړه ئې تـصـور کـولای شئ.
- زه تر دې بله هیڅ ســتره گنـاه نـه پېژنم چې بې گنـاه خلک د خدای پـه نوم تـر فشـار لاندي راولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- مخکي تر دې چي نور قرباني کړو ښـه ده چي ځان قـرباني کړو.
- لـه گنـاه کرکـه وکړئ نـه لـه گنهـکارانـو.
- کېدای شي تـه کـله هم ونـه پېژنې چي ستـا د کار نـتيجه بـه څـه وي مگـر کـه تـه هيڅ نـه کوې نو بيـا خو هيڅ نـتيـجـه مخ تـه نـه راځي.
- لـه يـوې دروغ خبـري سره ډېر دروغ تـړل لازم دي.
- ښځـه کمزورې گـڼـل پـه حقيـقت کي د هغې سپـکاوی دی.
- د ازادۍ او استـقلال لپـاره جنـگ کول هم جـهاد دی.
- انسـانيـت پـخپـلـه يو ځانگړی ديـن دی چي چـندان پـيـروان نـه لري.
- هـر بدلون او تغير چي د نړۍ لپـاره ئې هيـلـه لرې لومړی پـه ځان کي ورغاوه.
- ته بايد هغه بدلون واوسې چي ټوله نړۍ يې وگوري.
- څنگه چي جسم ويني ته اړتيا لري، روح هم غښتلي ايمان ته اړتيا لري.
- د ژوند خوشحالي همدا ده چي په اووه ميلیارده خلکو کي يو کس درسره له زړه مينه ولري.
- قاتلان کـه هر څومره هم واک او ځواک ولري په پايله کي د ذلت، بدبختۍ نابودۍ او ناکامۍ سره مخ کيږي.
- تاسي ما په زنځيرونو تړلای، شکنجه کولای او وژلای شئ، خو زما فکر نشي بندي کولای.
- بريا هغه نه ده، چي هيڅکله ماتې ونه خورې، بلکي هغه ده، چي له هري ماتي وروسته بيرته په پښو ودرېږې.
- زما ژوند يو څرگند پېغام دی.
- د عقيدې اختلاف بايد دښمنۍ ته وا نه وړي. که نه نو زه او ښځه به مي له ټولو ستر دښمنان د خلکو وای.
- نړۍ د انسانانو له خپلمنځي دښمنۍ او کرکي تنگه شوې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- زه کوښښ کوم، چي خلکو ته د خدمت له لاري خدای ووینم، ځکه پوهېږم خدای نه په جنت او نه په دوږخ کي دی، بلکي له ټولو انسانانو سره دی.
- ډېر داسي خلک شته، چي د یوې نېکمرغۍ لپاره زرګونه بدمرغۍ زغمي.
- نړۍ د مار په څېر ده، چي لاس پر راتېر کړې، نرم او پوست وي، خو زهر ئې وژونکي دي.
- د محمد صلی الله علیه وسلم خبري یوازي د مسلمانانو خزانه نه ده، بلکي په ټول بشریت پوري تړاو لري.
- په یاد ولره، زه هغسي باید ونه اوسم، چي ته ئې غواړې. ما پخپله خپل ځان جوړ کړی دی.
- هیڅ څیز د دې مخه نشي نیولای، چي خپلو ګاونډیانو ته له پولو ها خوا خدمت وکړو. دا پولي هیڅکله خدای نه دي رامنځته کړي.
- هماغه بدلون واوسه، چي غواړې په نړۍ کي ئې ووینـې.
- موږ باید خپل عقل نورو ته ونه سپارو او په غړېدلو سترګو خپله موخه وټاکو. د زور او جبر اطاعت ته په پټو سترګو تسلیمېدل ډېر زیانمن ختلي تر زور او ظلم لاندي یوه محکوم د خلاصون هیله شته، خو د هغه چا ژغورنه ناشونې ده چي په زړه کي ئې له غلامۍ سره مینه راټوکېدلې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ارسطو

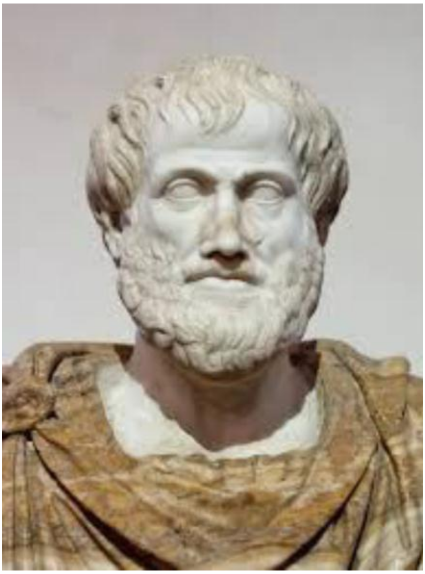

«ارسطو (۳۸۴ مخزېږد ــ ۳۲۲ مخزېږد) يو يوناني فيلسوف او ټولپوهاند يا علامه و. د اپلاتون زده کوونکی او د مقدوني سکندر استاد وو. د ارسطو ليکنې په پراخه بوب ساينسي او ټولنيزو اړخونو باندې په دغو ښکالوګانو باندې راڅرخي، ښکلاپوهنه، شاعري، تياتر، موسيقي، دليل او منطق رتوريک، ژبپوهنه، سياست، حکومت، اخلاق، ژونپوهنه، او ژوپوهنې سکالويو ګانې دي. د افلاطون او سقراط ترڅنګه ارسطو د غرب د فلسفې مخکښانو څخه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه هم چې د نیوټن پنځپوهنیزه لړۍ د بریده ډېر مالومات رامنځه کړي و خو د ارستو آندونو د ساینس په پنځپوهنیز ډګر کې د منځینیو پېړیو نوي پوهنیز ډګر کې نویو بدلونونو ته مخه کړه چې دغو نویو آندونو پر له پسې نویو مالوماتي بدلونونو (رنایسنس) ته لار پرانیسته. د ارستو آند د منطق په تګلاریزو زده کړو کې بوخت و. دغو آندونو د ۱۹مې زېږدي پېړۍ په پای کلونو کې د نوي پیر په رسمي منطق تر اصطلاح مالومات رابرسېره کړه.»

ارسطو ویکپیډیا

« ارسطو اتلس کلن و، چې اتن ته ولاړ او د اپلاتون په اکاډمۍ کې شامل شو. شل کاله د هغه شاګرد و او د اپلاتون تر مرګه هلته پاتي شو. د اپلاتون تر مړيني وروسته يې لېسه جوړه کړه. په دې لېسه کې به شاګردانو ته حکمت فلسفه، رياضي او نجوم ورزده کېدل.

سکندر پخپله وايي: ژوند مې راته پلار راکړی او د ژوندانه فن راته ارسطو زده کړی دی.»

- څوک چي د علم په زده کړه کي مشکلات نشي زغمــلای، هغه دي د ټول عمر د جهالت مشکلاتو ته تیـاری ونیسـي.
- یوازي د علم پـه زده کړه شرف نه حاصلیږي، بلکي عمل هم ضروري دی.
- د عالمانو لـه مـجلس او د کتابونو له مطالعې څخه روښـانه او خوشحاله زندګي پـه لاس راځي.
- وخت د دنــیا روح ده.
- څوک چي وخت ضایع کړي پـوه شئ، چي وخت بـه هغه ضایع کړي.
- وخت د الله ج امانت دی د هغه ضایع کول خیانت او بربادي ده.
- د دنیا سره او سپین زر د وخت پـر وړاندي هیڅ ارزښت نـه لري.
- پر تېر شوي وخت افسوس او پښېماني کول هیڅ ګـټـه نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- تېر شوی وخت هيڅکله هم په لاس نه راځي.
- په زړه کې له داسې شي سره رغبت او مينه مه ساته چې ستا د وخت ضايع کېدو لامل وګرځي.
- حکيم او عاقل هغه څوک دی چې خپل غمونه او دردونه لرې کړي نه دا چې په ډېرو لذتونو پسې هڅه وکړي.
- هر څومره چې د خواهشاتو تله سپکه وي انسان هغومره سعادت ته نژدې وي.
- هر څومره چې د يوه سړي فکري او عقلي پانګه زياتيږي هغومره ئې تعلق له دنيا او د دنيا له خلکو کميږي.
- د انسانيت تهداب په نېکو اخلاقو ولاړ دی او د اخلاقو تهداب په حوصله رحمۍ او شفقت ولاړ دی.
- صورت ماسوا له اخلاقو د هغه ګل په څېر دی چې هيڅ خوشبويي نه لري.
- له دوستانو سره داسې اخلاق وکړئ چې په لږ تغير زوال نه قبلوي.
- د انسان د ادب ښايست دا دی چې له ناوړه کارونو ځان وساتي.
- له ټولو نه ګټور او اسانه کار چوپتيا ده.
- خپل صلاحيتونه رابرسېره کول او هغه په صحيح او مناسب ډول استعمالول انسان ته تلپاتې خوشحالي وربخښي.
- د هر چا پېژندګلوي د هغه له خبرو کيږي.
- ډېري خبري که سمې هم وي د لېونتوب نښه ده.
- که څوک درسره بدي وکړي او يا تاسو له چا سره نېکي وکړئ، دواړه هېر کړئ.
- په ژوند کې لويه فتح او بری دا دی چې پر خپل نفس غالب او کامياب اوسئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- غصه لـه ناپـوهۍ پيـل کيـږي او پـه پښېمانۍ ختميـږي.
- د بـل چـا بـد او خـپـل نـېکي دواړه هېـره کړئ.
- د سړي د همت پـه اندازه د هغه کارونـه هم وي.
- بخيـل کـه دولتمن هم وي ذليـل دی.
- د ښځي زړه د سمنـدر پـه شـان دی پـه ظـاهـر خاموش، پـه باطن کي د توپانونو خاونـد دی.
- د ښځي پـه بريـا او ناکامي کي د قوم او ملت بريـا او نـاکامي ده.
- دوست هغه دی چي د دوست خير غواړي او خير ور ورسوي.
- دوستي يوازي يـو ضروري امـر نـه دی بـلکي يوه ډېـره شريفـه او عزتمنه عاطفه هم ده.
- هغـه خلک چي د خير خاونـدان دي او د بـل خيـر غـواړي ميــنه ئې رښتينې او حقيقي ده.
- ډېر بې زړه انسان هغه دی، چي له مرگ څخه وېـريـږي.
- له قناعت څخه ماسېوا مال او دولت څوک نشي مستغني کولای.
- په دوستۍ کې ريښتيا له افلاطون او سقراط څخه هم غوره دي.
- خوشحالي د لوړو صفتونو او عادتونو په روزنه او پالنه کې ده.
- خپلې غوښتنې د دوه ځواکمنو دېوالونو لکه: اراده او عقل تر منځ بندي کړئ.
- د مال او پيسو په گټلو کې منځلاري کوه. ريښتني دوستان پيدا کړه. د خيال پالنه کوه او ذهن ته پراختيا ورکړه.
- انسان بايد پخپلې نېکمرغۍ او يا بدمرغۍ په پوره مېړانه ومني او د نورو په خوشحالۍ دومره خوشحاله شي لکه پخـپله خوښۍ چي خوشحاليږي.
- په اصولو کې منځلاري او برابري انسان د کمال بريد ته رسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- دوستي هغه مينه ده چي له دوست څخه بيرته انعكاس كوي، له يوې خوا نه وي يعني له دواړو خواوو څخه وي.
- هغه خلک چي د خير خاوندان دي او د بل خير غواړي مينه ئې يو له بله ذاتي او حـقيقي ده.
- د ميني سترگي عيبــونه نـه ويني.
- مينه له يوې خوا پيدا كېداى شي مگر دوستي له يوه طرفه هيڅكله نه وي.
- مينه او ښځه لازم او ملزوم دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجمل ښکلی

اجمل ښکلی پر ۱۳٦۲ل کال د ننګرهار ولایت په کامې ولسوالۍ کې زیږېدلی دی. پر ۱۳٦۵ل کال ئې کورنۍ له جګړو د پښتونخوا سوابۍ ته کډه شوه او هلته ئې د افغان کډوالو په یوه کیمپ کې واړول.
دلته له لږ لږ زده کړو وروسته پر ۱۹۹۲کال د پېښور پر چارسده سړک باندي پرته واحد کړۍ کلي ته راغلي او په یوه پاکستاني مکتب کي داخل شوی و. دلته د مهاجرت د ژوند له کړاو ګاللو او له اقتصادي مجبوریتونو لاهور ته ولاړل. هلته ئې په یوه شخصي اردو مکتب کي زده کړه کوله. اردو او پنجابي ژبي ئې زده کړې. په ۱۹۹٦ کال ئې کډه بیرته پېښور ته راغله. دا هغه وخت

(c) ketabton.com: The Digital Library

و، چې په افغانستان کې کورنۍ جګړې رواني وې. دلته له دوه کاله زده کړو وروسته له ښوونځي اول نمره فارغ او د سید جمال الدین افغان په شخصي لیسه کې په اووم ټولګي کې داخل شو. خپله د استاد ښکلي په خبره:

«پر همدې کال مې په ښار کې د سید جمال الدین افغان په شخصي لیسه کې ځان داخل کړ او په څلورو میاشتو کې له اوومه ووتم. په سید جمال الدین لیسه کې به په اوړي کې رخصت نه و او په څلورو میاشتو کې به دې یو ټولګی وایه، نو زه په درو کلو کې دولسم ته ورسېدم او چې دولسم ته شوم؛ نو لاړم شهادتنامه مې ترې واخیسته. په پېښور کې مې په افغان قونسلګرۍ کې ټاپه کړه او سیده جلال اباد ته راغلم. د پوهنې په ریاست کې مې د ارزونې امتحان ورکړ او د ننګرهار لیسې په دولسم ټولګي کې کېناستم.»

پر افغانستان د امریکا د بمبارۍ له پیل سره د لیسې د بندېدو وروسته کامې او بیا لاهور ته ولاړ. بیرته وطن ته له راتګ وروسته په ۱۳۸۱ل کال له دولسم ټولګي فارغ او پر همدې کال د کانکور ازمویني وروسته کامیاب او د کابل پوهنتون پښتو ادبیات ئې ولوستل.

پر ۱۳۸۵ل کال له فراغت وروسته ئې کابل پوهنتون کې هم ماسټري وکړه او هم پکې استاد و. استاد اجمل ښکلي اوس په کابل کې دوکتورا هم وکړه او په کابل پوهنتون کې د پښتو ادبیاتو استاد دی.

استاد ښکلی نرم او خوږ انسان، پیاوړی لیکوال، خوږ ژبی شاعر او تکړه ژباړن دی. ژباړلي اثار ئې دا دي:

(په بېلابېلو ادیانو کې د الله ج تصور)، (کره کتنه)، (خوشحال خټک/ ژوند و هنر)، (اروپا ته د اعلیحضرت امان الله سفر) او نور...

د استاد ښکلي خپل منظوم او منثور اثار دا دي:

څو انتخابه، سبکپوهه، تصوف او ادب، ترې اوبه. ارمانښار، اوبه خلک، د ژباړې اصول، ادبي زاویې، ادبستان او ځیني نور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاد ښکلی وخت په وخت د ټولني، ادب او ژبي له غوښتني سره سمي ليکني کوي او تر ادب مينه والو ئې رسوي.

- ★ ادبيات له موږ سره د ژوند په پېژندلو کې مرسته کوي. کيسې، ناولونه او شاعري راته هغه تجربې بيانوي، چې موږ ورسره نه يو مخ شوي او که ورسره مخ شو؛ نو څنګه چلن ورسره وکړو.
- ★ ادبيات موږ د دې لپاره لولو؛ چې هغه کارونه پکې وکړو، چې د امکاناتو د نشت له امله يې نه شو کولی.
- ★ موږ په هنر کې د خپلو واقعي رنځونو علاج هم مومو او ارام هم او دا دواړه پکې داسې غاړه غړې وي، چې توپير يې اسان نه وي.
- ★ تخيل راته هغه دنيا جوړوي، چې موږ يې غواړو. مطلب دا چې په هنر کې د بشري خواهشونو زبردسته ننداره کولای شو.
- ★ هنر د هغې ګولۍ غوندې دی، چې نشه او درملنه پکې دواړه موجود وي.
- ★ شاعري ازاد مرغه دی، چې په ونه کې پخپله خوښه راشي، کېني، درته وچکيږي او پخپله مخه لاړ شي.
- ★ ليکوالي د فکر د انتقال وسيله ده.
- ★ يو ليکوال چې له خپل هنر سره ربښتينی نه وي، موثره ليکوالي نشي کولای.
- ★ فرهنګونه هله پرمختګ کوي، چې مثبت متضاد اړخونه پکې وزېږي او پياوړي شي او په افرادو کې د مخالفت او برداشت وړتيا پيدا شي.
- ★ د خپل پخواني فرهنګ او ادب مطالعه راسره د اوسني فرهنګ او ادب په پېژندلو او پرمختيا کې مرسته کوي.
- ★ شاعر نړۍ د تعقل نه، د تخييل له زاويې ګوري.
- ★ نوی فکر دی، چې ټولنې، علومو او هنرونو ته نوې لارې پرانيزي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

★ له کوم حسن سره چې د نېکۍ تصور نه وي تړلی د ترخې مڼې غوندې دی.

★ ادبي ژانرونه د پخو سړکونو غوندې دي چې پنځګر ته د ادب پنځول اسانوي.

★ هنر د ځان تفسير او د فکرونو ايجاد دی.

★ کوم ملتونه چې عالي هنر نه لري د نړۍ په اړه يې تصور نيمګړی او مبهم وي.

★ عالي ادب راسره د خپل ځان او نړۍ په پېژندلو کې او د ژوند د موخو په ټاکلو کې مرسته کوي.

★ په ټوله کې د هنر موخه د ابهام ايجاد دی او د علم موخه د صراحت.

★ ښه ليکوال هغه دی، چې شتو حقايقو ته له نوې زاويې وګوري او زړو خبرو کې نوي اړخونه پيدا کړي.

★ په کومه ټولنه کې چې د نوي فکر څراغونه بل نه شي، هلته څوک د بدلانه په تپه تياره لار د پرمختګ پل نه شي اخيستای.

★ د ژوند فيصلې په احساساتو نه کيږي. عقل ته پکې دخالت پکار دی. عقل سړی وېروي نه، معقوله لار ورته ښيي.

★ ليکوالي د سړي فکر منظموي.

★ هنر لکه ماشوم په ناز ناز غټول غواړي او که زور ورسره وشي، غټ به شي خو لوی به نه شي.

★ له خپل هنر سره مينه وکړئ او ورسره رښتيني اوسئ.

★ ليکوالي د ارام سيند غوندي ده، چې په خپل ټاکلي لوري روان وي؛ خو شاعري د توند سېلاب غوندې ده، چې راشي، مخې ته نه ګوري. هر څه په مخه کوي، نو که څوک له سېلابه د سيند د ارامۍ تمه کوي سادګي کوي.

★ نوښت د هر هنر غوندې د ليکوالۍ اساس دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

★ څرنګه چې له هنره د يو هنرمن هيله وي، دغسې له شاعره د شاعرۍ او له ليکواله د ليکوالۍ غوښتنې دي.

★ ستا د هنر اصلي غوښتنه دا ده، چې زور به ورسره نه کوې.

★ د لوی ليکوال ليکنه چې لولو، يواځې خپل فکر او معلومات نه پراخوو، د ليکلو لپاره ترې هم ډېر څه اخيستای شو.

★ که نوښت ونه کړو، د ټولنې د ذهني کچې په لوړاوي کې نقش نه شو لوبولای او فرهنګي اضافه نه شو کولای؛ خو نوښت هله کولای شو، چې انکار وکړو او جرأت ولرو.

★ ليکوالي لکه د بل هر هنر غوندې پر له پسې رياضت غواړي. رياضت د ليکوالۍ بهرنی شرط دی. که رياضت نه وي د ليکوالۍ پر له پسې وده ټکنۍ شي.

★ ليکوالي مخاطب ته د فکر د انتقال ليکنۍ بڼه ده. د ليکوالۍ څلور کوټيز د مخاطب، فکر و انتقال او ليکنۍ بڼې له مجموعې نه جوړيږي.

★ د ښې ليکوالۍ او شاعرۍ يو صفت حساسيت دی. هينداره چې څومره نازکه وي، هغومره پکې شيان راڼه ښکاري؛ خو د واړه کاڼي په ګوزار هم ماتيږي.

★ کله چې ليکوال، ليکوال او شاعر، شاعر؛ نو پخپله د سبک خاوند شي.

★ د خپلې ليکوالۍ او شاعرۍ پر پرمختګ فکر پکار دی.

★ شعري ارزښتونه هم لکه ويټامينونه ټوله په يوه مېوه کې نه راټوليږي بلکې يو شعر يو راز هنري ارزښت لري، بل بل راز.

★ د انسان ذهن لکه مقناطيس، که زړه دي وي، که نه اغېز به اخلې، نو ښه دا ده، چې سړی د مخالفانو دلايل او د خپل ذهنيت مخالف اثار هم ولولي هله به نو حقيقت ته د ورسېدو لار ومومي.

★ په ادب کې د دروغو او رښتياوو سکه نه چليږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

★ اغېز داسې دی، لکه له سنځلو سره چې تېر شې او خوږ بوی يې درپورې ونښلي يا لکه څوک درسره خوا کې تېر شي او د لوپټې خوږبويه پيڅکه دې په مخ راکاږي او احساس يې تر څه ساعته ستا پر مخ پاتې وي يا لکه د رنګ دېوال په خوا کې لاړ شې او رنګ يې درپورې شي؛ خو غلا يا سرقت داسې دی، لکه له سنځلې چې ټوله غونچه راوشکوې يا لکه چا چې ټول زړوکی راکاږې يا لکه په رنګېدلي دېوال پورې چې ځان ومښې.

★ که سړی فکر وکړي له هر ليکوال او شاعر نه د سيپۍ غوندې يو خول تاو وي او ليکوال يا شاعر د مرغلرې غوندې د همدې خول په دننه موندای شي. د دې شپاله دېوالونه د فکر له ختې او د ژبې له اوبو جوړ دي، چې وروسته وروسته يې فکر په پخو خښتو او ژبه په سيمټو اوړي.

★ علم او هنر هغه فردي ښېګڼه ده، چې يو کس يې د فرد په توګه له ټولنې سره کوي.

★ هر ليکوال ته پکار دي، چې د خپلو ليکنو تر منځ فکري تسلسل وساتي او چې نوې ليکنه کوي، پر زړو ليکنو فکر وکړي، چې خپله کومه پخوانۍ خبره خو بيرته ردوي نه. دا پر ځان پورې خندا ده او داسې ليکوال له فکري تسلسله برخمن نه وي.

★ تخييل د ژبې هغه تېو تيارو غارونو ته ګوتې ورننباسي، چې علم يې نه شي ورننه ايستای.

★ که څوک له ليکوال نه د کنګرېټ خبرو تمه کوي، سادتوب کوي. د ليکوال کار له ناثابتو حقايقو سره وي.

★ د هنر يو نوم بغاوت دی او هنر د ټولنې هېنداره ده.

★ څرنګه چې د يوه شاعر لپاره حساسيت اړين دی، د ليکوال لپاره هم دی.

★ ښه شاعري او ليکوالي د وخت د شرايطو پر وړاندې حساسه وي او له واره نارامه کېږي، چې بيا مزاحمت کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

★ وخت، وسایل او غوښتنې په ټولنه کې بدلون راولي او د ټولنې له بدلانه سره په هنر کې بدلون راځي. د هر وخت هنر خپل بازار وي. دا بازار د هنر له بدلون سره بدلیږي او هنر په نویو مینه والو پسې گرځي.

★ که هنرمن له جامد ټولنیز نظامه بغاوت ونه کړي او د عادي کسانو غوندې ورسره روان شي، په ټولنه کې به د پرمختگ مشالونه څنگه بل شي؟

★ ټولنه د لوی هنرمن پر وړاندې د ماشوم غوندې وي، چې که له هنرمنه هر څومره کرکه کوي، خو هنرمن ترې کرکه نه، مینه ورسره کوي او له گوتې یې نیسي او له ځان سره یې روانوي.

★ بریالۍ شاعري هغه ده، چې خیال او عاطفه پکې غاړه غړۍ وي او د یوه بل له ختمولو نه، پیاوړي کولو سره مرسته وکړي.

★ که د رښتیني پرمختگ لارې وپېژنو، هیڅوک زموږ د پرمختگ مخه نه شي ډب کولای.

★ څرنگه چې یو کور بې ښځې کور نه دی، داسې یوه ټولنه هم بې ښځې ټولنه نه ده. کور وړه ټولنه ده او ټولنه لوی کور دی.

★ په ژوند کې یو لوی با مانا کار کول چې د انسان پرمختگ او د ټولنې گټه ورسره تړلې وي؛ د انسان د خوښۍ سبب کېږي او خوښي انسان د ژوند په اړه هیله من کوي او له ژور خپگان او نهیلۍ یې ساتي.

★ د ژور خپگان ښه درملنه دا ده چې ځان بوخت وساتې.

★ زموږ پرمختگ زموږ په خپل لاس کې دی.

★ ژوند لکه د زیارت د منجاور پیوندي جامې، په یوه کمیس کې شل رنگه وي.

★ ځیني یاران له شاتو هم خواږه وي او د وفا په لاره کې له مینه دوه گامه مخکې وي.

★ مینه اړه ده چې په خپله خوا کې د ځان د اثبات لپاره کرکه هم وزیږوي خو عموماً له مینې نه زموږ شعور مثبت دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

★ مینه انسان ته جهان تعریف کړي.

★ مینه لکه رڼا چې په سترګو کې دي پیدا شوه نړۍ درته رڼا شي د نړۍ هغه حقایق چې پخوا درنه پټ وو اوس درته ښکاره کړي.

★ یار په مینه کې په مرکز او رقیب په حاشـیه کې.

★ حسن هله حسن شي، چې مینه پرې د تائید مهر ووهي.

★ د مینې کمال دا دی، چې عاطفه د عقل له منګولو باسي او کچ یې لوړوي.

★ مینه داسې یو ځیز دی، چې د محبوب ټولې خامۍ مو له سترګو پټوي. یواځې خامۍ نه پټوي، بلکې فزیکي او اخلاقي ښېګڼې یې هم لویوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالغفور لېوال

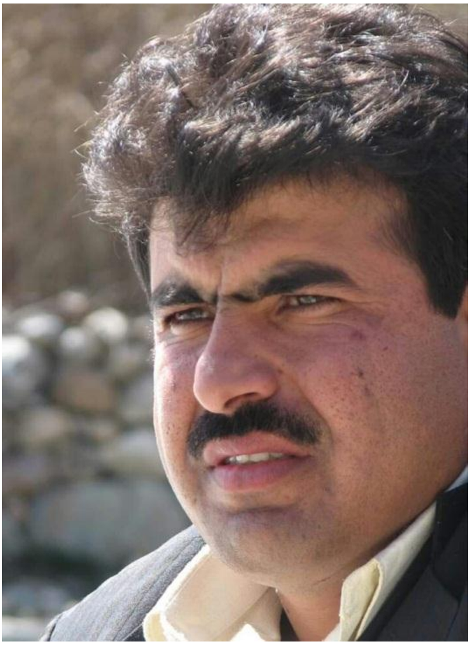

ښاغلی څېړنوال عبدالغفور لېوال د مولوي علي محمد خان حسین خیل زوی دی. په ۱۳۵۲ هـ.ش کال د کابل د جنتي فضا په موسهي ولسوالۍ کي زیږېدلی دی.

استاد لېوال په ۱۹۹۳م کال د اعتبار خان عالي لېسې څخه عمومي اولنمره فارغ شوی دی. په ۲۰۰۰م کال د کابل پوهنتون ژبو او ادبیاتو پوهنځي څخه لومړۍ درجه لیسانس فارغ، په ۲۰۰۸م کال د کابل پوهنتون د ادبیاتو پوهنځي ځانگي کي ماستري او په ۲۰۱۹م کال د علامه طباطبایي پوهنتون د ادبیاتو دوکتورا کړې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښاغلی لېوال تکړه ليکوال، شاعر، سياسي، ملي، ادبي او فرهنگي څېره ده. په ژبه، ادب (منثوره او منظومه برخه) او فرهنگ کي ئې نوم ځلوونکي کارونه کړي دي. پخپلو دغو فعاليتونو ئې گڼې مسلکي، هنري او ادبي تصديقليکونه ستاينليکونه او لوحې گټلي دي.

لېوال صاحب په بېلابيلو کلونو کي بېلابيلي دندي تر سره کړي دي. لکه: ويندوی، په سرحدونو او قبايلو کي د ولسمشر ارشد سلاکار، د افغانستان د سيمه ايزو مطالعاتو د مرکز رئيس، د چارو د ادارې په لوی رياست کي د فرهنگي چارو رئيس او مطبوعاتي سلاکار، د افغانستان لپاره د مرستو د بشري حقونو څېړونکی او نور... همداسي نوري ډېري فرهنگي، ادبي او سياسي دندي او چاري ئې تر سره کړي دي. په بهر کي ئې په ډېرو کنفرانسونو، سيمينارونو او سمپوزيمونو کي وخت په وخت گډون کړی دی.

استاد لېوال په پښتو، دري او انگليسي ژبو پوهېږي. اوس هم په ايران کي د افغانستان د لوی سفير او فوق العاده استازي دنده لري.

تر ۲۰۰ زياتي سياسي، ټولنيزي، ادبي، ژورناليستيکي، ارواپوهنيزي او علمي مقالې ئې په ملي او نړيوالو کتابونو، خپرونو او ويبپاڼو کي خپرې شوي دي.

استاد په ډېره ښکلي او هنري ژبه تاريخي او حماسي منظومې هم ليکلي دي. څېړني او ژباړي ئې هم کړي دي. له ډېرو اثارو ئې ځيني د نمونې په ډول:

منثور:

ادبي يادانبتونه، ادبي ليدلوري، د وربښمو تول، شعري سيمبولونه، درېيمه لار، افغانيزم، ويښتيا، روښانتيا او بدلون، د ژبښووني ارونه، په ادبياتو کي د اسطورې څېړنه...

شعري ټولگې: کله چي ته خپه شې، ژړا، اور او مينه، نه ته مي هېره نه وې، تا د اوبو په حافظه کي وينم، ته زما ټوله شاعري يې، گلغوټۍ ته اووم سرود...

منظومې: ارشاک او اوشاس، هوسۍ، کک او زرينه، لام او ايلينو...

(c) ketabton.com: The Digital Library

- هیڅ جګړه مار د ټولو لپاره اتل نه دی.
- د انساني ژوند د شرایطو د ښېګڼې لپاره هر څاند د ټولو اتل دی، ان د دوښمنانو لپاره يې هم.
- بشر به مجبور وي يا مختار، خو قطعاً د (بل) په وړاندې د خپل چلند مسؤل دی.
- د لرغونيو خرافاتي باورونو پر وړاندې پاڅون، د ټولنو د معنوي پرمختګ راز دی.
- سیاست هغه منسجم، متشکل، برنامه شوی فکر و عمل دی، چې په ټولنيز کچ د وګړيو د انساني ژوند شرايط ښه کړي.
- شخړه او سوله د سیاسي منطق او جهالت د مخامختيا دوه حالتونه دي. سوله د سياسي تعقل بريا ده او جګړه د جهالت.
- په روښانه ټولنو کې د عامه امنيت لويه برخه د ټولنيزو اخلاقو بنسټ ساتي.
- څومره چې ټولنيز اخلاق پراخيږي، هماغومره د فردي او کورني حريم ساتنې لپاره تاوتريخجن حساسيت کميږي.
- د بشريت تاريخ له عجايبو ډک دی.
- هر څوک چې د يوه ارزښت پاتېدا د هغه تر راخپلولو غوره ګڼي تر نورو زيات ورته ګران دی.
- سیاست د منطق سيالي ده.
- بشري تمدن د ټولو انساني پرګنو ګډ مېراث دی او هر چا په خپل وار يو څه وربښلي دي، چې هېڅ قوم يې د ورځانګړي کولو رښته نه لري.
- چې د انسانانو د اعتقادي دعوو او عملي کړنو تر منځ توپير و تضاد نه ځير شي، ريښتينولي او صداقت به درته د بشريت ورکه ښکاره شي.
- مدنيتونه زيږي، عمر کوي او زړيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ریښتینی ښوونکی هغه دی چې ستاسو شخصیت ته دومره وړتیا دروبښي چې چاپېریال مو د انسان په ګټه بدل کړلای شي.
- تر هغو مو، چې د نیمو قاتلان د نیمو نورو اتلان وي، سوله به په سترګو ونه وینئ.
- شخصیت وژنه تر شخص وژنې ستر جنایت دی.
- له درده مړ شه، خو هغه درمل مه خوره، چې د سر دوښمن یې دروښیي.
- پیاوړې ټولنه، پر ژوند خپل سیاسي مشران ځاري او ښلارۍ ته یې نه پرېږدي. کمزورې ټولنه په ړندو سترګو ورپسې وي او تر مړینې وروسته یې په اړه قضاوت کوي.
- چې پرمختګ ته مو ځورېږي، شخړه مه ورسره کوئ، بس د لا نور پرمختګ هڅه وکړئ، چې ومري.
- سوله ګټونکی او بایلونکی نه لري! د سولې دواړه لوري ګټونکي وي.
- فساد تر هغو نه ورکېږي، چې موږ مفسدین مقدس ګڼو.
- تاریخ په اعمالو او د اعمالو پر پایلو قضاوت کوي، نه پر نېټونو او دعوو.
- ریښتیني اتلان هغه دي، چې فکر و عمل یې د انسانانو د ژغورنې او د انساني ژوند د شرایطو د ښه والي لپاره وي.
- خپل ریښتیني دوستان هغوی وټاکئ، چې په لویو ارمانونو او ارزښتونو کې درسره شریک وي.
- د متمدن انسان نښه دا ده، چې د انساني ژوند ارزښت پېژني او د دغه ارزښت د ټولیز کېدو لپاره هڅه کوي.
- ملتونه له ډوډۍ، اوبو او هوا پرته ژوندي پاتېدلای شي، خو که اخلاق یې له لاسه ورکړل، نو پر معنوي مرګ یې مړه وبولئ.
- هغه ملتونه، چې د خپلو هویتي ارزښتونو پر وړاندې حساس شي، دا یې د ویښتابه لومړنۍ نښه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- چې دوښمن دي ترې ویریږي، پوه شه چې ستا په کي ګټه ده، هغې بلا ته ورغاړه وتل په کار دي.
- خرافات په وچو نصیحتونو له منځه نه ځي، د عقلاني ځایناستو په زور پیکه کېدلای شي.
- چې د انسانوژنې په مټ واک غواړي، پاچا به شي، خو د هدیرو!
- هغه ملتونه پرمختګ او بدلون ته رسیږي، چې د خپلو بدو عادتونو په اړه د منښت، ځیرني، پرې پوهېدنې او سمونې اراده او زغم ولري.
- که ټولنیز چاپېریال ککړ شو، بیا نو یوازې همدومره هڅه بویه، چې شخصیتي حریم له ککړتیا څخه وساتې. دا بیا دوهم ګام دی، چې که دلته دې دریځ پیاوړی کړ، بیرته ورو ورو د چاپېریال پاکولو ته پیل وکړې.
- که د نورو له وهلو یا وژلو پرې راګرځي، پرېږدئ، چې ځان ووهي یا ځان ووژني. نېکمرغي ده، چې سادیستان (بل ځوروونکی) په ماسوخیستانو (ځان ځورونکیو) بدل شي.
- د ولولو ځوښ د عقلي پرېکړو د بریا لپاره وکاروئ! هیڅکله عقل د ولولو پښتو ته مه حلالوئ.
- عقل استخدام کړئ، چې ستاسو عواطف او انساني ارزښتونه ستاسو د شخصیت د ودې او لوړتیا لپاره وکارولای شي.
- عقل و فکر موږ ژوند کولو ته رابولي او د ښه ژوند کولو لپاره د وسایلو رامنځته کولو ته مو هڅوي.
- د ژوند تر پایه هر (انسان) خپل تر ټولو نژدې کس وګڼئ او ورته موسک شئ کرکه هېره کړئ او عاطفه و خواخوږي مو عادت وګرځوئ.
- د واک لپاره د عقیدوي ماهیت بدلول، عقیده له منځه وړي.
- مثبت اوسئ او د وطن و ټولنې د ژغورلو لپاره مثبته فضا پیاوړې کړئ. دا زموږ و ستاسو هر یوه اخلاقي مسؤلیت دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د ګڼو خرافاتي وګړيو ټولګه خرافاتي ټولنه او د ګڼو عقلاني هغو عقلاني ټولنه جوړوي.
- تر څو چې ټولنه هوسا نه وي، وګړی (فرد) هوسا کېدلای نه شي.
- تر هغو چې د یوې ژبې ویونکي ځواکمن نه شي، ژبه ځواکمنېدای نه شي.
- ریښتینې پوهه ژوند دی.
- فکري ابتذال دا دی، چې خبرې ډېرې کېږي، خو نوي فکرونه نه لېږدوي او د ټولنې پر پوهېدنې څه نه ورزیاتوي. په سختۍ مو له یو څه خبروي خو پوهوي مو نه.
- فکري اختناق دا دی، چې د نوي فکر او د بل پوهولو د صلاحیت خاوند ځکه خوله پټه نیولې وي، چې ټولنه یې یا په خبرو نه پوهیږي او یا نه غواړي پرې پوه شي.
- غوره (نخبه) شخصیتونه مثبت افکار تولیدوي، عالي شخصیتونه تولید شوي افکار مصرفوي، پریوتي کسان، چې دواړه پورتني استعدادونه نه لري، په نورو پسې خبرې کوي. د بشریت بدمرغي دا ده، چې دریېمه ډله اکثریت دي.
- مورنۍ ژبې ته تر ټولو لوی کار دا دی، چې انسان ته د ګټې او خیر رسولو پوهه او ادبیات په کې ډېر شي.
- که مینه نه وای، شاعري به نه وه او هنر به چا نه پېژاند.
- مینې ته هم یو و بل تعبیر و تفسیر مه لټوئ، سمه سپېڅلې ئې ووایئ، مینه یعنې د شاعر/ شاعرې له معشوقې/ معشوق سره مینه، بس خلاص.
- هنر ښکلا او ادبیات افکار رامنځته کوي.
- ادبیات د ژبې هنري بڼه ده او هنر مخامخ له ښکلا او خوند سره اړیکې لري.
- شعر او هنر یوازې یوه موخه (غایه، هدف) لري او بس، ښکلا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ✦ ښه و خوندوره مطالعه هغه ده، چې هم پوښتنې راپنځوي او هم يې ځوابونه.
- ✦ زده کړه پخپله يو ارزښت دی، خو تر شا يې يو بل لوی ارزښت هم شته، په نوي څه د پوهېدلو خوند او له دې خوند سره روږدي کېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیف تولستوی

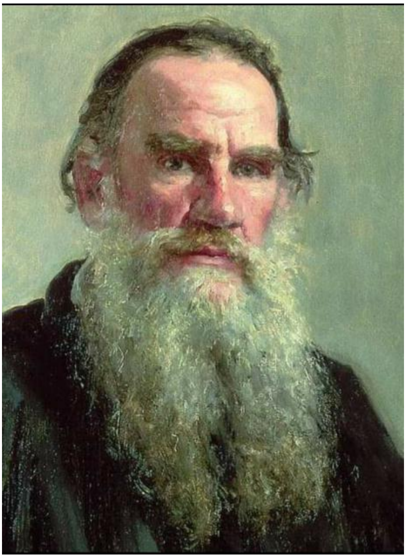

د لیف تولستوی پوره نوم لیف نیکولایوویچ تولستوی دی. د ۱۸۲۸م کال د سپټمبر پر ۹ نېټه د مسکو په ۱۶۰ کېلو متری کې د تولاد د ښار ګوټي د «یاسنیا پلینا» سیمه کې زیږېدلی دی.

روس لیکوال، متفکر، پر خپل هیواد سرښندونکی سرتېری، ګراف لیف نیکولایوویچ تولستوی، پلار یې نیکولای تولستوی او مور یې ماریا ولکونسکي نومېدل. تر ټولو پېژندل شوی روس لیکوال، متفکر، د روسیې د سواستوپول د جګړو سپاهي، روښان اندی، مقاله لیکونکی، مذهبي مشر، د داسې مذهبي مقالو او نظریو لیکوال و، چې په دودیزو افکارو کې د نوې لاره خاوند بلل شوی دی. (۸، ۲۴م)

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیف نیکولایو ویچ تولستوی، لا د دوو کلو و، چې مور یې مړه شوه. د نهه کلو و، چې پلار یې مړ شو. هغه وخت د بډایانو ماشومان، بهرنیو روزونکو چې زیاتره هغه یې فرانسوي وو، روزل. تولستوی هم د خپلوانو او بهرنیو روزونکو تر څارنې لاندې وروزل شو. د هغه مور و پلار پنځه ماشومان درلودل. دی د کورنۍ څلورم ماشوم و. ده درې ورونه، چې ټول تر ده نه مشران وو او یوه خور چې تر ده نه کشره وه درلوده، لکه څنګه چې مو وویل، د ده مور او پلار د دوی په ماشومتوب کې مړ شول. د دوی روزنه خورا لرو خپلوانو کوله. (۸، ۲۹مخ)

د تولستوی لومړنی ښوونکې، یوه فرانسوۍ وه. د هغې ترور ، فرانسوۍ روزونکې او د ښوونځیو ځینو نورو ښوونکو هغه ته بشپړې زده کړې ورکړې. لکه چې یادونه وشوه، د ۱۸۴۴کال د اکتوبر په میاشت کې تولستوی د کازان د پوهنتون د ختیځو ادبیاتو په څانګې کي لوړې زده کړي پیل کړې... . په نوبتي ازموینو کې د دغه ځوان د روسیې د تاریخ، د مضمون نتایج د قناعت وړ نه و، هغه ته د دغه مضمون د تکرار سپارښتنه وشوه، نو هغه و، چې ده ځان د حقوقو پوهنځي ته بدل کړ. هلته هم دی په دې مضمون کې پاتې راغي. هغه و، چې پر ۱۸۴۷ کال یې پوهنتون پرېښود. تولستوی، د پوهنتون تر پرېښودلو وروسته، پر ۱۸۴۷کال، خپلې پلارنۍ سیمې ته لاړ او هلته میشت شو. دغه ځوان لیکوال، له خپلو بزګرانو او نورو مزدورانو سره د حاکم او بادار پر ځای نوي اړیکي پیل کړل. او له دې سره یې هممهاله د ژان ژاک روسو د آثارو مطالعې ته دوام ورکړ او کرار کرار یې له تمدن سره تربګني پیل شوه. له دې سره هممهاله هغه د موسیقۍ زده کړې، انګریزي ژبې او د حقوقو لوستلو ته دوام ورکړ. د ده خاطرات او یونلیک ښیي، چې ده خیریه کارونه هم کول او پر ۱۸۴۹ کال کې د خوارو بزګرانو ماشومانو لپاره یو ښوونځی هم جوړ کړ. هغه ښه پیانو غږوله او کلاسیکه موسیقي یې ډېره خوښېده.

(۸، ۳۰-۳۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

تولستوی، څلور دېرش کلن و، خو پېغله صوفیا [د ده مېرمن] لا د ۱۸ کالو وه. دوی چې پر ۱۸٦۲کال واده سره وکړ، لیف تر ښځې ۱٦ کاله مشر و. هغوی تر ډېره پورې خورا ښه او نیکمرغه ژوند درلود. صوفیا، نه یوازې د هغه خورا ښه ملگرې، باوفا ښځه بلکې ده ته په کار او ادبیاتو کې ښه مرستندویه هم وه. له واده سره د لیکوال نیکمرغي پیل شوه. د دغې ښځې د پوهې علمي شتمنۍ او هنري ذوق له برکته، لیف تولستوی لومړی په روسیه او بیا په نړۍ کې ستر شهرت او ویاړ تر لاسه کړ... د غې نیکمرغي جوړې، تر ډېرو کالو گډ ژونده وروسته، ځکه ونه شو کولای خواږه ژوند ته دوام ورکړي، چې تولستوی د خپل ژوند بڼه او هیلې بدلې کړې، خو سره له دې هم دوی ۱۳ ماشومان درلودل. (۸، ۳۴مخ)

لیف تولستوی د ۱۹۱۰ م کال د نومبر پر ۲۰مه نېټه مړ او د یاسنیا پلینا په سیمه کې ښخ شو. اثار ئې دا دي: جگړه او سوله، زلمیتوب، سپېڅلی اختر، ابلیس، قزاقان، د مرگ سرود، ارباب او نوکر، هنر څه ته وایي؟ شیطان او پیسې، بې پایه مینه...

- ایمان د ژوند رښتینې معنا او له هغه نه خبرتیا ده.
- د خدای قدرت ستاسو په زړه کې نغښتی دی.
- خلکو ته زه د اپلتو له امله گران یم. د جگړې او سولې او نورو داسې اپلتو له امله، هغوی ته دا اپلتې خورا غوره برېښي.
- یوازې د خپلې خاورې بچیان خپله خاوره ژغورلای شي.
- هر هغه ملت چې ځان له غاصب واکمن نه وژغوري، بېشکه چې د قانوني ټولواک په پناه کې به ژوند کوي.
- که ټولې جگړې د عقیدو لپاره وای، اصلاً به جگړې نه کېدې.
- مینه، نه ځمکنی بلکې یو اسماني احساس دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- چې کله د ښځو رښتینې خېره برلاسې شي، له ځانغوښتنې، ځانستاینې او بربادۍ پرته هلته بل څه نشته.
- آن په خورا نژدې او ساده دوستانه اړیکو کې لړه خوږ ژبې او ستاینې په کار دي. لکه هغه غوړ، چې د کوم څرخ د ښې خوځېدا لپاره په کار وي.
- دا مهمه نه ده، چې څه کار، مهمه دا ده چې هر څه او هر چېري وي، چې ته هلته او په هغه کې خوښ اوسې.
- هر څوک ځانته یو راز لري.
- د جګړې په ډګر کې هم خدای مهربانه دی.
- څه چې خدای کوي، هغه به کېږي. که د خپل کور په بړستن کې هم پروت وې، د مرګ نه هېریږې.
- نظم د کړو اصلي جرړه ده.
- د انسان د ټولو نیمګړتیاوو سرچینې یوازې دوې دي؛ بېکاري او په خرافاتو باور. او د انساني ښېګڼو سرچینې هم دوې دي. یو کار بل عقل.
- تر غرمې وروسته خوب سپین زر او تر هغې مخکې سره زر دي.
- کله کله د حالاتو جبر تر انساني هیلو پیاوړی وي.
- انسان باید کله کله ځان د نورو په تصور کړي. په دې ټولو شیانو چې پوه شي، بیا بښل ګران نه وي.
- هاغه شان موسکا چې د ځینو کسانو د خبرو د اورېدو په وخت کې؛ ګومان کوو، چې د هغو سپېڅلی ګوګل په غوره توګه وینو.
- وزګاري سړی ستړی کوي.
- تر هغه چې مین شوي نه یو، ویده یو. د ادیرې خاورې ایرې یو. خو کله چې مین شو اسماني روح په موږ کې ننوزي، ساه رابښي، د ازل د سپېدو په څېر سپېڅلي کیږو.
- هر هغه څوک چې برخه یې وي، خپله یې پیدا کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- که انسان په دې پوهېدای، چې له مرګه وروسته پر ده څه راځي، نو هیڅکله به له مرګه نه ډارېدی.
- هره چاره یو پای لري.
- د ډار شوي څېرې حالت او د اندام ناښکلاوالی هغه څه نه دي، چې ښکلي کړی شي.
- که هر څومره د قاب اډانه او شاوخوا ښکلې شي، بیا یې هم منځپانګه هماغه وي، چې وي.
- [کله کله] ټینګار بې ګټې او آن د بې رحمۍ نښه وي.
- داسې ژوند کوه، چې د هري پیښې زغم ته چمتو و اوسئ.
- د خدای له ارادې پرته یو وېښته هم د انسان په سر کې نه بې ځایه کېږي.
- ساده هغه څوک دی، چې پر هر څه پسې ژاړي.
- جګړیز عملیات هم د ساعت د منځني جوړښت د خوځېدا په بڼه دي. جګړیز عملیات هم لکه د ساعت په شان، همدا چې لومړۍ خوځېدا پیل شوه، له هر دلیله پرته تر وروستۍ پایلې دوام پیدا کوي.
- په جګړه کې د ځوانانو لېوالتیا او مېړانه د زړو تر تجربو زیاته لارښوونکې ده.
- څومره به ښه وای، که انسان پوهېدای، په دې نړۍ کې د مرستې او خواخوږۍ لپاره چېرته او چا ته ورودانګي او له مرګ وروسته د خاورو په زړه کې څه ته سترګې په لاره و اوسي.
- ویاله چې هر څومره پاکه وي، کله نا کله په کې مردارې اوبه راځي، څوک دی، چې په ژوند کې یې یوه ، نیمه تېروتنه نه وي کړې.
- موږ یوازې په دې پوهېدای شو، پوه شو، چې په هیڅ نه پوهیږو. دا د انساني پوهې تر ټولو لوړه پوله ده.
- یوازې خدای دی، چې مرستندوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- مرگ، چې هر څه پای ته رسوي، غواړې که نه غواړې. نن یا سبا رارسېدونکی دی، په ځنډ او که ژر، خو زموږ ژوند، د ابدیت په وړاندې له یوې شېبې زیات بل څه نه دی.
- اسماني حکمت او حقیقت لکه رڼې اوبه داسې دي، چې موږ غواړو، خپله تنده پرې ماته کړو.
- هغه معبد، چې د خدای د ستاینې او لمانځنې وړتیا پیدا کوي، خښته په خښته لوړیږي او ودانیږي.
- د نېکمرغۍ سرچینې د باندې، نه، بلکې په خپل ځان کې دي.
- هر بې لارې ته، چې هر څوک دی، لارښوونه کوه او هر لوېدلي ته لاس ورکوه.
- تل خواخوږی او مهربان اوسه. په هر زړه کې د مینې او صفایي ډېوه بلوه.
- په خپلو نېکمرغیو کې دي، خپل خپلوان او ورونه شریک ګڼه او هیڅکله د دغه سپېڅلوالي خوند په رخه او کرکه مه لړه.
- دښمنان دي بخښه او له خواخوږۍ نه پرته، په بله وسیله له هغه غچ مه اخله.
- که موږ غواړو د هر څه په اړه قضاوت او خبرې وکړو، هیڅ غوره او سپېڅلی شی به پاتې نه شي.
- د ښو ملګرو پیدا کول ډېر لوی نعمت دی.
- د احساساتو په سیند کې لاهو او برمته شوي انسانان باید د پوهې په رڼا وګاڼل شي.
- حکومتونه باید خپلې ورځنۍ چارې تر سره او له هر ډول اغېزو نه خپلواک وي.
- کله کله تش خیالونه د انسان ذهن ته ورځي.
- نېکمرغه هغه څوک دی چې په خپل کور کې نېکمرغه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د غوره نظام بنسټ باید پر هغه څه ودرېږي، چې په هغه کې انسانان ارادتمند، سپېڅل اندي او عقاید یې د یووالي له مینې ډک وي.
- عقل زور زیاتي ته اړتیا نه لري.
- د ریښتیني حقیقت د خورېدو او د پوهې د رڼا د بري لپاره باید انسانان له ناولتیا پاک او د هغو د روح د بهیر قوانین د زمانې د روح له غوښتنو سره برابر او هر پلو خواره کړو.
- وختونه درومي، خو ویل شوې خبرې همداسې پاتېږي.
- ټولې نیکمرغې کورنۍ یو بل ته ورته دی، خو هر بدمرغه کورنۍ په خپل ډول بدمرغه ده.
- هر هغه اصلاحات، چې د زور له لارې تر سره شي، هغه د درناوي وړ نه دي.
- د پوهې او علم زده کړې او منلو لپاره، انسان باید خپل زړه له هر ډول ناولتیا نه سپېڅلی کړي. هغه نوی کړي او د دې کار لپاره تر پوهې نه مخکې باید ایمان ولرو او د هغه د کمال هڅه وکړو. دغه ارمان ته د رسېدو لپاره، باید د خدای ځلا، چې موږ یې وجدان نوموو په ځان کې ځای او ونغاړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماخذونه:

۱ـ ځيني ويبپاڼې.
۲ـ صفا، مصطفی. نړیوال ادبیات. ۱۳۹٦ل گودر خپرندویه ټولنه جلال اباد
۳ـ احمد، ډاکټر احمد جان. د شرق ستوری افغان سید جمال الدین ۱۳۸۸ل عنایت خپروندویه ټولنه
۴ـ صابر، سید احمد. د پوهانو خبري.۱۳۸۸ل کال. سنځر خپرندویه ټولنه کندهار
۵— رشید، عبدالخالق مهاتما گاندي ـ ژوند، فکر او مبارزه ۲۰۱۵/۱۳۹۴ د افغانستان ملي تحریک
٦ــ صفا، مصطفی. ژان پل سارتر(د سارتر ژوند، فلسفه او ويناوې) **pdf .ketabtoon.com**
۷ـ اشفاق، ملک.د ابن خلدون ژوند، اند او فلسفه.ژباړن، زاهد خلیلي.**pdf .ketabtoon.com**
۸ ـ تولستوی، جگړه او سوله. ژباړه. بهاند، اصف. ۱او ۲ ټوک **pdf .ketabtoon.com**
۹ـ یون، محمد اسماعیل.د محمدگل خان مومند اند و ژوند ته یوه کتنه.**pdf .ketabtoon.com**
۱۰ـ میاخېل، عطامحمد. زرتار.۲۰۱۹کال. سروش کتاب پلورنځی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لیکوال نور اثار:

ستا یادونه زما دردونه/ شاعري

یوه پېړۍ انتظار/ منثوري ټوټې

نیم لېونتوب/ منثوري ټوټې

د مجنون پر پلونو/ راټولونه

ویاړلي څېرې/ همدا اثر

پسرلی ادبي بهیر

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library